

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ПИТАННЯ ЛІТЕРАТУРИ ТА ОСВІТИ НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ
«БУКОВИНА» (1897 – 1898 рр.)

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала:

студентка 6 курсу, 601 групи

*спеціальності 014 «Середня освіта
(українська мова та література)»*

Карп'юк Ірина Андріївна

Керівник: к. ф. н. доц. Попович О.О.

Рецензент: _____

До захисту допущено

на засіданні кафедри

протокол № ___ від 16 листопада 2021 р.

Зав. кафедрою _____ доц. Мальцев В.С.

Чернівці – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. З ІСТОРІЇ ВИДАННЯ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ГАЗЕТИ «БУКОВИНА».....	7
Висновки до першого розділу.....	18
РОЗДІЛ II. ПОЕЗІЯ.....	19
Висновки до другого розділу.....	44
РОЗДІЛ III. ПРОЗА.....	45
Висновки до третього розділу.....	65
РОЗДІЛ IV. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ ОМЕЛЯНА ПОПОВИЧА В ШКОЛІ.....	67
Висновки до четвертого розділу.....	69
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	79
ДОДАТОК.....	П

омилка! Закладку не визначено.

ВСТУП

«Буковина» – перша україномовна газета на Буковині. Ініціаторами її створення була група молодих патріотично налаштованих людей, які об'єдналися у культурно-освітнє товариство «Руська бесіда» (1869 р.). Газета видавалася у Чернівцях впродовж 1885-1918 років. У 1915 році редакція знаходилася у Відні, на вулиці Шварцшпанієргассе 15, а з 1918 року знову у Чернівцях – на вулиці Петровича, будинок 2. Першим редактором був видатний письменник, громадський і освітній діяч Юрій Федькович. Він очолював редакцію з 1885-го по 1888 роки. Далі від нього естафету перейняли Павло Кирчів (1888), Сильвестер Дашкевич (1888-1894), Осип Маковей (1895-1897), Лев Турбацький (1897-1898), Лев Когут (1898) та інші. Спочатку часопис виходив два рази на місяць, у 1892 році почав з'являтися щотижня, а в 1895 році став виходити чотири рази на тиждень із літературним додатком «Неділя». У 1896-1897 роках виходив щоденно, а з 1898 до 1910 та у 1916 році з'являвся у збільшеному форматі три рази на тиждень. Газета виходила під патронатом «Союзу українських послів на Буковині».

Часопис мав великий вплив на формування світогляду буковинської громади, згуртував навколо себе кращих письменників Буковини, серед яких: Юрій Федькович, брати Воробкевичі – Сидір (Данило Млака) і Григорій (Наум Шрам), Омелян Попович, Осип Маковей, Ольга Кобилянська, Василь Стефаник, Марко Черемшина, Євгенія Ярошинська та інші. Їхні твори друкувалися вперше на сторінках саме цього часопису. З першого номера газета проголосила свою програму: «Чужого ми не бажаємо, тільки своє боронити хочемо!». «Буковина» видавалася до 1918 року. За час свого існування видання зробило вагомий внесок у становлення національної свідомості західних українців, у поширення ідеї соборності, сприяло розвитку літературно-мистецького життя, привертало увагу громадськості до важливих соціально-політичних проблем, зокрема до стану освіти на Буковині.

До висвітлення ролі газети «Буковина» у становленні української журналістики та літератури, у розвитку суспільно-політичної думки на теренах

Західної України дослідники зверталися в різні історичні періоди. Зокрема, в радянську добу загальнокультурна і суспільна функції газети були розглянуті в розвідці-нарисі Г. Піддубного «Преса на Буковині: Матеріали до історії української преси» [47, с. 25-30], частково до цієї проблеми зверталися О. Дей у праці «Українська революційно-демократична журналістика: Проблеми виникнення і становлення» [25], О. Дей, І. Моторнюк та М. Нечиталюк «Історія української дожовтневої журналістики» [26], а також В. Дмитрук у «Нарисі історії української журналістики» [27]. Дані дослідження, поза сумнівом, мають значну історичну цінність, але внаслідок серйозного ідеологічного впливу повною мірою висвітлити значення видання вчені не мали змоги, багато моментів вони змушені були залишати поза увагою, замовчувати. Більш неупереджено та поглиблено проблеми буковинської періодики розроблялися закордонними авторами, представниками української діаспори. Зокрема, значна увага приділялася встановленню місця та значення «Буковини» у процесі розвитку української преси. Серед найбільш цікавих доробків слід вказати на IV розділ «Українська преса і періодичні видання на Буковині» книги за редакцією А. Жуковського, Д. Квітковського та Т. Бриндзана «Буковина. Її минуле і сучасне» [4, с. 83-115], а також на працю «Історія української преси» А. Животка [28, с. 241-246], у яких газету розглянуто серед низки інших періодичних видань Чернівців та буковинського краю. На сучасному етапі важливі аспекти проблеми активно вивчають вітчизняні вчені. Зокрема історичні, соціально-політичні та національно-культурні передумови створення «Буковини» як україномовного періодичного видання, роль «Буковини» у розвитку української преси вивчали Л. Є. Василик [8], В. М. Ботушанський, О. В. Добржанський, С. С. Костишин, Ю. І. Макар, Л. П. Михайлина [3], а також О. М. Масан [42], О. О. Попович [52, 54-55], М. М. Романюк [61] та інші вчені. У працях Ю. О. Попович поглиблено досліджено особливості редакційної політики «Буковини» [57], внесок видання у становлення та розвиток концепції соборності [56]. З позицій внеску «Буковини» у розвиток соборності розглянуто проблему і у роботі І. Гошуляк [17, 18]. А. Ю. Гречанюк у дисертаційному дослідженні розкрив широкий спектр питань щодо ролі

«Буковини» у літературному процесі України у період від її заснування до 1910 року: охарактеризований зміст літературних дискусій на сторінках газети, проаналізовані критичні літературознавчі матеріали, висвітлена роль видання у популяризації української поезії та окреслені жанрові особливості та проблематика прозових творів, які друкувалися у газеті в той період [19-21].

Попри пильну увагу вчених до окремих аспектів досліджуваної проблеми, комплексних літературознавчих досліджень про газету «Буковина», на жаль, ще бракує, що, власне, обумовило вибір теми магістерської роботи.

Незважаючи на те, що написано чимало про газету «Буковина», в тому числі і літературно-мистецьке життя, ставимо перед собою **мету**: здійснити комплексний аналіз питань літератури та освіти на сторінках газети «Буковина» за період 1897-1898 років.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення наступних **завдань**:

- 1) окреслити історію видання чернівецької «Буковини»;
- 2) розглянути українську поезію на сторінках видання за період 1897-1898 років, окреслити її основну проблематику, ідейно-художню своєрідність та жанрову специфіку;
- 3) дослідити тематику, жанрові особливості та ідейне спрямування прозових творів, які друкувалися на сторінках «Буковини» за період 1897-1898 років;
- 4) розробити методичні рекомендації щодо вивчення творчості О. Поповича у закладах загальної середньої освіти.

Об'єкт дослідження: публікації газети «Буковина» за 1897-1898 роки.

Предмет дослідження: питання літератури та освіти на сторінках газети «Буковина» у 1897-1898 роках.

Наукова новизна дослідження:

- уточнені наукові уявлення про історію видання чернівецької «Буковини»;
- вперше розглянуто українську поезію у таких аспектах дослідження, зроблено спробу системного аналізу ідейно-тематичного змісту та жанрової специфіки поезій на сторінках газети за період 1897-1898 років;

– вперше систематизовано відомості про українську прозу, надруковану у виданні протягом 1897-1898 років, проаналізовано ідейно-тематичний зміст, жанрову специфіка та художні особливості творів;

– розроблено урок з літератури рідного краю за творчістю буковинського письменника Омеляна Поповича.

Методи дослідження. У роботі застосовано методи аналізу та синтезу, поєднання історико-літературного, хронологічного, біографічного та порівняльно-історичного методів.

Практичне значення магістерського дослідження. Отримані в процесі дослідження результати можуть бути використані при вивченні українського літературного процесу кінця 90-х років XIX століття, у з'ясуванні проблем розвитку української поезії, прози та публіцистики на Буковині, при читанні курсів історії української літератури кінця XIX століття, присвячених творчості ряду видатних українських письменників, зокрема, С. Бердяєва, О.Кобилянської, П. Куліша, Б. Лепкого, О. Маковея, С. Яричевського, Є. Ярошинської та інших.

Структура роботи. Магістерське дослідження складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатку. Перший розділ присвячений історії видання «Буковини»; у другому розділі досліджено українську поезію на сторінках газети за 1897-1898 роки; у третьому розділі розкрито тематику, жанрові особливості та ідейне спрямування прозових творів, які друкувалися в «Буковині» за досліджуваний період; у четвертому розділі подано методичні рекомендації до вивчення творчості Омеляна Поповича, запропоновано розробку уроку з літератури рідного краю про буковинського письменника Омеляна Поповича для учнів 8 класу. Завершується дослідження «Додатком».

РОЗДІЛ I

З ІСТОРІЇ ВИДАННЯ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ «БУКОВИНИ»

Буковина – край із цікавою, але бурхливою історією. Він розташований між Східною та Західною Європою, тому ця територія в історичному минулому часто ставала предметом збройних суперечок, піддавалася захопленням, переходила з-під влади одних правителів до інших. Перебування у складі різних державних утворень щоразу було пов'язане зі спробами асиміляції місцевого населення, примусового прищеплення іноземних культурних цінностей, із ускладненнями у користуванні рідною мовою.

Такий стан не влаштовував представників прогресивної інтелігенції краю, які отримували якісну освіту в європейських столицях, долучалися до скарбів сучасної їм культури й зокрема, літератури. Але перебування краю з кількісно переважаючим українським населенням у складі Австро-Угорської імперії і, відповідно, політика онімечування, яку активно та системно здійснювала тогочасна влада, спричиняли суттєве обмеження розвитку української культури, мови, літератури тощо. Тому, природно, вони взяли активну участь у русі національного відродження, який на теренах Північної Буковини суттєво пожвавився у період з середини 1880-х років, коли українці краю все більш чітко почали усвідомлювати свою спільність із українцями Галичини та Наддніпрянщини [3, с. 168].

В цей період були створені перші національні культурно-освітні та соціально-політичні товариства. Їх члени активно займалися такими життєво важливими для українців краю питаннями, як національне та культурне життя, просвітництво та власне освіта, розвиток національної літератури та преси. Важливим результатом роботи таких осередків стала поява власних друкованих органів, накладу яких випускалися з певною періодичністю.

Вітчизняні вчені, зокрема, Ю. О. Попович, вказують, що провідна роль серед таких товариств належала створеній 14 січня 1869 року у місті Чернівці «Руській бесіді». Її становлення відбувалося складно, спочатку тривали суперечки народовців, які відстоювали ідею єдності українців Буковини,

Галичини, Закарпаття та Наддніпрянщини як народу, що має свою мову, звичаї, історію, єдину ментальність, із представниками москвофільського руху, що на той час мав серед інтелігенції багато прихильників. Особливо гострими були суперечки з приводу того, якою мовою має видаватися українська преса та література, якою мовою має вестися викладання у шкільних закладах тощо. Але наприкінці 1870-х років москвофільський рух на теренах краю зазнав кризи, значною мірою внаслідок відсутності серед його членів яскравих особистостей, здатних активно популяризувати засадничі ідеї. Натомість народівські ідеї розвивали талановиті громадські діячі: О. Попович, Є. Пігуляк, С. Смаль-Стоцький та інші [57, с. 59-60].

Діяльність «Руської бесіди» та інших товариств сприяла подальшій активізації соціально-політичного та культурного життя краю. З'являлися та розвивалися нові осередки, розширювалося коло громадськості, що завдяки їх просвітницькій роботі долучалася до процесу національного відродження. Одним з важливих наслідків діяльності «Руської бесіди» став процес заснування на теренах Північної Буковини перших українських періодичних видань. Особливо відчутним підйом громадської активності був з 1885 по 1990-ті роки. Авторитетні дослідники історії Буковини Т. Бринзан, А. Жуковський та Д. Квітковський називають саме ці роки періодом «національного пробудження» [4].

Саме на хвилі активізації руху за національне відродження, накопичення у краї досвіду роботи періодичних видань, було засновано перше україномовне періодичне друковане видання – газету «Буковина». Перший номер вийшов у Чернівцях 1 січня 1885 року [29, с. 16]. Цій події передувала ґрунтовна підготовка. Посаду редактора під час зборів «Руської бесіди» у вересні 1884 року було запропоновано Ю. Федьковичу. Він на той час вже був активним громадським діячем та відомим письменником, мав досвід співпраці у друкованих виданнях.

Вибір кандидатури редактора був вдалим ще й тому, що світогляд, ідейні переконання та громадянська позиція Ю. Федьковича співпадали із завданнями, які ставили перед собою засновники «Буковини»: здійснювати спротив

онімеченню та румунізації населення краю, розвивати в буковинських українців відчуття приналежності до свого народу, зміцнювати зв'язки із Наддніпрянською Україною та із Галичиною, сприяти національному пробудженню краю. Тому це призначення цілком обґрунтовано можна розглядати в якості вагомого фактору подальшого успіху часопису.

Часопис видавався у Чернівцях до середини січня 1910 року. Після тривалої перерви видання з 1 січня 1915 року відновилося у Відні, там газета виходила до травня 1918 року. Ще короткий проміжок часу газета знову друкувалася у Чернівцях – від виходу з території краю російських військ 15 травня 1918 року і до встановленої окупаційною румунською владою заборони 10 грудня 1918 року. Періодичність видання від його започаткування поступово збільшувалася у міру набуття ним популярності. На початку свого існування часопис виходив лише двічі на місяць. З 1892 року було налагоджено щотижневий випуск газети, з 1895 року «Буковина» друкувалася вже чотири рази на тиждень, до неї додався літературний додаток «Неділя». Протягом 1896 та 1897 років газета виходила щодня. Але від 1898 року відбулися зміни і до 1916 року «Буковина» друкувалася збільшеним форматом, але вже тричі на тиждень. У наступні роки через нестабільність суспільно-політичної ситуації періодичність видання зазнавала порушень [50].

Попри усі ускладнення, пов'язані, насамперед, із бурхливими подіями початку ХХ століття, зі світовою війною та революціями, діяльність цієї першої національної україномовної газети краю тривала майже тридцять років і була настільки важливою для Буковини, що вчені ХХ ст., зокрема, А. Животко, вважають заснування часопису початком якісно нового етапу у процесі розвитку української періодики краю, оцінюють газету як «дороговказ, за яким пішов розвиток української суспільно-політичної преси» [28, с. 178]. Із такою оцінкою вчених можна повністю погодитися. Адже від перших днів існування часопис займав чітко визначену прогресивну позицію, активно сприяв об'єднанню українців Буковини, Галичини та Наддніпрянщини.

Провідну роль у діяльності та у розвитку видання відігравали його редактори. На початку кожного номеру, починаючи від найпершого, вони

вміщували програмні матеріали. Зокрема, у вступній статті «Родимці», якою відкривався перший номер «Буковини» за 1885 рік, вказувалося про те, що газета буде інформувати своїх читачів «про духовне життя галицьких, угорських і на Україні жиючих братів наших, належачих до одної і тої ж самої великої родини – вірних синів одної рідної неньки нашої Матері-Русі» [Цит. за: 51, с. 42], а також про справи «наших слов'янських братів, іменно тих, з котрими призначила нам судьба жити на одній землі, ділити з ними радість, смуту і щасливі дні» [Цит. за: 51, с. 42]. Своє завдання засновники та редактори часопису вбачали і у сприянні духовному та культурному розвитку буковинців, у формуванні їх національної свідомості.

У матеріалах програмних статей часопису, авторство яких найчастіше не позначалося, але, зазвичай, належало редакторам, обґрунтовувалася думка про те, що буковинські українці – це частина єдиного українського народу, періодично з'являлися заклики до єднання українців, поза залежністю від їх віросповідання, місця проживання тощо.

До прикладу, у статті «Хто Ми?», надрукованій у числі 17 за 1886 рік, було зазначено, що українське населення Буковини (яке на той час позначалося терміном «русини», оскільки становлення етноніму «Україна» та похідного поняття «українці» ще не відбулося на той час) не є «зрученими румунами», «великоросами» [Цит. за: 56, с. 67], що це та частина єдиного українського народу, яка мешкає в Австро-Угорській імперії. З матеріалу другої статті «Разомь руки си подаймо!» [Цит. за: 56, с. 67], вміщеної у числі 2 за 1887 рік, починаючи вже від заголовку, досить явно відчувається заклик автора до всіх українців єднатися, незалежно від їх віри.

Щодо змісту матеріалів, які друкувалися у «Буковині» у цей період, можна зазначити про його високу соціально-політичну цінність. Сучасна вітчизняна вчена Ю. О. Попович проаналізувала 70 випусків газети за три роки та визначила наступні основні теми дописів:

– проблема виборів депутатів від українського населення до парламенту Австро-Угорщини, їх подальша критика за бездіяльність;

- проблеми, пов'язані із вкрай обмеженим уживанням української мови в освіті та в державних установах краю; український правопис;
- проблеми, пов'язані із відкриттям українських освітніх закладів (шкіл та гімназій);
- проблема активізації участі інтелігенції у вихованні молоді краю;
- проблема захисту релігійних прав буковинських українців від утисків та порушень з боку австро-угорської влади;
- матеріали, що стосувалися власне видання: заклики передплачувати часопис; статті, у яких розкривалася роль «Буковини» у просвіті народних мас; проблема захисту газети від цькування з боку влади та інших зацікавлених осіб; критичний аналіз редакційної роботи;
- проблема національної зради, гостра критика так званих «перекинчиків» [56, с. 67-68].

Про зміст інших матеріалів «Буковини» досить повно можна дізнатися за назвами рубрик, які були від перших номерів запроваджені у газеті. Серед найбільш цікавих: «Дрібні вісті», де друкувалися повідомлення про події соціально-політичного та культурного життя в місті та краї; «Що нового у світі», де, як випливає з назви, висвітлювалися події, що відбувалися за кордоном, повідомлялися новини світового значення. Важливою, навіть знаковою подією, стало заснування у другому числі часопису за 1887 рік рубрики, присвяченій життю українці за кордоном, зокрема у Росії, в Америці, в інших країнах, що мала промовисту назву «Що діють наші браття?». З інших рубрик привертають увагу «Для науки і забави», її зміст складався з творів, авторами яких були галицькі та наддніпрянські письменники: П. Маланич (П. Кирчів), О. Конинський, О. Кулаковський, І. Пасічинський, К. Устиянович, а також рубрика «Нові книжки», з якої читачі «Буковини» мали змогу дізнаватися про події літературного життя, прочитати анонси нових видань. Зокрема, в цій рубриці регулярно подавалася інформація про книги, які друкувалися в чернівецькій серії «Бібліотеці для молодіжі» та у львівській «Русько-українській бібліотеці». Саме з матеріалів цієї рубрики мешканці краю вперше дізнавалися про нові альманахи, книжки та інші видання, до яких

входили твори таких авторів, як: О. Кониський, У. Кравченко, П. Куліш, М. Костомаров, П. Мирний, Д. Мордовцев, О. Стороженко, І. Нечуй-Левицький, С. Руданський, І. Франко, Т. Шевченко. Періодично в цій рубриці з'являлися повідомлення про новодруки тернопільської серії, так званої «Руської історичної бібліотеки», зокрема про історичні розвідки В. Антоновича, С. Качали, М. Костомарова. Ще однією цікавою рубрикою, яка чітко відображала ідейне спрямування часопису, була «Буковинські товариства руські», вона, втім, проіснувала лише протягом 1885 та 1886 років [56, с. 68-71].

Також від найперших чисел часопис вміщував прозові та поетичні доробки авторів з Буковини та Галичини. Зокрема, на його сторінках друкували свою громадянську лірику такі автори, як О. Попович, І. Пасічинський, а також сам редактор, Ю.Федькович. Не оминала газета увагою і менш відомих українських поетів. У першому числі «Буковини» був видрукований і прозовий твір Ю. Федьковича – оповідання на соціальну тематику «Сафат Зінич». Пізніше, за часів його редакторства, читачі газети мали змогу першими ознайомитися із його «Дністровими кручами» та «Паничем». З письменників Наддніпрянщини першим надрукував у чернівецькому часописі свої прозові твори О. Конинський. Починаючи з 1886 року він розмістив три свої оповідання: «Капітана Гулю», «Знівечене життя» та «Черничку» [20, с. 13-16].

Але, попри значну увагу до літературної творчості українських авторів, загалом, за часів редакторства Ю. Федьковича у змісті часопису переважали матеріали, присвячені найбільш гострим та болючим суспільно-політичним проблемам, соціальному та культурному життю краю, становищу братів-українців за кордоном. Йому вдалося за досить стислий час, з 1885 по 1887 роки, розвинути видання, залучити до співпраці провідних громадських діячів, а також найбільш цікавих представників літературного цеху того періоду. Ю. Федькович привернув до видання увагу достатньо широкої аудиторії, вивів «Буковину» і, відповідно, україномовну журналістику краю на досить високий фаховий рівень. Можна висловити цілковиту згоду з Ю. О. Попович в тому, що роки редакторства Ю. Федьковича стали засадничим етапом для становлення та

подальшого розвитку часопису, а також мали не менш важливе значення і для розвитку буковинської народовської преси загалом [56, с. 73].

Справу Ю. Федьковича на посаді редактора «Буковини» продовжували П. Кирчів, С. Дашкевич, М. Токарик та В. Дубчак [19]. Вони дотримувалися започаткованої Ю. Федьковичем редакційної політики, змістом матеріалів часопису сприяли зміцненню самосвідомості буковинців як частини єдиного українського народу. Редактори видання практично у кожному числі вміщували статті на соціально-політичну тематику, чітко дотримуючись при цьому народовської ідеологічної позиції, інформували читачів про події краю та у світі, знайомили із літературними та поетичними доробками, долучали до питань літературної критики.

Новий яскравий період у розвитку «Буковини» розпочався із приходом на посаду редактора О. Маковея, людини духовно близької до І. Франка, який писав про Каменяра у своєму щоденнику, що «Його погляди на справу і на літературу руську знаю не лиш з творів його, а з власних його розмов. Годі їх тут списувати, а вони в багатьох дуже розумні, і я їх собі присвоюю» [41, с. 391].

На час вступу на посаду редактора «Буковини» Осип Маковей вже був відомим у Галичині письменником та журналістом. Втім, від самого початку він не цурався радитися з І. Франком, В. Левицьким (В. Лукичем) та іншими досвідченими у сфері журналістики вітчизняними діячами [8; 46; 55; 63].

О. Маковей послідовно та активно просував на сторінках «Буковини» націєтворчі ідеї – підтримувати українське слово, українську книгу, відстоювати ідею державної єдності та нероздільності всіх українських земель [57, с. 53].

Саме О. Маковея вчені вважають одним з найбільш успішних редакторів «Буковини». Попри те, що він обіймав редакторську посаду протягом нетривалого періоду, а саме з квітня місяця 1895 року до кінця листопада 1897 року, йому, як слушно зазначає М. Гнатюк, вдалося перетворити цей часопис з авторитетного видання крайового масштабу на друкований орган загальноукраїнського рівня, який відрізнявся чіткою ідеологічною позицією і активним сприянням громадянському, культурному та літературному розвитку

українців [14, с. 51]. У інших джерелах, зокрема, у роботах О. Поповича та Ю. Попович, також підкреслюється вагомий внесок О. Маковея, зазначається, що період його редакторства став кульмінацією у процесі розвитку часопису, який перетворився на повноцінне громадсько-політичне та літературно-художнє періодичне видання загальноукраїнського масштабу [57, с. 50; 55].

О. Маковей докладав величезні зусилля для того, щоб матеріали газети були цікавими та актуальними. Хоча «Буковина» на той час вже набула значної популярності та авторитету, втім, авторів, спроможних створювати якісний журналістський продукт на той час ще не вистачало, адже українська преса ще тільки робила свої перші кроки. Відсутність матеріалу завжди значною мірою хвилювала О. Маковея [63]. Саме тому він особисто виступає автором значної кількості публікацій, в тому числі на суспільно-політичну, економічну, релігійну, освітню тематику.

Він створював цікаві та змістовні статті та нариси, звертався і до сатири, зокрема, йому вдавалися фейлетони на соціально-політичну тематику. Хоча матеріали підписувалися авторськими псевдонімами або й взагалі ініціалами, вчені на підставі аналізу змісту редакційних підшивок часопису за 1895, 1896 та 1897 роки, виявили зроблені рукою О. Маковея розшифровки написаних ним статей і, відповідно, встановили у більшості випадків його авторство [56, с. 84]. Також, крім публіцистичних матеріалів, О. Маковей розміщував на шпальтах «Буковини» літературознавчі статті, рецензії на твори інших авторів. Крім цього, він оприлюднив багато власних прозових та віршованих творів. У випусках газети за часів редакторства О. Маковея здебільшого містилося по декілька матеріалів його авторства.

Дещо стримуючим фактором, на який О. Маковей як редактор об'єктивно не мав змоги впливати, була необхідність дотримуватися у матеріалах «Буковини» лояльності до імперського уряду Австро-Угорщини. Але у його «Автобіографії» знаходимо згадку про те, що «Буковина», «поза лояльністю для уряду, мала повну свободу» [40, с. 307].

Для того, щоб підвищити рівень часопису, зробити його ще більш цікавим та актуальним, О. Маковей протягом усього перебування на посаді

редактора наполегливо шукав нових авторів, налагоджував із ними контакти, запрошував попрацювати над випусками газети. Пізніше на сторінках автобіографії він згадував, що залучав до співпраці у часописі різних людей, не звертаючи увагу на їх партійну приналежність та політичні погляди, які вони сповідували [40, с. 307].

О. Маковей був талановитим поетом та письменником, людиною, безмежно відданою літературі. Але, на відміну від І. Франка, Ю. Федьковича та багатьох інших діячів того часу, до активної політичної діяльності він не прагнув, вважаючи, що необхідність сповідувати партійну ідеологію обмежуватиме його свободу. У біографічному нарисі він відверто зізнавався, що насправді ніколи «не любив партійної правовірності і партійних кайдан, а що ніколи не мав наміру стати активним політиком, то й не путав собі рук і ніг» [Цит. за: 62, с. 429]. Такі погляди, ймовірно, стали одним з вагомих чинників формування змістовного наповнення часопису за часів редакторства Осипа Маковея. Хоча він, як і його попередники, періодично писав для газети публіцистичні статті, висвітлював на гострі соціально-політичні проблеми, зокрема, питання національного розвою, стану просвітництва та освіти у краї тощо, але основну увагу спрямував на літературний процес.

Як слушно зауважують О. О. Попович, Ф. П. Погребенник та інші вчені, під керівництвом О. Маковея «Буковина» переросла локальний масштаб, стала всеукраїнським громадсько-художнім періодичним виданням, одним з найцікавіших літературних часописів [54, с. 74; 50].

Вагомим досягненням стало те, що він як редактор, налагодив співпрацю із цілою плеядою талановитих західноукраїнських авторів: із Т. Галіпом, а також із С. Канюком, І. Карбулицьким, Д. Лук'яновичем, з іншими письменниками та поетами. Крім цього, вчені, зокрема, А. О. Фаріон, влучно вказують на роль О. Маковея як особи, яка значною мірою посприяла вихованню української «літературної молоді», спромоглася залучити більш, ніж тридцять молодих літературних діячів [72, с. 41].

Йдеться про І. Бакинського, І. Синюка, М. Черемшину, Є. Ярошинську, а також, поза сумнівом, і про О. Кобилянську. У газеті вперше було надруковано

її повість «Царівна», низку новел. Також О. Маковей першим з українських літературних критиків написав об'єктивний та змістовний відгук на її творчість. Він був автором і низки інших ґрунтовних літературно-критичних матеріалів, зокрема, нарисів, присвячених літературній творчості І. Франка та А. Чайковського. Важливе значення мало і налагодження співробітництва з авторами із Наддніпрянщини: Б. Грінченком, М. Драгомановим та О. Кониським. Отже, фактично, через газету О. Маковей популяризував творчість поетів та прозаїків з усієї України, надавав змогу буковинцям регулярно знайомитися з їх доробками. Крім цього, редактор в «Буковині» регулярно вміщував переклади українською визначних творів зарубіжної літератури. Друкував О. Маковей і власні твори, зокрема, «Клопоти Савчихи», «Залісся» та «Вуйко Дорко», поезії з циклу «Подорож до Києва». Перелік творів за числами часопису вміщений у додатку (Див. «Додаток»).

Отже, О. Маковею на посаді редактора вдалося здійснити масштабне розширення літературних обріїв «Буковини», якісно збагатити її зміст, завдяки чому часопис набув значення не лише як перший періодичний україномовний орган краю, а й як вагома складова і чинник розвитку не тільки власне буковинської а й взагалі усієї української періодики.

Наприкінці листопада 1897 року О. Маковей склав з себе обов'язки редактора і виїхав з Чернівців до Львова. На посаді редактора його наступником стали Л. Турбацький (1897-1898), Лев Когут (1898). У 1899 році редакторство «Буковини» перейшло до І. Созанського [56, с. 91].

Порівняно із періодом перебування на посаді редактора О. Маковея, протягом цього періоду посилилася увага до суспільних подій на Буковині. Зокрема, боротьбі двох народних буковинських партій та іншим політичним подіям були присвячені статті «Братня боротьба» [6, Ч. 13], «Народне віче» [6, Ч. 63]; роль буковинських національних культурних товариств висвітлювалася у статті «Буковинське товариство культури краю» [6, Ч. 134]; про епідемію чуми йшлося у статті «Дещо про чуму» [6, Ч. 123]. З інших тем релігійна проблематика, а саме становище православних церков в Австрії, розкривалася у статті «Церковна народність» [6, Ч. 12], проблеми освітньої системи краю – у

статті «Підвищення платні учительської» [6, Ч. 10]; мовне питання, а саме становище в австро-Угорській імперії української мови – у статті «Язиковий закон русин» [6, Ч. 47], про відзначення ювілею І. Котляревського у м. Київ йшлося у статті «Ювілей Котляревського в Києві» [6, Ч. 143] (Див. «Додаток»).

Редакція газети продовжувала прокладений О. Маковеєм курс на повномасштабне висвітлення літературно-художнього життя краю, Галичини та Наддніпрянщини, на популяризацію творів зарубіжної літератури у перекладі українською. Зокрема, протягом 1897 року на шпальтах «Буковини» були надруковані:

- віршовані твори С. Бердяєва, І. Костецького, Б. Лепкого, К.Устияновича, С. Яричевського та інших поетів;

- прозові доробки Н. Дмитріва, О. Кобилянської, І. Костецького, Б.Лепкого, І. Синюка, І. Франка, Марка Черемшини, С. Яричевського, Є.Ярошинської та інших письменників;

- також у «Буковині» вмішувалися цього року переклади визначних творів світової літератури, зокрема, авторства Е. Золя, М. Конопніцької, Ж.Ренарда, А. Стріндберга, А. Фуллера;

- було продовжено і друк історико-літературних та літературно-критичних оглядів: «Русько-українська література» І. Франка, матеріалів, присвячених сторіччю видання «Енеїди» Котляревського авторства Ю. Кміта та С. Смаль-Стоцького, рецензія на твір «Залісе» О. Маковея, написана О. Кобилянською (Див. «Додаток»).

У наступні роки редакторство «Буковини» здійснювалося зусиллями І. Созанського (період 1900 – 1901 років), В. Секерського (1902 – 1903 роки), І. Захарка (1903 – 1906 роки), В. Строїча (1906 – 1910 років). Вони залучали до співпраці Л. Гринюка, Я. Весоловського, В. Карбулицького, А. Крушельницького, М. Левицького, Д. Лук'яновича, В. Сімовича, Л. Турбацького, О. Шпитка. Попри серйозні ускладнення суспільно-політичної ситуації, надзвичайно напружену, навіть вибухову обстановку останнього перед першою світовою війною десятиріччя, часопис дотримувався обраного ідеологічного курсу, докладав активні зусилля до національно-культурного

розвитку буковинців, до усвідомлення ними спорідненості з єдиним українським народом, що був через вплив непереборних історичних обставин розпорошений по різних землях та імперіях. І вирішальною мірою це завдання вирішувалося завдяки сприянню «Буковини» розвитку української літератури та ознайомленню з кращими творчими доробками мешканців краю.

Висновки до першого розділу

Отже, узагальнюючи підсумки першого розділу, доходимо висновку, що поява газети «Буковина» стала наслідком активізації національного руху у середині 80-х років XIX ст. на теренах краю. З перших років існування цього народовського часопису особлива увага приділялася матеріалам суспільно-політичного характеру. На сторінках видання регулярно з'являлися статті, які стосувалися найбільш гострих, проблемних аспектів тогочасної соціальної дійсності:

- виборчого права в Австрії і, зокрема, виборчих прав буковинців;
- проблем румунізації, в тому числі у сфері освіти: газета активно відстоювала право українців краю мати свої гімназії і школи з рідною мовою навчання.

«Буковина» була першим періодичним виданням краю з чіткою програмою дій щодо пробудження національної свідомості та розвитку українського національного життя. Хоча газета виходила в специфічних умовах, які склалися внаслідок входження українських земель до складу Австро-Угорської імперії, її редакційна політика завжди була спрямована на єднання українців.

РОЗДІЛ II

ПОЕЗІЯ

Редакційна політика «Буковини», яку провадив О. Маковей та його наступники у 1897 та 1898 роках, була значною мірою спрямована на підтримку молодих авторів та на розширення літературно-художнього кругозору читачів, на популяризацію української поезії. Тому значну частину публікацій часопису протягом досліджуваного історичного періоду становили віршовані твори українських авторів.

Більшість творів, які друкувалися у часописі, належали буковинським та галицько-буковинським авторам: самому Осипу Маковею, а також Богдану Лепкому, Марку Черемшині, Сильвестру Яричевському. Також у газеті публікувалася і поезія представників Наддніпрянщини, наприклад, віршовані твори Сергія Бердяєва. Втім, її обсяг був значно меншим.

У поетичних творах, надрукованих на сторінках часопису, присутні ознаки двох основних літературних напрямів: реалізму та модернізму. Це дає підстави вважати, що українська література Галичини та Буковини розвивалася у загальному річищі української літератури другої половини ХІХ століття, у якій реалізм вже практично повністю витісняє романтизм [32, с. 56], а також зазнавала впливу світової, зокрема, західноєвропейської літератури того часу, з її поглибленим психологізмом, увагою до людини, до усього нетипового, особистісного, підсвідомого [24, с. 85-87].

В ідейно-тематичному плані переважала громадянська лірика, твори, у яких поети піднімали найбільш гострі, навіть болючі для України тих років соціально-політичні проблеми: поневолення України, її насильницьке розділення між імперіями-загарбниками, становище українського народу, штучно розділеного кордонами, розпорошеного світом, положення різних верств населення, проблеми знецінення морально-етичних цінностей, філософська проблематика тощо.

Кількісний аналіз показує, що найбільш інтенсивно віршовані твори друкувалися за часів редакторства О. Маковея, протягом 1897 року. Він прагнув розширити обрії буковинського письменства, докладав величезні

зусилля до популяризації творчості місцевих авторів, які писали українською мовою, тому активно залучав до співпраці авторів, зокрема, поетів. Також він неодноразово знайомив читачів із власною поезією, зокрема із віршами з циклу «Подорож до Києва». Загалом, протягом 1897 року у «Буковині» були надруковані 37 поезій, і показово, що 21 з них належала О. Маковою. Серед авторів інших віршованих творів привертають увагу постаті С. Бердяєва, С. Яричевського, Б. Лепкого, П. Куліша. Протягом наступного 1898 року у часописі було надруковано 22 поезії, зокрема, представлені твори С. Бердяєва, Б. Лепкого, М. Черемшини та С. Яричевського [5; 6].

Аналіз жанрової специфіки поезій, надрукованих у «Буковині» протягом 1897 та 1898 років показує, що кількісно переважає такий жанр, як ліричний вірш. Це, зокрема:

- поезії з циклу «Подорож до Києва» [5, Ч.251-256], написані О. Маковою;

- ліричні твори С. Бердяєва «Город і село» [5, Ч. 104], «Божий дар» [5, Ч. 166], «Українське Різдво» [5, Ч. 286], «Молода лікарка» [5, Ч. 187], «Паліївщина» [5, Ч. 110], «Огненна квітка» [5, Ч. 138] та надруковані наступного року (1898р.) «Дві ниви» [6, Ч. 67] і «Розлука» [6, Ч. 10];

- ліричні твори С. Яричевського «Похорон» [5, Ч. 262], «Вічна панщина» [6, Ч. 10], «Над дунайською сагою» [6, Ч. 153], «Пісня перелому» [6, Ч. 73], «Похорон пана» [6, Ч. 67], «Страсний четвер» [6, Ч. 40], «Часом заглядаю» [6, Ч.73];

- вірш П. Куліша «Чолом доземній моїй же таки знаній» [5, Ч.33];

- поезії Б. Лепкого «В. Ішль» М. Конопницької» [5, Ч. 35] та «Думка поета» [6, Ч. 59];

- вірші «Народний дім» [5, Ч. 56], «Єї образок» [5, Ч. 33], «Чорноморська чарівниця» [5, Ч. 187], які опубліковані без вказівки на авторство.

Попри переважання саме ліричних віршів, жанрова палітра друкованих у «Буковині» поезій не була одноманітною. Зокрема, на сторінках газети у досліджуваний період були присутні такі жанри:

– поеми авторства С. Яричевського «Чума» [5, Ч. 275], «Село та місто» [6, Ч. 26], «Крокодили» [6, Ч. 57], «Вічна панщина» [6, Ч. 10] та «Христос Воскрес!» [6, Ч. 128];

– романтична балада з трьох розділів того ж автора «Модерна баляда» [5, Ч. 257];

– сонети С. Яричевського «Віра» [5, Ч. 262] та С. Бердяєва «Сонети з марта» [6, Ч. 51];

– елегія С. Яричевського «В лавровім вінку» [6, Ч. 10];

– вірш у прозі Марка Черемшини «Плач квітів» [6, Ч. 44].

З віршованих творів, надрукованих у газеті 1897 року, перш за все, привертає увагу творчий доробок О. Маковея, а саме вірші з циклу «Подорож до Києва». Цей видатний літературний діяч завжди займав чітко визначену громадянську позицію, бачив проблеми, які його оточували і ніколи не стояв осторонь них. У центрі його уваги – Україна в різних її проявах – в історії, піснях, у непростих долях пересічних та видатних українців, у її неповторній природі та у незламному гордовитому дусі її народу.

Як слушно зауважують літературознавці, зокрема, Н. М. Гринів, чи не найбільш болючим для поета було усвідомлення того, що Україна підвладна іншим державам, Австро-Угорській та Російській імперіям та штучно ними розділена. Він прагнув до соборності українських земель, до об'єднання українців зі Сходу та із Заходу, до збереження національних традицій і культури, до їх подальшого безперешкодного розвитку [23, с. 86]. Саме ці ідеї поет поклав у основу циклу віршів, поєднаних назвою «Подорож до Києва».

Цей поетичний цикл О. Маковей створив під враженням своїх відвідин Києва, на той час одного з адміністративних центрів Російської імперії. Цю доленосну подорож він здійснив таємно [46], її основною метою було зміцнення культурних зв'язків західних українських земель – Галичини і Буковини зі східними. Точніше, редактор «Буковини» відвідуючи Київ, сподівався налагодити більш тісні контакти з українськими письменниками, з представниками прогресивної інтелігенції. Як людина, що народилася та жила на землях, які були відмежовані від іншої частини України, перебували під

владою Австро-Угорської імперії, з її чужою для українців мовою, культурою та історією, О. Маковей, можливо сподівався у Києві побачити краще становище українства, почути рідну мову, побачити як підтримуються і розвиваються національні традиції. Але, враження західноукраїнського автора від цього величного міста було подвійним, суперечливим. З одного боку, він побачив красу міста, його збережену у камені і золотoverхих храмах славетну історію, невіддільну від історії України. Але, з іншого боку, ця багатовікова краса та велич гостро суперечили враженням поета від людей: духовенства, чиновництва, інтелігенції, пересічних киян тощо, які переймалися власним добробутом, виявляли байдужість до збереження національного духу, до долі власного народу, жодним чином не опиралися русифікації, віддавали перевагу не справам, а демагогії, безплідним розмовам та міркуванням. Поет зізнавався, що після цієї подорожі мав «досить прикру думку про українство» [Цит. за: 15, с. 32]

Віршовані твори О. Маковея, вміщені на сторінках Буковини протягом 1897 року, створені на основі особистісних вражень поета від здійсненої ним подорожі до Києва, виділяються громадянським звучанням, яскраво вираженими патріотичними мотивами. В них оспівується Україна, затверджується любов до рідного краю, звучить гостра критика на адресу тих, хто забуває власне коріння, піддається зросійщенню, виявляє байдужість до долі своєї розореної та понівеченої Батьківщини. До прикладу, це твори: «В дорозі» [5, Ч. 251], «Дніпро» [5, Ч. 255], «Вечір на Дніпрі» [5, Ч. 256], «Воскресенє» [5, Ч. 256].

Вже перші рядки поезії «В дорозі» [5, Ч. 251] сповнені болем та тугою, які в автора викликають роздуми про долю українського народу. Автор навіть зізнається про бажання втопити душевний біль «в горівці казьонній!» [5, Ч.251]. На початку твору ліричний герой приймає рішення створити поетичне звернення до українців, закликати їх до активних дій. Він пише:

Вставайте, брати українські, зі сну,
Умийтесь і вйо! До роботи [5, Ч. 251].

Втім, він розуміє, що його зусилля, скоріш за все, будуть марними, адже, останніми роками таких закликів було зроблено достатньо, та вони не призвели до активізації українців, не спричинили підйом національної свідомості, не закінчилися жодними реальними активними діями. Тому ліричний герой твору відмовляється від свого задуму та знищує написане:

Зложив і подер і з вітрами пустив,
Шкода вже і вірші складати;
Вже поклики пишемо довгі літа,
А користі з них не видати [5, Ч. 251].

Наприкінці твору автор використав елемент іронії, коли написав про український борщ, який всі навколо їдять, хоча інших ознак українства годі й шукати:

От чудо! Се перша українська річ,
Яку довелось зустрічати:
Вкраїнців не видно, а борщ їх їдять –
Ну, треба й мені скоштувати [5, Ч. 251].

Ця іронія не поблажлива та добра, вона є відчутно гіркою, різко контрастує із урочистим та героїчним за духом закликом до українців на початку вірша. Подібне протиставлення, на нашу думку, додає композиції поезії динамічності та яскраво ілюструє розпач ліричного героя. Але, попри те, що автор відверто іронізує, пише про марність зусиль щодо пробудження українства, ця поезія за своїм загальним настроєм сприймається не суто як вислів туги, жалю та розчарування, а, все ж таки, як заклик нарешті прокинутися і почати активно діяти.

Цікавим є те, що у поезіях циклу О. Маковей використовує художній образ річки Дніпро, яку вважає символом України. У віршах «Дніпро» [5, Ч. 255] та «Вечір на Дніпрі» [5, Ч. 255] він характеризує Дніпро як «широкий та дужий», «ревучий», нестримний, могутній, «без весел й вітрил» [5, Ч. 255]. Наділяючи Дніпро такими характеристиками, автор ніби ілюструє силу та міць українського народу, натякає, що повністю його підкорити не вдасться нікому і нізащо.

У поезії «Воскресенє» [5, Ч. 256] автор також використовує прийом контрасту глибокої туги за минулим і тим, що відбувається зараз та світлої надії на майбутнє. Він створює яскраву алегорію – похорон України, яка під сумні церковні дзвони пливе у кедровій труні Дніпром у «далеку могилу, у Чорне море на дно» [5, Ч. 256]. Поет змальовує тяглість історії України, наступність поколінь: домовину проводжують тіні героїв минулого – козаків, старі «діди» та зажурені «сини» [5, Ч.256]. Але похмура картина похоронної процесії змінюється на оптимістичну та світлу, коли до Дніпра виходить молоде покоління – «дітей український гурток» [5, Ч. 256]. Діти кладуть на домовину «васильків вінок» [5, Ч.256], щоб оживити Україну та вирішують віддати за неї життя. І з подальших рядків поезії випливає, що їх задум повинний вдатися:

Заграйте, музики, весело і живо,
Покиньте жалібні марші,
Нехай нам ця днина минає щасливо
І легко буде на душі!
Нова Україна повстала сьогодні,
Іде поколіне нове, –
Нехай же лунає слава народня,
Нехай Україна живе! [5, Ч. 256].

Автор переконаний, що новому молодому поколінню українців буде під силу змінити ситуацію на краще, відродити Україну, її колишню славу, її силу.

Літературознавці вважають створену автором у цій поезії алегорію кульмінацією циклу [12, с. 11]. І з ними слід погодитися, адже, ліричний герой поезії О. Маковея долає сумніви та попри те, що допоки всі зусилля пробудити українців не мали вагомого результату, він не зневірений, а, навпаки, сповнений надій та сподівань, переконаний що молодому поколінню, яке вже іде, вдасться докорінно змінити на краще хід подій.

З поезій циклу «Подорож до Києва» виділяється також низка віршів, які мають ліричний сюжет. Це твори: «В лаврі» [5, Ч. 253], «Самсон» [5, Ч. 254], «На лисій горі» [5, Ч. 254] та «Принципально» [5, Ч. 255]. У художньому плані їх поєднує використання автором елементів гумору та відсилки до міфології

або до творів інших авторів, від тих, які творили у період античності до сучасних О. Маковею. Але якщо поезії «В лаврі» та «Самсон» є більш ліричними за настроєм, значною мірою нагадують картину або сцену, яка є об'єктом рефлексії ліричного героя, то віршам «На лисій горі» та «Принципально» притаманна добре відчутна епічність.

До прикладу, у поезії «На лисій горі» автор використав мотиви української міфології, прадавніх вірувань та образ Марусі Чурай, яку змалював відьмою і з якою ліричний герой летить:

Над темним Дніпром,
І Лису Гору оглядає [5, Ч. 254].

У «Самсоні», як слушно зазначає В. Погребенник, поет відсилає читача до міфологічного образу ветхозавітного Самсона, який створила Леся Українка у однойменному творі. Також він використав і місцеві київські легенди про те, як Самсону вдалося перемогти лева на березі Дніпра.

У вірші «Принципально» автор ще вище підняв рівень іронії. Він сміливо суміщає її у одному творі з таким надскладним філософським питанням, як порятунок людського життя під час стихійного лиха. Втім, образи повені, яка суне із півночі та залила «степи українські і ниви» [5, Ч. 255], «убогої удови» [5, Ч. 255], яка опинилася у небезпеці та її синів, які, стоячи осторонь, міркують чи потрібно врятувати мати, яка «на світі терпить і живе» [5, Ч. 255], є узагальненими. Тут вбачається метафорична розповідь про захоплення українських земель північним сусідом та про українську інтелігенцію, яка не може визначитися чи варта їх Батьківщина порятунку і чи варто особисто їм втручатися у ситуацію.

Дослідник творчості О. Маковея В. Погребенник пише, що в цьому вірші-казці за допомогою ремінісценції, використання фольклорного сюжету «Думи про удову», яка була записана Л. Українкою та видана Ф. Колесою, автором розкрита діалектика соціального національного життя. Що саме завдяки цьому художньому прийому створеній поетом «драмі невдячності» притаманне не побутово-психологічне звучання, а символічне та іронічне [48, с. 52].

Іронічності, та навіть саркастичності твору надають спроби синів, вести високоінтелектуальну розмову, в той час, як їх ненька гине, а також спотворене цитування ними Шевченківських «Гайдамаків»:

Все йде, все минає,
Куди воно ділось,
Звідкіля звелось,

І дурень, і мудрий не знає [5, Ч. 255].

Вірш «В лаврі» поет присвятив викриттю лицемірства та байдужості до долі України і народу представників українського духовенства. У рядках, якими автор описав Києво-Печерську лавру відчутна гостра сатира:

Тут тихо, ні сварки, ні бійки нема,
Політика нас не обходить,
Нехай загибає і нарід цілий,

Що нам у печерах се шкодить? [5, Ч. 253].

Іронічно згадує автор і про власні «тяжкі редакторські провини» [5, Ч. 253], яких він просто не мав змоги не вчинити на такій посаді і які тепер прийшов щиро відмолити.

Патріотичними мотивами, гордістю за Україну та її синів, тугою щодо складних часів, які переживає український народ, сповнені і інші ліричні вірші поета: «Привіт Україні» [5, Ч. 251], «Думка» [5, Ч. 251], «Прощанє» [5, Ч. 256], «Письмо до дому» [5, Ч. 252], «Київляни» [5, Ч. 252], «Нова дума» [5, Ч. 253], «Молитва» [5, Ч.253], «У Миколи» [5, Ч. 255].

Основний мотив поезії «Привіт Україні» – трагічна ситуація у якій опинився насильницьким чином розділений військами та державними кордонами єдиний український народ, коли українці, що залишилися на Сході, під владою Російської імперії, не знають майже нічого про своїх західних братів, а ті своєю чергою довідуються про своїх братів-сусідів «з карти»:

Так, нас розділили граничні стовпи,
Жандарми, солдати і варти,
Що вже Українці не знають хто ми,
А ми про них відаєм з карти [5, Ч.251].

Поет сповнений хвилювання та співчуття до України, розмірковує яким чином він може їй допомогти:

А все лиш про тебе, Вкраїно моя,
 Про тебе, заплакана мати:
 Все думав, де взяти тобі хустинок,
 Щоб мала чим сльози втирати [5, Ч.251]

Вірш «Думка» за своїм настроєм є більш песимістичним. Мусимо висловити згоду із М. Ткачуком у тому, що у цій поезії автор переспівує вступ Шевченківських «Гайдамаків»: як і Кобзар, він подумки поринає у минулі славетні часи, уявляє себе серед козаків, готується втупити у бій із турецьким військом. Але всі ці мрії про відродження величі України, широкі та безмежні, як степ, у якому уявив себе поет, є романтичними, дитячими, такими, про які дорослі згодом майже завжди забувають [70, с. 212]. Саме марність таких сміливих мрій та сподівань, неможливість їх втілення у реальності, створює відчуття глибокого суму, яким пронизана поезія.

Більш спокійним, виваженим настроєм характеризується вірш «Письмо додому», у якому поет досить докладно описує читачеві своє подвійне враження від Києва:

Весь город прегарний, широкий такий,
 А все тут душі чогось вузко:
 Камінем мощені усі улиці
 Проте-ж під ногами тут грузко [5, Ч. 252].

Невдоволення побаченим відчувається і зі змісту рядків поезії «Київляни». Для О. Маковея мешканці Києва – це, перш за все, українці. Втім самі вони, схоже, давно про це забули, зреклися своєї Батьківщини та свого народу. Ліричний герой по усьому місту намагається відшукати щирих українців, почути рідну мову. Натомість, він постійно чує на вулицях розмову польською, російською, французькою та навіть грузинською, втім жодного разу він не почув слів, яких «учила нас мати» [5, Ч. 252]. Він у розпачі вигукує:

Де ви поховались мої земляки,
 Що вас тут нігде не видати? [5, Ч.252].

Відповідь на це запитання знаходимо у наступних рядках поезії, де автор докоряє «бабі Росії» [5, Ч. 252], яка вкрала українців «за копійку» [5, Ч. 252] та поневолила їх. Адже український народ «міг сам панувати, а вліз у ярмо, і вовка просив про опіку» [5, Ч. 252]. Наприкінці твору поет висловлює впевненість у кращій долі українського народу, гнівно промовляє звертається до поневолювачів:

Не наймичка вам Україна моя!
 Настане й для неї час славний,
 Бо серце у неї сильніше сто раз,
 Як розум ваш самодержавний! [5, Ч.252].

Схожі мотиви звучать і у поезії «Нова дума». О. Маковей для того, щоб передати глибоко трагічні відчуття від побаченого у Києві, від марних сподівань хоча б почути тут рідну мову, використовує алегоричний образ, надає твору рис народної думи, яку колись виконували кобзарі:

Ой горе, біда, а не Україна!
 Цурається рідного слова!
 Залляла Московщина всю Україну,
 Залляла, як повінь Дніпрова [5, Ч. 253].

Натомість, вірш «У Миколи Лисенка» сповнений оптимістичним настроєм. Автор розповідає про відвідини видатного композитора, передає власне захоплення славетними представниками українського народу, з рядків поезії відчувається його гордість та повага до митця, щире захоплення його творчістю:

У Києві бути і пісні не чути,
 Не бачити нашого батька Миколи, –
 Такого гріха я не міг би забути
 І не дарував би собі вже ніколи [5, Ч. 255].

Рядками цього твору поет закликає до спротиву зросійщенню, до збереження національного духу та народних традицій: «нагадай рідний край», «дитину й родину до народу привертай» [5, Ч. 255].

Урочисто та навіть піднесено звучать рядки глибоко патріотичної поезії «Молитва». За формою виразу авторської думки вона навіть наближується до проповіді. О. Маковей закликає українців щиро молитися за Україну:

Моліться за нас, за Україну святу,
За волю її золоту!.. [5, Ч.253].

Ідейно близькими до попередньої групи є віршовані твори, у яких автор для втілення художнього задуму використав історичні мотиви, і у яких звучать роздуми над долею України та українського народу крізь призму славного минулого: «Розмова з могилою» [5, Ч. 251], «Мати городів руських» [5, Ч. 252], «У Нестора» [5, Ч. 253], «Пам'ятник Хмельницькому» [5, Ч. 254].

У вірші «Розмова з могилою» автор ніби протиставляє ранній романтизм власних поезій та реалізм, до якого він вдається тепер. До прикладу, романтичної традиції він дотримує, коли трактує образ могили як втілення героїчного минулого України, як привід згадати про славетне українське козацтво, його подвиги, що залишилися у пам'яті назавжди. Втім, вже у наступних рядках він вдається до різкої критики романтизму з притаманною йому замріяністю, емоційністю, неготовністю до серйозної діяльності:

Ціла Україна й сьогодні така,
Як здавна була романтична:
За снігом торішнім зітхає тихцем,
До діла ж ніраз не практична [5, Ч. 251].

Поет в цій поезії знову використовує прийом контрасту, героїчні риси українців минулих часів, їх готовність боронити рідну землю та віддати за неї життя він протиставляє якостям своїх сучасників, представників наддніпрянської інтелігенції, мешканців славетного Києва. Поет докоряє їм у тому, що:

Не вірять нікому, не вірять собі
Не вірять в будучність народу;
Боронять язиком народне добро,
А дбають про власну вигоду [5, Ч. 251].

Історичні мотиви використані й у вірші О. Маковея «Мати городів руських» [5, Ч. 252]. Автор описує історичні періоди становлення та розвитку української державності, починає зі згадки про братів Кия, Щека та Хорива:

Се ж наша столиця, не наша тепер!

А ми тут панами бували!

Для города сього Кий плани робив,

А Хорив і Щек будували [5, Ч. 251].

Автор веде розповідь до часів Богдана Хмельницького, він відчуває обурення та розпач від того, що все, що надзвичайно важко виборювалося протягом п'яти століть потім віддали «готове чужому» [5, Ч.252]. Не оминув поет увагою і сумних для України наслідків дій гетьмана Богдана, через які «Київ цареві дістався»:

О Київ, о матінко городів всіх,

На що ти сьогодні звелася !

Тепер ти не мати, а мачоха нам,

Як за Москаля віддалася! [5, Ч. 252].

Ліричний герой вірша звертається до читача, щоб розповісти, наскільки сумно йому, мандруючи вулицями славетного українського міста, скрізь бачити та чути, що навколо належить іншій державі. Навіть путівник Києвом, яким користується поет виданий російською:

По Києву ходжу, так сумно мені, –

Що гляну у «путеводитель»,

То все там читаю, що наше то їх [5, Ч. 252].

У іншій поезії, сповненій історичними мотивами, – «У Нестора», увагу привертає образ літописця. Відвідавши місце його поховання, ліричний герой, який позначає себе як гостя «з австрійської України» [5, Ч. 253], він ніби веде філософську розмову з Нестором Літописцем. Цікавим у філософському плані є порівняння О. Маковеєм своєї редакторської та літературної діяльності із діяльністю цієї історичної персони: вони обидва розповідають сучасникам та нащадкам про важливі події та буремні часи.

Схожий прийом автор використав у поезії «Пам'ятник Хмельницькому». Ліричний герой відвідує пам'ятник гетьману на Софійському майдані та звертається до нього із докорами щодо втрати Україною національної самобутності:

От я тобі скажу словечко, Богдане:
Хоч як ти на північ показуй,
То в сторону сю Українець не гляне –
І нам ти тепер не розкажуй! [5, Ч. 254]

Закінчується цикл поезією із промовистою назвою «Прощане», у якій створює два жіночі образи – «любки» України та «любки над Прутом» – Буковини [5, Ч. 256]:

Прощай Україно, прощай моя любко,
Бо я виїжджаю й не верну ся хутко:
Не верну ся хутко, хоч рад би і дуже,
Бо любка над Прутом за мною страх туже [5, Ч.256].

Отже, оприлюднені на сторінках «Буковини» протягом 1897 року поезії О. Маковея належали до одного циклу, були написані під враженням подорожі автора до міста Київ. Провідне місце в них належить автопсихологічним мотивам, розкриваючи певну тему, ліричний герой спирається на особливості власної ситуації, описує свій настрій, власні почуття та думки, що виникли у певних обставинах. Після ознайомлення з поезіями циклу у читача залишається враження занурення у реальну сучасну йому ситуацію.

Такого ефекту автор досягає згадуючи про особисті обставини, зокрема, про свою редакторську діяльність, використовуючи живі яскраві описи конкретних об'єктів міста, таких, як Києво-Печерська лавра, Лиса гора, береги Дніпра, пам'ятники та місця поховання відомих історичних осіб, Богдана Хмельницького, Нестора Літописця. Відчуття присутності у житті, безпосередньої участі у подіях, що відбуваються «тут і тепер», реалістичності, віршам надають і згадки про елементи побуту киян, зокрема такі «приземлені» та непоетичні, як то український борщ та неквашені огірки, які їдять місцеві панянки.

Попри значну долю іронії, позиція ліричного героя аналізованих поезій завжди активна, він уважний до гострих соціальних проблем, таких, як штучне розмежування України, насильницьке розірвання стосунків між частинами українських земель, розділення народу, втрата Україною державності тощо. Автор уважно досліджує не лише сучасні йому прояви та наслідки ситуації, у якій опинилися українці, а й шукає причини її виникнення. Зі змісту віршів стає чітко зрозумілим, що поет переконаний у необхідності відновити українську державність, об'єднати народ, він розмірковує що можна для цього зробити.

Тому можна погодитися з літературознавцями, зокрема, О. Гаєвською у тому, що ці поезії О. Маковея є ліричними, але це лірика громадянська, провідне місце у ній належить безпосереднім живим почуттям автора, який є переконаним гуманістом та палким прибічником ідеї української державності [13, с. 15]. Має рацію і М. Ткачук, зазначаючи, що поетові у віршах цього циклу вдалося поставити питання щодо активної ролі особи у соціальних подіях: він відверто відмовляється рефлексувати над важкою долею України та її народу, критикує байдужість та марні розмови на цю тему, коли проблеми намагаються вирішувати лише на словах [70, с. 211].

Таким чином, надруковані у часописі протягом 1897 року поезії з циклу «Подорож до Києва» О. Маковея, – це яскраві зразки української громадянської лірики, вони реалістичні, затверджують зв'язок поезії та сучасного автору життя. Вірші наочно ілюструють те, наскільки загостреним було в О. Маковея почуття патріотизму, наскільки глибоко він був переконаний у необхідності власною творчістю відстоювати українську національну ідею, у тому, що «люди, які складають один тип, витворений природним і спільним культурно-історичним розвитком, а не якимось спекулятивними політичними чи ідеологічними комбінаціями. Такому типові властиві: спільна територія, мова, національна самосвідомість, риси психологічного складу, що проявляються в національному характері» [Цит. за : 22].

Поет у рамках одного циклу використав широкий спектр художніх засобів, різноманітну манеру викладу: сповідальну, ліричну оповідь героя, застосував елементи: фольклорних та літературних мотивів. Попри негативне

враження ліричного героя від побаченого усвідомлення ним реальних масштабів побачених проблем, та навіть не зважаючи на його досвід попередніх невдалих спроб налаштувати українців на активні дії, О. Маковей у цих поезіях виступає оптимістом, подає читачам «Буковини» приклад людини, яка налаштована на подальші зусилля для того, щоб побачити «воскресення» України.

Надзвичайно цікавим зразком україномовної поетичної творчості є вміщені у часописі протягом 1897 року вірші чернівецького літератора-початківця С. Яричевського. Як і більшість молодих українських літературних діячів того періоду, свою творчість він почав із поезії. Будучи співробітником часопису, автор публікує свої перші поезії на сторінках чернівецької газети.

Поезію Сильвестра Яричевського, яка побачила світ на сторінках часопису у 1897 році можна поділити на:

- міфопоетичну («Чума» [5, Ч. 275]);
- гумористично-сатиричну («Модерна баляда» [5, Ч. 257]);
- настроєво-експресивну («Похорон» [5, Ч.262]);
- пейзажну (сонет «Віра» [5, Ч. 262]).

Стилістична специфіка поезій С. Яричевського дала літературознавцям підстави віднести його до представників символізму, який наприкінці ХІХ століття став однією із самостійних течій модернізму. До характерних ознак символізму зараховують: прагнення авторів поєднати поезію та музику, створювати у своїх творах так звані «звукові» образи, у яких практично відсутні якість предметні ознаки [76, с. 72]. Відповідно, представникам символізму була притаманна відсутність інтересу до безпосереднього опису реальності, вони намагалися максимально відходити від конкретики, від зображення реальних подій, об'єктів та явищ. Натомість їм вдавалося надзвичайно майстерно користатися символами, натяками, впливати на підсвідомість читачів, на їх почуття та настрої, і завдяки цьому підводити їх до сприймання певних реалій.

У першому опублікованому в «Буковині» творі митця, у вірші «Модерна баляда» [5, Ч. 257], що має гумористично-сатиричний характер, простежується вплив української народнопоетичної манери та європейського романтизму

початку ХІХ століття. Сюжет вірша побудований на почуттях юнака та дівчини, які з корисливою метою виявляють один до одного фальшиві почуття. Автор підняв у вірші проблему взаємовигоди, а саме – грошей:

І щож ти на ньому уздріла таке?

Чи вже він собою такий то хороший?

– Про нього я й тямки не мала – бігме!

Я думала тільки, що в него є – гроші... [5, Ч. 257]

У вірші «Похорон» [5, Ч. 262] зображено збіднілу родину, яка втратила свого годувальника. За допомогою експресивних засобів автор показує нам «заплакану родину», яка ридає з жалю. Вдома залишились «діточки-сирітки» та «сумна вдова»:

Вдова мліє, паде,

Сирітня аж реве –

Ну, се вільно, бо податку

Не наложать за те... [5, Ч. 262]

До міфологічних мотивів автор вдається у поемі «Чума» [5, Ч. 275]. Він показує нам іншу сторону світу – безсмертних богів. Оріон «глядиць на землиці» з «країни зір і світів безконечних» [5, Ч. 275], а там чума. Такий образ чуми характерний для творчості поета, адже його творам загалом притаманна двопланова структура. Другий план образу стосується божества, потойбічного світу, а перший – внутрішнього світу людини.

...що декуди страшнійша є чума.

Та лиш доньок, синів нема, нема... [5, Ч. 275].

Також на сторінках часопису 1897 року опубліковано сонет «Віра» [5, Ч. 262] С. Яричевського, у якому автор описав темне море. У сонеті також створено два плани: людська віра та людські почуття та буря на морі, як явище реального світу. Обидва плани нероздільні: сфера чуттєвого, емпіричного явища поет робить символом того, що за ними приховане, що належить до глибинного внутрішнього світу людини [76, с. 72]. Бурю, яка «гуде в простори» [5, Ч. 262] автор порівнює з людським життям. В останній строфі автор закликає вірити в майбутнє, адже «ось щастя сонце йде!» [5, Ч. 262].

У наступному 1898 році С. Яричевський продовжив активно друкуватися на сторінках «Буковини». З віршованих творів цього року світ побачили чотири поеми: «Вічна панщина» [6, Ч. 28], у якій ліричний герой твору піддає критиці явище панщини, що було поширене у той час на землях Північної Буковини, поема «Село і місто» [6, Ч. 26] та дві поеми з рубрики «Малий Фейлетон» – «Крокодили» [6, Ч. 57] та «Христос Воскрес!» [6, Ч. 128].

У перших двох поемах автор показує наскільки майстерно він володіє вмінням реалістичного зображення навколишнього світу. В кожному рядку відчувається глибокий душевний біль автора, який передає побачене: нелюдські страждання простих селян, їх щоденну важку працю та безрадісне існування. Так, перша частина поеми «Село і місто» [6, Ч. 26] переносить читачів у пересічне тогочасне буковинське село:

У тебе люди у подертій світі
тихонечко живуть у всякій долі,
всіляким лихом, злигоднями биті –
І ждуть щасливих днів, святої волі,
та, не діждавшись, в гріб падають, лягають [6, Ч. 26].

Але і картина, яку поет змалював у наступній частині поеми, де йдеться про життя простих містян-трудівників, є настільки ж трагічною та похмурою. Автор показує, що їх доля не є кращою за долю селян, що вони так само щодня марно борються зі злиднями, жевріють, намагаючись вижити. Поет кличе і селян, і робітників покращити власне становище, втім, не пропонує конкретних кроків у цьому напрямку. Але, він робить важливе зауваження, що людина завжди повинна залишатися милосердною щодо інших.

Також аналіз поем показує те, яка вагома роль у поетичній творчості автора належить символічній образності. Досить часто при створенні образів, при конструюванні свого художнього світу С. Яричевський вдається до міфології. І це не дивно, адже міфічні поетичні образи володіють надзвичайно виразними зображувальними можливостями, в них органічно поєднуються елементи романтизму та символізму.

Втім, літературознавці слушно зазначають про те, що поет не просто обіграє у своїх творах відомі міфологічні мотиви, а намагається створити власний новий міф. Як зазначає В. В. Челбарах, він вдається до філософського тлумачення старих, вже звичних міфологічних образів та тем, наповнює їх актуальним на той час соціальним, морально-етичним та естетичним змістом і завдяки цьому розширює духовні обрії читачів, пробуджує їх енергію, спонукає до активної життєвої позиції [76, с. 74].

Характерним для символізму є й наступний прийом, який добре вдається поетові: опосередковане використання інструментарію образотворчого мистецтва, створення певного настрою, відчуттів та вражень за допомогою кольору. Приклад знаходимо у поезії «Крокодили» [6, Ч. 57], у якій жовтий колір автор наділяє негативною енергією. Тут, до речі, він також вдається і до міфопоетики, повідомляє, що у міфології стародавніх єгиптян жовтий колір був пов'язаний із потойбічним світом та з похоронними обрядами. Поет змальовує читачу картину: процесія єгиптян у «жовтих шатах» та навіть спеціально зазначає у примітці що «В Єгипті шати жалоби по вмерших жовті, як краска тіла по смерті» [6, Ч. 57].

Доволі близькою С. Яричевському була біблійна міфологія. Відчувається, що поета глибоко хвилювала ця тематика, вона пробуджувала його уяву, спонукала до глибоких філософських роздумів про сенс загальнолюдських моральних цінностей, врешті-решт виступала джерелом поетичного натхнення. Автор намагався усвідомити власне світорозуміння, сформулювати його елементи у поетичній формі та донести у читачів. Також через міфологічні образи поет прагнув поглибити власне розуміння внутрішнього світу своїх сучасників, краще зрозуміти реальність, у якій він жив і творив.

Зокрема, у поемі «Христос Воскрес!» [6, Ч. 128] С. Яричевський використовує один із центральних євангельських образів – постать Христа. Поет репрезентує його «у символіко-алегоричному й філософському аспектах» [76, с. 73], вбачає у Христі «синтезовану концепцію людини й космосу, шлях до пізнання універсальних законів буття» [76, с. 73]. Він прагне максимально зосередитися на особистості людини як такої, пильно розглянути її без

прив'язки до конкретного соціально-історичного контексту та відштовхнувшись від цього сформувані власний всесвіт, «національно ідентифікований» [76, с. 73] із власним образом пророка.

Отже, звертаючись до образу Христа, поет прагне у глибинах власної душі відшукати відповіді на найбільш складні та гострі питання морально-етичного та аксіологічного плану: усвідомити що є страждання, а що щастя, що є добро а що зло, чому вони існують разом, чому людина має пізнати і те, й інше, для чого це потрібно. Подібна світоглядна міфологічність не лише відрізняла індивідуальний стиль поета, порівняно зі стилем інших авторів оприлюднених у «Буковині» віршованих творів, а й була ознакою раннього модернізму. Можемо вважати її ще одним підтвердженням того, що творчість С. Яричевського належала саме до цієї течії.

Також у 1898 році поет опублікував у «Буковині» елегію «В лавровім вінку» [6, Ч. 10], де порівняв рай та пекло, показав різкий контраст між мальовничою та розкішною, майже райською природою краю та злиднями, у яких змушені жити люди, труднощами, які вони щодня мусять долати чи не з останніх сил; ліричну «співанку» «Пісня перелому» [6, Ч. 73], де протиставив старі та нові часи. Яскравими зразками пейзажної лірики стали вірші «Над дунайською сагою» [6, Ч. 153], де поет використав образ дунайських берегів та «Часом заглядаю» [6, Ч. 73]. Серед ліричних віршів С. Яричевського, надрукованих у газеті протягом 1898 року, також дві ліричні поезії: «Похорон пана» [6, Ч. 67] та «Страсний четвер» [6, Ч. 40], вірш у якому автор майстерно передає настрій страсного четверга напередодні Великодня.

З віршованих творів автора постає портрет його ліричного героя. Саме через нього поет передає читачеві власне ставлення до світу та до людини у ньому. Ліричний герой С. Яричевського є цілісним та гармонійним, має доволі чітко окреслену життєву позицію. З тексту поезій через мотиви, почуття та емоції, які формує в читача автор за допомогою образу ліричного героя та інших художніх засобів, розкривається його світосприйняття. На матеріалі проаналізованих віршованих творів, які друкувалися у «Буковині» протягом 1897 та 1898 років можна стверджувати, що ліричний герой поезій, незалежно

від того присутній він у них безпосередньо чи опосередковано, є поstattю неоднозначною, багатоплановою, дещо суперечливою. В ньому, зокрема, поєднуються такі якості, як чуйність та незалежність, здатність бачити красу та гармонію і одночасно помічати та глибоко пропускати крізь свою душу притаманні сучасному йому світові навколишні негаразди та страждання, готовність активно діяти в ім'я своїх високих ідеалів та схильність до глибоких філософських роздумів, до аналізу надскладних морально-етичних і духовних проблем. Загалом, ліричному герою автора притаманне суперечливе ставлення до дійсності, він ніби постійно перебуває на межі зневіри та надії, песимізму та радості, коливається між похмурих відчуттям безвиході ситуації та світлим очікуванням нового.

Таким чином, віршовані твори С. Яричевського значною мірою урізноманітнили жанрову палітру поезій, оприлюднених у газеті «Буковина». Крім власне ліричних віршів, він дав змогу буковинським читачам ознайомитися з високохудожніми зразками ліро-епічного жанру, з поемами. Також, що є не менш важливим, поет допоміг читачам газети долучитися до нового літературно-художнього напрямку модернізму, зокрема до такої його течії як символізм, поринути у складний світ людських почуттів, гострих, суперечливих, але завжди цікавих та захопливих. Важливо відзначити, що для символізму поета притаманне не лише звернення до духовних загальнолюдських і християнських цінностей та історичних джерел, а й пильна увага до джерел національних, до фольклорних надбань, до елементів світогляду українців. Тому на матеріалі надрукованих у часописі творів можна стверджувати, що С. Яричевському вдалося створити своєрідний український варіант символізму, естетичний феномен, якому притаманна виражена національна специфіка. Поезії автора є новаторськими, в них відчувається прагнення залишити позаду застарілі літературні традиції, створити новий та сучасний художній світ.

Ще один надзвичайно цікавий зразок українського символізму, вміщений на сторінках «Буковини» у 1898 році – це поезія у прозі Марка Черемшини «Плач цвітів» [6, Ч. 44]. Як зазначають літературознавці, поезія в прозі є

жанром, у якому під час становлення модернізму синтезувалися характерні елементи інших стильових напрямів та жанрів. Це жанр, який з огляду на стильові, тематичні та композиційні ознаки балансує між епічним та ліричним, є формою на межі поезії та прози [39, с. 106].

Власне у поезії «Плач цвітів» М. Черемшини автор використовує фольклорний образ квітів – дітей, сльози яких – це роса навесні:

Весняна роса – то сльози цвітів.

Коли в старину забив їм воріг їх матір, царівну-русалку, тоді віддзвонили вони своїми чашами-дзвінками похоронну, жалібну пісню, заплакали ревними сльозами й присягли ніколи не забувати своєї дорогої пістунки.

Звичайно як сирітки. Куди їм метатись!?

Вони вірні своїй присязі: все святкують це сумне свято,
все у них кануть сльози.

Сльози — то одинокий цілющий лік на їх пекучий біль [6, Ч. 44].

Центральним мотивом цієї поезії у прозі є мотив національно-визвольної боротьби [38, с. 192]. Автор для втілення свого художнього задуму вдався до фольклорних засобів, притаманних українським легендам: до казкового сюжету, посилення на старі часи «Коли в старину...» [6, Ч. 44], до алегорій. До того ж, більшість алегорій має виражене фольклорне походження: квіти – діти, ворог – цар змій. Для України автор обрав пронизливий образ матері – «царівни-русалки» [6, Ч. 44], а квіти – це її діти-сироти, яким нічого не залишається, крім того, як оплакувати загиблу матір. Поет майстерно змальовує безвихідь положення, у якому перебувають діти України, марність їх плачу. Адже «Душогубець, їх ворог» «упивається їхніми сльозами та й глузує з них» [6, Ч. 44]. Отже, ця поезія в прозі характеризується доволі гострим громадянським звучанням, авторські символи та алегорії є прозорими, вони не приховують, а навпаки, підкреслюють його негативне ставлення до загарбників та досить відверто відсилають читачів до пошуку більш дієвих форм опору поневолювачеві.

О. Маковей як переконаний прибічник зближення та об'єднання українців, які виявилися штучно розділені через загарбницькі дії іноземних

імперій, налагоджував зв'язки із літераторами з Наддніпрянщини. Він цілком слушно вважав, що їх залучення до участі у виданні західноукраїнської періодики не лише сприятиме популяризації їх творчості, а й позитивно вплине на розвиток місцевого літературного процесу. Одним з яскравих авторів, твори яких О. Маковей друкував на сторінках «Буковини», починаючи з 1896 року, був поет з Києва С. Бердяєв. До речі, співпраця цього талановитого автора із часописом тривала аж до 1900 року.

Упродовж 1897 року читачі «Буковини» мали змогу ознайомитися з шістьма творами поета: «Город і село» [5, Ч. 104], «Паліївщина» [5, Ч. 110], «Огненна квітка» [5, Ч. 138], «Божий Дар» [5, Ч. 166], а також «Молода лікарка» [5, Ч. 187] та «Українське Різдво» [5, Ч. 286].

За ідейно-тематичною ознакою серед вказаних творів переважає громадянська лірика, присутні й інтимні мотиви. Виходячи з опублікованого в «Буковині» за 1897 рік, можемо поділити поезію автора на такі тематичні підгрупи:

– громадянсько-патріотична, місце і роль митця у суспільстві («Паліївщина» [5, Ч. 110], «Божий Дар» [5, Ч. 166]);

– громадянсько-настроєва лірика, суб'єктивні переживання та враження автора чи ліричного героя «Город і село» [5, Ч. 104], «Огненна квітка» [5, Ч. 138], «Українське Різдво» [5, Ч. 286]);

– лірика інтимно-дружня («Молода лікарка» [5, Ч. 187]).

Першу підгрупу складають твори, в яких поет звертається до конкретних історичних чи культурних постатей, подій. Так, у поезії «Паліївщина» [5, Ч. 110] автор зосереджує увагу на козацькому полковнику Семенові Палію та його ролі в українській історії. Твір відбиває національно-патріотичні переживання поета, що виражені через авторське зіставлення минулого України із сучасністю. Для чіткого виявлення своїх емоцій автор вдається до діалогу батька із синами:

– Чого ти засмучений, тату,

Немов о якуюсь потрату? –

Хлопчата питають мене...

– Минувшість встає, мов з туману.

Ворушить в душі моїй рану, –
 Душа Московщину кляне...
 Від нашої слави та сили
 Зосталися тільки могили
 Та ріднії горді пісні,
 Бо більш України немає
 В забранім кацапами краї.
 Минули величнії дні ! [5, Ч. 110].

У вірші «Божий дар» [5, Ч. 166], що присвячений Марії Заньковецькій, поет звертається до постаті акторки, возвеличує її театральний талант:

Се не холодного розуму штука:
 Се спочутя твого щастє, чи мука,
 Або, вірнійше, се правда сама –
 А талантів таких більше нема! [5, Ч. 166].

На той час ім'я Марії Заньковецької було широко відомим на Наддніпрянській Україні, а своїм віршем, опублікованим у чернівецькій газеті, Сергій Бердяєв доносив славу театру корифеїв і до буковинського читача.

Такі поезії Сергія Бердяєва мали змогу друкуватися лише на західноукраїнських землях, адже автор висловлював в них своє ставлення до російської політики та її громадян. Його літературознавчі та публіцистичні статті більшою мірою публікувалися у російських журналах.

Своє ставлення до міста і села, до народу автор описує у наступній поезії – «Город і село» [5, Ч. 104]:

Я мов з вязниці, з города утік
 В село на волю, - серцем відпочити:
 Житє робилось гірше там, що рік:
 А кращих днів навек зів'яли квіти... [5, Ч. 104].

Автор звертається до фольклору та українських традицій. У вірші «Українське Різдво» [5, Ч. 286] автор описує, як колись «щедрувала Україна, колядували дітки», але все вже в минулому:

Де-ж – незабутні ті літа?

Доля безсовісно вбита:

Скрізь лиш панує біда... [5, Ч. 286]

Вірш «Огненна квітка» [5, Ч.138] Сергій Бердяєв присвятив своїм синам. У ньому відбилися вболівання автора за долю народу, розвиток його культури. Він радить знайти громаді «щирого вірного друга», який «позрива з нас кайдани» [5, Ч. 138].

Такий посил тісно переплетений зі святом Івана Купала:

На Івана-Купала,

Чув я – кажуть чимало... [5, Ч. 138]

Особливої уваги заслуговує ліричний вірш «Молода лікарка» [5,Ч. 187]. Автор виділяє молоду лікарку з-поміж інших панянок та вихваляє її професію:

Раду засмученим вмієш давати

Ти серед кожної вбогої хати:

Де – чи пригода, чи зло завелись, –

Благословенна являєш ся скрізь! [5, Ч. 187].

Образ сильної жінки, яка «ради своєї любови к народу» [5, Ч. 187] готова на все, не міг в той період не зацікавити та не здивувати буковинського читача.

У наступному 1898 році світ на сторінках часопису побачили ще три ліричні поезії цього автора: «Дві ниви» [6,Ч. 67], де ліричний настрої автор створив за допомогою захопливого та високохудожнього опису навколишніх пейзажів; «Розлука» [6, Ч. 10], вірш більш інтимного ліричного характеру, де змальовані почуття та думки автора під враженням розлуки з його другом – Миколою Муклом та сонет «Сонети з марта» [6, Ч. 51], ліричний твір з елементами оптимістичного настрою, що викликає тепла весна. Отже, переважна частина творів київського поета С. Бердяєва, надрукованих у «Буковині» протягом 1897 та 1898 року, становить громадянська лірика.

Ще одним поетом з «великої України», зразок творчості якого О. Маковей у 1897 році презентував буковинським поціновувачам літератури, став Пантелеймон Куліш. 1897 – це рік смерті поета, на час написання представленого на сторінках у часописі твору він був митцем, широко відомим на теренах Російської імперії. Публікація у газеті засвідчила, що увагу до його

творчості виявляли і знавці української літератури із Галичини та Буковини. До речі, пильно слідкував за творчістю П. Куліша І. Франко, який, з одного, боку піддавав його ідейну позицію та окремі художні доробки досить гострій критиці [43, с. 55; 45, с. 117-119], але з іншого, характеризував як талановитого літератора, широко ерудовану, енергійну та роботящу людину [74, с. 202; 73, с. 60], називав «першорядною зіркою» серед українських «літературних корифеїв» [Цит. за: 37, с. 37].

О. Маковей обрав для публікації у газеті «Буковина» лише один ліричний вірш Пантелеймона Куліша, точніше він був підписаний одним із літературних псевдонімів автора «Панько Куліш» «Чолом доземній моїй же таки знаній» [5, Ч. 33], зазначивши наступне: «Подаємо сю прегарну поезію П. Куліша із збірки «Дзвін», виданого 1893 року в Женеві. Куліш пише в цій поезії про свою жінку, також письменницю (Ганну Барвінок)» [5, Ч. 33]. Вибір редактора був надзвичайно влучним, оскільки ця поезія вважається одним з найкращих зразків любовної лірики [31, с. 7].

Поет надзвичайно душевно та ніжно описав свої почуття до дружини, з якою пройшов майже увесь життєвий шлях, долав разом різноманітні життєві негаразди:

Я знав тебе маленькою, різвою
 І буде вже тому з півсотні літ.
 Ми бачили багацько див з тобою,
 Ми бачили і знали добре світ,
 Боролись ми не раз, не два з судьбою,
 І в боротьбі осипався наш цвіт [5, Ч. 33]

Цю поезію було створено у останній, пізній період літературної діяльності П. Куліша, який характеризувався поглибленими філософськими роздумами, підбиттям життєвих підсумків. У вірші, присвяченому дружині, поет, який перебував у досить зрілому віці, ніби обертається назад, кидає оком на їх спільне подружнє життя та розповідає, наскільки вдячний він своїй супутниці за терпіння та розуміння його непростой вдачі. Вірш побудований у

формі безпосереднього та дуже особистісного, дійсно інтимного звернення до Олександрів Білозерської.

До поетичних здобутків П. Куліша, який був надзвичайно добре обізнаний із західноєвропейською поезією, літературознавці слушно зараховують і новаторство у використанні ще незнайомого українській поезії інструментарію – нових видів строф [31, с. 7]. У «Чолом доземній моїй же таки знаній» саме бачимо вдалий, художньо довершений приклад «апробації» на ґрунті української поезії октави. Отже, читачі «Буковини» мали змогу ознайомитися із найкращим зразком інтимної лірики П. Куліша, віршем, присвяченим дружині поета, сповненим глибоким почуттям поваги та любові, легким флером суму за молодими роками та шаную до коханої жінки, яка пройшла разом із ним весь нелегкий життєвий шлях.

На закінчення огляду необхідно згадати про вміщений на сторінках часопису у 1897 році ліричний вірш «В. Ішль» Марії Конопницької [5, Ч. 35] у перекладі з польської мови молодим львівським поетом Богданом Лепким. Через подібні літературні переклади буковинці долучалися до кращих зразків іноземної поетичної творчості того часу.

Висновки до другого розділу

Отже, поетичні твори протягом 1897 та 1898 років становили вагому частину літературних матеріалів часопису. Серед авторів були як буковинські та галицькі поети, такі як О. Маковей, С. Яричевський, М. Черемшина, так і поети з Наддніпрянщини, зокрема, С. Бердяєва та П. Куліш. За ідейно-тематичним принципом поезію на сторінках часопису «Буковина» за 1897 та 1898 роки можна класифікувати на такі групи: громадянську лірику, зокрема патріотичного звучання; філософсько-релігійну; пейзажну лірику; інтимну; гумористично-сатиричну; міфопоетичну; настроєво-еспресивну. Із загальної кількості поезій найчисельнішою постає громадянська лірика патріотичного звучання, значну її частину складають вірші Осипа Маковея із циклу «Подорож до Києва». Ця тематична група окреслюється кількома підгрупами: вірші про роль і місце митця у суспільному житті; твори патріотичного звучання; пам'ятні вірші.

РОЗДІЛ III

ПРОЗА

Упродовж 1897 та 1898 років на шпальтах «Буковини» регулярно з'являлися цікаві з художнього погляду прозові твори як молодих, так і вже досвідчених місцевих авторів: С. Воробкевича, О. Кобилянської, О. Маковея, І. Синюка, С. Яричевського, Є. Ярошинської та інших.

У 1897 році в «Буковині» були надруковані прозові твори С. Воробкевича: «Амброзій Остапкевич» [5, Ч. 187-190] та «Хто винен?» [5, Ч. 211-212]. Перший твір є сатиричним оповіданням, у якому автор висміює місцеве духовенство та сільську владу. Позитивну оцінку свого часу твір отримав від О. Маковея, який у статті «Загальні замітки про оповідання Ізидора Воробкевича» охарактеризував його як «правдивий образок з життя» та зазначив, що в ньому відчуваються помітні ознаки відходу автора від романтичного напрямку у бік реалізму [Цит. за: 52, с. 7].

У новелі «Хто винен?» автор змалював узагальнений негативний образ реакційної західноукраїнської інтелігенції – панів молодих та старих, «підстрижених» та «підголених», у «сурдутах» та «в окулярах», які прибули до затишного гуцульського села над Черемошом, де мешкає «привітний та веселий», «вільний серцем» [5, Ч. 211] народ – гуцули. Пани прибули «зі столами, хоругвами, ланцями і дручками» і протягом усього літа «міряли вони вздовж і впоперек наші гори» [5, Ч. 211].

Це практично вся інформація про їх діяльність, яку подає про них автор, але наслідки їх перебування виявилися для деяких селян справді руйнівними. Коли восени пани поїхали з села з ними зникла і Катерина, молода вродлива дівчина. Її батько після тривалих пошуків з'ясував, що вона втекла з одним із панів і невдовзі від суму та сорому помер, її мати перетворилася на нещасну та немічну стару жінку, яку, власне і побачив головний герой – Стефан Вдовиченко, який повернувся з війська і хотів відшукати дівчину, яку раніше кохав. Невдовзі Катерина сама з'явилася на порозі батьківської хати, зганьблена та покірنا вона молила мати про прощення. Стефан, попри усі

обставини, був готовий з нею одружитися, але вчасно довідався, що вона одразу почала його таємно зраджувати. За допомогою образу селянської дівчини, яка під впливом «панів» геть втратила моральні устої, завдала горя батькам та зрадила коханому, І. Воробкевич змалював деморалізуючий вплив на гуцулів «панів» з міста – інтелігенції та державних службовців. Хоча автор не відповідає прямо на запитання «Хто винен», весь сюжет підводить читача до такого висновку.

У 1897 році з'явилася в газеті друком новела О. Кобилянської «Некультурна» [5, Ч. 198-205]. В часи виходу новели критика, в основному, звертала увагу на ідеологічне навантаження твору. Так, до прикладу у 1990 році Леся Українка характеризувала «Некультурну» як історію гуцульської селянки «емансипованої не за теорією, а за інстинктом» [71, с. 71].

Також у літературно-критичних статтях акцентується увага на свободолюбній особистості головної героїні на ім'я Параска, зазначається, що для втілення свого художнього задуму О. Кобилянська використала елементи гуцульського фольклору, мальовничі описи гірської природи, елементи народної міфотворчості та фольклору [10, с. 77; 65, с. 222].

Необхідно додати, що розповідаючи про долю сорокарічної удови Параски, яка, попри численні нещастя стійко протистоїть усім негараздам і продовжує вірити у власне щастя, авторка описувала цілком реальну буковинську місцевість біля двох карпатських гір – Магури та Рунгу.

Навіть головна героїня мала власний реальний прототип: у 1901 році в одному з листів до О. Маковея письменниця зазначала, що побувала там із Л.Українкою, ходила з нею до гуцулки на ім'я Параска «але її хатка була зачинена» [34, с. 478] і вони не змогли дізнатися де вона і що з нею сталося. Отже, у новелі змальовується реальне тогочасне життя. Сюжетна лінія розгортається динамічно, авторка показує щоденні справи селян, зокрема, заготівлю сіна, вівчарство, описує побут, показує як Параска взаємодіє із представниками інших народів, із волохами (румунами) та циганами. У центрі уваги нелегка доля буковинської жінки із сильним характером, майже неосвіченої, але при цьому дуже розумної, зі стійкими моральними

переконаваннями, розсудливої, самодостатньої, рішучої та оптимістичної, попри всі життєві випробування. О. Кобилянській вдалося створити в читача переконавання, що особливості характеру головної героїні тісно пов'язані із її походженням, із суворими умовами гірського життя, які загартували цю жінку.

Як слушно зауважує М. М. Васильчук, таким вибором головної героїні письменниця посприяла введенню в тогочасну українську літературу образу жінки, селянки-гуцулки, з яскравою особистістю, яка позначається «небуденністю та елементами емансипованості» [9, с. 78]. Ключове значення у створення образу Параски належить своєрідному гірському колориту, який зчитується у захопливих та мальовничих, але цьому дуже реалістичних описах природи, оздоблення гуцульських хат, в елементах гуцульської міфології, якими сповнений твір, у численних місцевих топонімах, у яскравій барвистій локальній лексиці, яку використала авторка.

Героєм другого твору О. Кобилянської, який побачив світ на сторінках «Буковини» у 1898 році, художнього нарису «Покора», виступає молодий артист. Авторка змальовує короткий епізод з його життя, описує почуття, які сповнили його під впливом побаченого. Але і в ньому наскрізною лінією проходять мотиви руху за емансипацію жіноцтва, активною учасницею якого була письменниця. Для цього вона використала образ молоді двадцятирічної циганки, яка жебракує разом з двома своїми малими дітьми. Покора – це те, що головний герой побачив у постаті жебрачки, що вклонялася, промовляла «побожні, покірні слова» та її малих дітей, які жалібно простягали до нього «рученята». Коли циганка отримала милостиню і рушила далі, її постать різко змінилася, стала помітна її яскрава південна краса, «шляхетні» лінії стрункої фігури, граційність та сповнені гідності рухи [6, Ч. 73]. Покора, отже, це те, до чого змушують молоду циганку реалії життя, соціальні устої. Але її справжня натура, її внутрішній світ несумісний із покорою, це – лише маска, до якої вона змушена вдаватися і яку вчить використовувати своїх дітей.

Дуже цікавими й різноманітними є художні засоби, якими скористалася О. Кобилянська. Основними є художній контраст між чарівною природою у чудовий сонячний день та постаттю жебрачки, яка жалібно просить милостиню,

вбрана у лахміття; між вродою молодої жінки та її покорою; між піднесеним настроєм героя та «несказанно гидким» почуттям, яке виникло в нього під впливом побаченого. Саме за допомогою контрасту авторка передає достатньо складний емоційний колорит твору, його ідейний зміст, вибудовує композицію.

Також письменниця скористалася наративною манерою письма, але на відміну від Марка Вовчка, І. Франка, Г. Квітки-Основ'яненка, Панаса Мирного та інших літераторів того часу, її оповідач не є безпосереднім учасником чи навіть свідком подій. Це – артист, інтелігент. Такий вибір дав О. Кобилянській можливість створити своєрідну атмосферу інтелектуальності, наповнити твір відчуттям загостреного мистецького сприйняття навколишнього світу. Наратор у цьому нарисі характеризується чітким дотриманням певного психологічного ракурсу: для нього не є важливими конкретні обставини реальної дійсності, достовірність тощо. Натомість він концентрується на враженнях, на емоційній атмосфері, на зміні власного настрою та відчуттів. Відповідно, він скоріше не розповідає про подію, а залучає читача у потік власних вражень, почуттів та міркувань, що виникають під їх дією. Оповідач надає цьому твору глибокий філософський характер, спонукає читача замислитися про людську гідність та приниження, про задалегідь встановлену соціальним устроєм обумовленість долі, про становище жінки, вразливих верств населення тощо.

У 1897 році в «Буковині» було надруковано повість О. Маковея «Залісся» [5, Ч. 33-37, 41-53, 55-62, 64-67, 69-78, 88-96, 99-103, 105-106, 108-110]. Критики та колеги письменника по літературному цеху сприйняли цей твір досить стримано, зауважували про численні прорахунки. До прикладу, О. Кобилянська присвятила аналізу повісті окрему статтю ««Залісся» Осипа Маковея», у якій зазначила, що, на її думку, автор цього твору виступив в якості «поета-обсерватора», який спостерігає за життям крізь призму власної особистості і передає результати своїх спостережень спокійно, дещо з гумором, не граючись ні зі словами, ні з символікою, не прагнучи якихось ефектів, не наслідуючи модні літературні тенденції, але дещо сухо («майже засухо») та відсторонено [34, с. 169].

До творчих досягнень автора О. Кобилянська зараховувала реалістичність змальованих автором зображень життя сільської Галичини: вражаючих економічних злиднів, викликаних надмірно обтяжливими податками, неосвіченості селян, а також їх ставлення до намагань галицької інтелігенції змінити ситуацію [34, с. 166]. М. Грушевський свого часу докоряв Осипу Маковецькому у рецензії на цю повість за пасивність головного героя Славка Левицького, а також за невиразність його програми дій [Цит. за: 33]. Отже, сучасники автора очікували набагато більш чітко сформульовану та витриману ідеологічно позицію, а також більшу виразність, різноманітність та яскравість літературно-художніх засобів тощо. Втім, його манера письма загалом відрізняється реалістичністю, лаконічністю, дуже обережним використанням засобів художньої виразності, зокрема епітетів, оцінних позначень тощо.

Щодо ідейного задуму, сам О. Маковецький наприкінці життя розтлумачував критикам, що у даному творі він лише намагався проаналізувати життя галицького села, не мав наміру представляти програму його порятунку та й взагалі прагнув уникнути небезпеки створити чергову літературно-ідеологічну утопію [Цит. за: 33].

Дуже реалістично автор змальовує звичайну, побутову сторону священицького життя, фокусує увагу на постаті сільського панотця, що мешкає у небагатому українському селі та має велику родину – на Василеві Левицькому. Це людина, якій ніколи вдаватися до глибоких філософських чи теологічних роздумів, виконувати свої безпосередні душпастирські обов'язки, допомагати селянам у вирішенні проблем громади. Всі його думки зайняті турботами про господарство, про своїх численних нащадків, яких необхідно прогодувати, вивчити та вивести у люди. Селяни це все добре бачать. Їх ставлення до панотця озвучує селянин Головатий, коли зауважує, що непогано було б, заборонити одружуватися українським священикам, бо «Присіли его діти, він газдує, як кождий з нас, зводить – як може – кінці докупи, а про своїх парафіян не має і часу думати» [5, Ч. 53].

Ще більше ускладнюється положення родини, коли в ній народжується ще одна дитина. Отець Левицький, якому і до того не вистачало грошей на

утримання малечі, приймає «доленосне» рішення «не жалувати ніякого селянина і за тебе церковні правити якнайбільше» [5, Ч. 64]. Створивши реалістичний образ українського сільського священика, О. Маковей втілює в ньому ті типові риси, які мав змогу неодноразово спостерігати на власні очі. Він показав, що авторитет духовенства, яке репрезентувало традиційно важливий для населення краю інститут церкви, знизився. Селяни більше не сприймали священика як шановану духовну людину, здатну дати мудру пораду, допомогти у скруті. І основна причина цього, на думку автора, полягала у особливостях матеріального становища сільських священників, більшість з яких мали мізерні засоби для існування, тому були змушені нехтувати справами громади та своїм духовним розвитком, віддавати усі свої сили та весь час веденню власного господарства. Глибоку певність щодо марності будь-якої спроби покращити життя громади, допомогти власним парафіянам, Василь Левицький озвучив, коли виправдовував власну бездіяльність, відповідаючи своєму молодому та ідеалістично налаштованому синові: «І я, і ти, і всі ми безсилі супроти непорядності, глупоти і нужди» [5, Ч. 67].

Надзвичайно цікавим є й образ Славка Левицького. Молодий попович бачить, наскільки важкими є умови життя його односельців, наскільки необхідна їм допомога і тому дуже болісно переживає ставлення батька до справ своїх парафіян, йому «гірко» від розуміння, що той «сидить стільки літ в Заліссі і пальця не ткне у громадські справи» [5, Ч. 67]. Попри свій молодий вік, Славко дивиться на життя достатньо реалістично. Він, зокрема, розуміє, що отримавши сан також постане перед необхідністю забезпечувати власну родину і зазнає повною мірою усіх тих ускладнень, з якими змушений щодня боротися його батько. Тому парубок має великі сумніви щодо такого свого життєвого шляху, відтягує «висвячення», шукає шляхи виходу з такої ситуації. Письменник показав, що реальне становище таких молодих українців було складним: з одного боку Славко Левицький із молодим запалом прагне полегшити життя селян, допомагати їм, сприяти народній просвіті, але, з іншого, він не має для цього практично жодних можливостей. Він намагається одружитися із заможною дівчиною Манею. Але її батько дідич Заборовський не

дає на це свого дозволу. Врешті решт, Славко вирішує прийняти сан, але не одружуватися. Отже, спочатку Славко Левицький сприймається в якості позитивного героя, який прагне працювати заради народної просвіти. Втім, до реальної діяльності в цьому напрямку справа не доходить, натомість після повернення у рідне Залісся він робить «зважений» вибір – заступає померлого батька на посаді сільського священика. Але намірів працювати на благо парафіян молодий священик не полишає. У свою першу проповідь він включив заклик до селян пам'ятати про свої конституційні права, знати їх та використовувати. Молодий священик мріє побачити, що його односельці стали освіченими та заможними. Йому здається, що для цього потрібно лише пояснити їм що і як робити, скерувати людей, показати їм перспективу. На зборах громади Славко Левицький розповідає про намір відкрити у селі читальню чи заснувати братство. Але серед селян його плани підтримки не знаходять, а сам він стикається з перешкодами, які не здатний подолати. У підсумку він переконується, що насправді «се так легко не йде, як єму здавалося» [5, Ч. 105], його наміри залишаються невітленими, а сам він поступово починає втрачати надію щось змінити, все частіше іронізує щодо свого життя: «тим часом бавлюся в патріота, працюю для народу» [5, Ч. 107].

Можемо погодитися з літературознавцями, зокрема, з І. Приліпко, що підхід О. Маковея є реалістичним, що авторові вдалося показати в образах батька та сина Левицьких типових представників галицького та буковинського духовенства [58, с. 176-178].

Крім головного героя, автором у повісті «Залісся» були створено низку образів радикальних демократів, представників різних соціальних верств, це селянин Головатий, вчитель Горошинський та студент Петро Дорош. Хоча письменник не вдається до відвертого викриття, змальовує образи, наприклад, Славка Левицького, так, що вони викликають у читача не осуд, а скоріше співчуття, він достатньо переконливо проілюстрував негативну роль та пристосовницьку сутність частини інтелігенції та духовенства Галичини періоду кінця XIX – початку XX сторіччя.

Реалістичною манерою письма характеризується і наступний надрукований у «Буковині» твір – повість «Вуйко Дорко» [5, Ч. 150-155]. З перших рядків читач одразу знайомиться з головним героєм – «паном директором», вуйком Дорком. Це – позитивний образ людини із ліберальними поглядами, яка вбачає своє призначення у служінні народові, у просвітництві. Автор показує, що «пан директор» повністю віддається своїй професії, він уважний до учнів, які його люблять та поважають. Це відчувається з рядків, у яких описане його спілкування з дітьми у школі. Осип Маковей навіть дещо ідеалізує головного героя: він є дуже простою людиною, охоче та поважно спілкується зі всіма, незалежно від віку та стану, настільки відданий своїй справі, що у свої роки – трохи за тридцять – навіть не замислюється про можливість покращити особисте життя, натомість захоплений роботою, жваво цікавиться успіхами своїх учнів. Він живе «майже скупю», але віддає «сотки» «на видання книжок», вважає, що жінка має бути не «до кухні та дітей», а товаришкою по життю.

Слід висловити згоду з думками О. В. Гонюк про універсалізм та своєрідність метафоричності цього твору, про тяжіння Осипа Маковея до метафор, які по суті є мініатюрними, забарвленими «філософською розважливістю» міркуваннями, що здатне разом з іншими авторськими тропами розкрити його своєрідне бачення навколишнього світу [16, с. 28]. Дійсно, у даному творі розробку соціально-побутової проблематики автор здійснює через затвердження таких особистісних якостей-цінностей, як жага діяльності, що у головного героя втілюється через викладання, участь у громадських заходах та фінансування видання літературних творів та прагнення до свободи. Зокрема, метафоричне втілення особистісної свободи в цій повісті – це образ «вільного, безжурного птаха», у якому відчувається фольклорний характер та навіть певний романтизм.

У творі «Вуйко Дорко» О. Маковей продовжив розкривати тему пошуку молодими представниками місцевої інтелігенції шляхів служіння народові. Образ поповича Левицького, який палко прагнув, але не зміг працювати на благо громади, автор доповнює у цьому творі образом молодого попівни Мані.

Вона, як і Славко Левицький, не спроможна докорінно змінити ситуацію на селі, не має для цього реальних засобів, але все одно активно діє, робить все, що може. Вона розповідає, що «Доки в Середліссі школи не було, я вивчила читати й писати дваццятєро дітей» [5, Ч. 153]. Крім цього, Маня намагається надавати селянам посильну матеріальну допомогу, вона «дала вже своїм селянкам заробити кілька сот гульденів. Даю їм роботу, продаю їм, а сама з того ані крейцара собі не беру. Не багато се їм помогло, та краще щось, як нічого. Нехай на мене селяне не нарікають, що ось то, мовляв, попадянка дармо їсть їх хліб» [5, Ч. 153]. Образ Мані – це приклад представниці нового покоління українського жіноцтва, молоді прогресивно налаштованої інтелігентки, свідомої, безкорисливої, активної та незалежної. Вона вміє працювати і здатна сама себе забезпечувати, тому вона відчуває себе повноцінним членом соціуму, її хвилюють реальні суспільні проблеми, а не думка про те, як вигідно вийти заміж. Реалістичності твору додає те, що письменник дуже влучно проілюстрував суспільне ставлення до таких жінок: насторожене та дещо негативне. До прикладу, коли вуйко Дорко та отець Сулима розмовляють, останній достатньо зневажливо висловлюється щодо Мані, каже, що це «еманципантка» [5, Ч. 154], яку б особисто він нізащо б не обрав за супутницю життя: «я не брав би такої панни за жінку, що хоче бути мудріша від мене. Жінка до кухні і до дітей, а від політики здалека!» [5, Ч. 154]. Отже, ідейно-тематичні особливості прозових творів О. Маковея, надрукованих на сторінках часопису «Буковина», є дуже близькими до його поезій: в центрі уваги автора перебуває національна ідея. Можемо погодитися із літературознавцями, зокрема, з О. Сліпушко, у тому, що у літературному доробку О. Маковея присутні як новаторські пошуки нових художньо-стилістичних засобів, так і вірність усталеній літературній традиції. І ці, здавалося б протилежні тенденції, цілком гармонійно поєднані українською національною ідеєю [66, с. 179]. Письменник переконливо обґрунтовує гостру необхідність покращити становище буковинських та галицьких українців, особливо найбільш вразливої верстви – селян, розмірковує про роль у цьому

процесі інтелігенції, вдається до пошуку шляхів та засобів, здатних реально вплинути на ситуацію.

Також протягом 1897 та 1898 років у часописі друкувалися твори молодого буковинського письменника І. Синюка, який дебютував на сторінках «Буковини» напередодні, 1896 року, із оповіданням «Соколець».

Протягом двох наступних років читачі ознайомилися із новелою автора «Баль на провінції» [5, Ч. 31], з оповіданням «Явдоха» [5, Ч. 191] та низкою оповідань з циклу «Образки з природи: з оповідань лісного»: «Пожар лісу», «Ранок на гірській поляні», «Бджоли», «Звірячий цвинтар» а також «Буря», [5, Ч. 104; Ч. 123-124; 6, Ч. 100-101].

Характеризуючи творчість І. Синюка літературознавці, зазвичай, перш за все, зазначають про його гуцульське походження, яке мало вирішальний вплив на особливості творчості письменника. Зокрема, Т. В. Бикова у дисертаційному дослідженні називає його «письменником-гуцулом», якому «на рівні інтуїтивного», на основі використання генетичної пам'яті власного роду вдавалося майстерно розкривати національний характер цих мешканців Карпатських гір. Літературознавиця також слушно додає, що походження допомагало І. Синюку не лише глибоко розуміти цей своєрідний етнонаціональний простір, з усіма його нюансами та особливостями, а й дуже влучно характеризувати Гуцульщину та її мешканців з позицій власного світогляду, який тут формувався [2, с. 193-194].

Автор змальовує різні сюжети з життя мешканців краю. Так, у оповіданні «Баль на провінції» йдеться про провінційний бал, який відвідують поважні люди. Письменник підводить читача до думки що люди, які відірвалися від свого коріння, прагнуть у стосунках з іншими та навіть із природою довести власну «вищість», порушують споконвічну гармонію. При цьому він прагне уникнути схематизму, не подає картин взаємодії добра та зла, натомість, запрошує читачів розділити із ним глибоке здивування незбагненністю людського буття. А з «Явдохи» читач дізнається про важку долю жінки, яка через пожежу втратила рідну домівку, а разом із нею і все господарство, що

давало їй засоби для існування. Не слід забувати про особливе значення хати для гуцула як символу внутрішньої гармонії [2, с. 110].

Обравши вказані сюжети, І. Синюк змальовує нелегкі випробування, яких зазнають краяни у тьмяні роки кінця XIX сторіччя, з їх складними соціальними перетвореннями, назріванням неминущих докорінних змін, що просто не можуть не позначитися негативним чином на патріархальному житті гірських мешканців. Але автор доводить, що і у випробуваннях гуцули не втрачають своєї гідності, працелюбності, любові до рідного краю, його природи та почуття нерозривного зв'язку із нею.

Слушним є зауваження Т. В. Бикової, що автор створив особливий художній світ, якому притаманні страждання та драматична рефлексія: герої інтуїтивно відчують, що на їх традиційну ідентичність посилюється тиск зовні, джерелом якого виступає сучасний їм цивілізаційний поступ з його соціально-політичними змінами, що несе їх світові занедбання та руйнування. І. Синюк намагається правдиво передати стосунки локального світу своїх героїв та величезного зовнішнього світу, змальовує внутрішній опір гуцулів негативним зовнішнім чинникам, їх прагнення не втратити глибинного зв'язку зі своєю землею, із природою [2, с. 109].

Одночасно І. Синюк ніби «вписував» гуцулів у світ тогочасного українства, показував їх життя без прикрас, просто та правдиво. Автор змушував читача разом із ним непокоїтися та сумувати з приводу неможливості відмежувати і захистити цей незайманий край, який до того жив за власними законами первинної доцільності та гармонії, і на який тепер насувалася урбаністична цивілізація.

Разом із людиною І. Синюк досліджує природу Карпат, адже вони нерозривно пов'язані та перебувають у постійній взаємодії. Саме гірська природа постає зі сторінок оповідань з циклу «Образки з природи», який, до речі, має підзаголовок «З оповідань лісничого», що відповідає дійсності: багато сюжетів автор створив під враженням розповідей власного батька, який служив лісничим. М. І. Юрійчук навіть вважає, що у цих оповіданнях головний об'єкт уваги автора – це саме казкова природа Гуцульщини [78, с. 5; 79, с. 5].

У цих мініатюрних за обсягом новелах молодий письменник виконує роль уважного та небайдужого безпосереднього спостерігача подій. До прикладу, у «Пожарі лісу» він глибоко, усією душею відчуває почуття безсилля, безвиході, що охоплює внаслідок лісової пожежі і тварин, і людей. Це безсилля немов єднає усі істоти, зрівнює їх між собою: вони прагнуть врятуватися разом, і вже не зважають на те, що нещодавно одні з них намагалися вполювати інших, а ті ховалися. Небезпека дійсно зробила їх рівними.

Як слушно зауважує М. М. Васильчук, крім цієї ідеї, за авторським задумом, читач замислюється про більш глобальну загрозу, про трагічні наслідки втручання людини у природній хід життя карпатських гір [11, с. 111].

Відчувається така загроза і з твору «Ранок на гірській поляні», коли постає дилема: або не втручатися або, все ж таки, вбити лисицю, яка нещодавно вполювала зайця, ніби виправивши цим «несправедливість», що ніби то сталася. У цьому творі якому автор застерігає людину від втручання у закони природи, попри їх жорстокість, яка може видаватися очевидною людині, але насправді є виваженою, обумовленою складною взаємодією безлічі об'єктивних природних факторів, власне, самими законами життя.

Спільним моментом для цих і інших творів молодого буковинського письменника виступає, згідно влучного вислову Т. В. Бикової, «естетична рецепція природи» [2, с. 230]. Автор і сам милується мальовничими описами гір, ланів та лісів, і залучає у цей, без перебільшення, казковий світ і читачів. Вони переймаються красою навколишніх пейзажів, та прикипають душею до гірського краю та його мешканців.

Можна погодитися, із М. М. Васильчуком у тому, що природа Гуцульщини в оповіданнях автора перестає слугувати фоном, на якому розгортаються події, а перебирає на себе роль співучасника, допомагає вибудовувати та розвивати сюжетну лінію оповідань, створює настрій, від лагідного чи піднесеного до драматичного, напруженого, похмурого [10, с. 11].

Характерною особливістю стилістики І. Синюка є використання наратора-гуцула. Він розповідає історії, які бачив, пережив або чув їх від

когось, дивиться на їх зміст крізь призму власного світогляду. Він максимально близький героям сюжетів, ніби сам живе поруч із ними, обізнаний із їх способом життя, поділяє їх просте і зрозуміле бачення світу, використовує під час розповіді локальну лексику, яка передає неповторний місцевий колорит, життєві реалії життя краю. Крім цього, в оповідання органічно вплетені фольклорні елементи, гуцульська міфологія, символіка тощо. Ці особливості допомагають авторові створити неповторну довірчу та живу атмосферу, глибше занурити читача у світ Гуцульщини, спонукати його до співпереживання, до ностальгії за чимось світлим та прекрасним, що дуже скоро стане назавжди втраченим.

Щодо особливостей творчої манери письменника можемо погодитися також із М. М. Васильчуком у тому, що він бере свої сюжети, типажі та конкретні образи з оточуючого його світу Гуцульщини. Але цей своєрідний світ є настільки безхитрїсним та правдивим, що автор, щоб передати всі його відтінки, відповідним чином показує його без прикрас, не моралізуючи та не коментуючи [10, с. 12].

Отже, у центрі творчої уваги молодого буковинського письменника – Гуцульщина, з її неповторною природою та самобутнім гірським народом, який зазнає руйнівного впливу соціальних обставин нової реальності, що поступово насувається на Карпати, охоплює їх, проникає у всі сфери життя, у душу людей, спотворює, ламає звичний уклад, сімейні стосунки, весь навколишній світ. Манера письма І. Синюка є своєрідною, нагадує документальну, оскільки автор використовує мінімум художньо-зображувальних засобів, з одного боку, максимально спрощуючи цим сприймання змісту своїх творів, а з іншого, ніби демонструючи, що і сам буковинський край, і люди, які в ньому мешкають прості, зрозумілі, без штучних прикрас та хитрощів. Вони такі, які є, і тому прекрасні та одночасно вразливі для тогочасних негативних соціальних впливів.

У тому ж 1897 році на сторінках часопису читачі мали змогу ознайомитися із прозовими творами іншого молодого буковинського літератора, письменника та поета С. Яричевського. Побачили світ оповідання

«Білявиночка моя!» [5, Ч. 274], «Пан суддя» [5, Ч. 262], «Пустка» [5, Ч. 239] та «Циганська оборона» [5, Ч. 274].

Літературознавці, зокрема, М. Ласло-Куцюк, відзначають типологічну подібність творів цього автора прозі І. Франка, оскільки обидва письменники спромоглися розкрити «суворий реалізм життя» [1, с. 27]. Слушною видається й думка О. В. Рибась, що творчості буковинського митця притаманне виражене громадське звучання, його увага сконцентрована на загальнолюдських цінностях, соціальних та міжособистісних стосунках, які, здебільшого, складаються та розвиваються в урбаністичному середовищі [59, с. 233].

Попри те, що у своїх новелах С. Яричевський розповідає про те, як сучасна йому людина виживає у місті, протистоїть його численним викликам, відносити його до представників реалістичного напрямку не є правильним, він стоїть на позиціях модернізму, а точніше його австрійського різновиду, що визначається як «сецесіонізм» [59, с. 238].

Така думка видається цілком вірною, адже сецесіонізм (від латинського *secessio* «вихід» або *secedo* «йду, відокремлююся» [67]) – це повноцінний мистецький напрям, що розвинувся в Австрії та Німеччині наприкінці ХІХ-на початку ХХ ст. спочатку в архітектурі, живописі, у графіці та в інших дотичних видах образотворчого мистецтва, як спроба протистояти, з одного боку, академічному стилю, який на той час відживав своє та імпресіонізму, що зароджувався, з іншого. З часом закріпилося вживання терміну «сецесіонізм» для позначення мистецького етапу, який передував власне модернізму. У літературному мистецтві, яке запозичило деякі засоби з архітектури та образотворчих мистецтв, сецесія проявлялася у мотивах апокаліптичності, зображенні людини в ситуаціях «буття на межі» [1]. Проаналізувавши твори С. Яричевського, можна побачити, що їм дійсно притаманні художньо-стильові особливості, що дають підстави віднести їх до зазначеного літературно-художнього напрямку.

До прикладу, в оповіданні «Білявиночка моя!» автор використовує розповідь, яка ведеться від першої особи. Наратор С. Яричевського – це місцевий інтелігент, якого автор частково наділяє автобіографічними рисами.

Зокрема, це людина, що, як і сам автор, перебуває у вкрай скрутних матеріальних обставинах, мешкає у чужому місті, але, попри тиск обставин, ще не покинула думок про служіння Батьківщині.

Для втілення художнього задуму, автор у цьому творі скористався прийомом контрасту, у якому літературознавці, зокрема, О. В. Рибась, вбачають подібність із тим, який був використаний Т. Г. Шевченком у поезії «Мені тринадцятий минало» [60, с. 655-657]. Дійсно, прочитавши твір, можна зауважити, що в ньому присутні, точніше, змінюють один одного, два докорінно протилежні настрої: песимістично-гнітючий та радісно-піднесений. На зміні настрою вибудована композиція твору: пригніченість, розпач, відчуття неможливості щось змінити на краще змінюються на протилежні за градусом емоції радості із появою головної героїні, так званої «білявиночки», про яку думає та до якої звертається наратор.

Крім контрасту, автор вдало скористався прийомом несподіванки: від самого початку читач не знає та не розуміє, хто ж така ця «білявиночка», про яку йдеться, і лише наприкінці твору настає неочікувана розв'язка, вона виявляється срібною короною, грошима, які оповідач отримує за зроблені ним переклади, єдиний спосіб забезпечити його існування. У баченні автора «білявиночка» є тим матеріальним, яке, власне, надихає людину на духовні здобутки, а саме на творчість та на служіння своїй Батьківщині.

Новелу «Пан суддя» літературознавці називають твором «лірико-імпресіоністичної моделі», який характеризується внутрішнім «психологізованим» сюжетом, пильною увагою до динаміки почуттів, настроїв та стану героя новели, використанням прийому «емоційного наближення до читача» тощо [68, с. 116]. Можна погодитися із такою оцінкою. У творі оповідач повідомляє читачеві історію пересічного буковинського судді. Суддя Параграфович вражений змістом однієї зі справ, яку розглядає і яка зненацька змусила його згадати про ті моменти юності, які він прагнув забути. Його думка блукає лабіринтами пам'яті і ніби шматочки мозаїки, вихоплює давні спогади, що, врешті решт, складаються у доволі сумну та непривабливу картину, яка характеризує суддю з дуже негативної сторони. Суддя пригадує, як у молоді

роки познайомився та покохався з бідною дівчиною, але покинув її, щоб посвататися до заможної пані та мати змогу побудувати успішну юридичну кар'єру.

Щоб змалювати складні і тривожні переживання, душевні хвилювання та навіть марення судді, що виникли під впливом справи, С. Яричевський використовує елементи з психоаналітичної теорії Зігмунда Фрейда, вчення про підсвідоме, яке в ті часи набувало популярності. Він змальовує як «аніма», образ, у якому втілена збездічана та покинута дівчина, з'являється з підсвідомості судді, щоб на символічному рівні вбити, знищити свого кривдника. Цей епізод є кульмінаційним, герой оповіді зазнає духовної трансформації, відчуває щире каяття і на цій хвилі вирушає шукати колись зражене та покинуте кохання. Але розв'язка сумна, йому вдається відшукати лише її могилу.

Втіленню художнього задуму автора, створенню відповідного настрою, сприяє високий ступінь психологічності майстерно змальованого автором пейзажу. Він динамічний, змінюється відповідно до душевного стану судді від похмурого розпачу, глибокої туги до каяття коли буревій надворі посилюється і стало «ще темніше», проте розвиднілося, стало світліше на душі в пана судді.

Звернення до підсвідомого, до глибинних індивідуальних переживань знаходимо і у наступному творі письменника – у оповіданні «Пустка». Автор змальовує дійсно трагічну картину: один з братів на ім'я Максим прагне одноособово володіти хатою та господарством, у цьому йому заважають інші діти. Тому коли брат Остап потрапляє до війська, він дуже радіє. Потім він переходить до більш активних дій – набагато раніше, ніж це потрібно віддає заміж сестру, виявляє непокору та неповагу до батьків. Наслідки дійсно трагічні: батьки ув'язнені, мати зрікається сина та помирає, батько божеволіє, підпалює хату та вчиняє самогубство. Все зруйновано, замість щасливої родини та доглянутого господарства залишилася страшне гола пустка.

Літературознавці, зокрема, В. В. Челбарах, відносять оповідання до творів на тему роздумів про деформацію людської психіки, етичний та моральний занепад [75, с. 76]. Інша дослідниця творчості С. Яричевського, О.

В. Стогній уточнює, що тематика твору стосується кризи патріархальності, яку автор ілюструє за допомогою показу розпаду сімейних стосунків, руйнування відносин між поколіннями, між батьками та дітьми [68, с. 94].

Трагізм твору посилюється тим, що руйнуванню стосунків старшого та молодшого поколінь однієї родини, раніше суто патріархальної, сприяє моральний занепад дітей, викликаний значною мірою зміненою соціальних обставин, усього навколишнього світу. Характер твору зчитується вже із промовистої назви «Пустка». Він суттєво підсилюється психологічними рисами у пейзажі та прийомом контрасту: пізня холодна, безбарвна, тьмяна осінь підсилює сум та тугу і контрастує із світлим та лагідним ретроспективним весняним настроєм, який, втім, залишився тільки у згадках. На початку та наприкінці твору розповідь іде від першої особи, а у середині текст викладається відсторонено. Такий прийом забезпечує динамічність композиції, втримує та посилює увагу читача.

Ще один вдалий прийом, яким скористався автор, це – внутрішній монолог, який триває протягом усієї першої частини оповідання і забезпечує читачеві можливість ніби пережити ситуацію та відповідні емоції і почуття разом із героєм. Як вказує В. В. Челбарах, автор створив у цьому оповіданні так званий «актуальний хронотоп»: він створює для героя екстремальну ситуацію «тут і зараз», заглиблюється у трагічну подію, переживає її разом із ним, примушує так само заглиблюватися і переживати й читача, який долучається до сюжету, перетворюється зі стороннього спостерігача на емоційного учасника [77, с. 86]. Літературознавці відзначають, що автор, перш за все, концентрується не на докладному реалістичному зображенні зовнішніх обставин, соціального життя, а прагне розкрити внутрішні екзистенційні переживання, враження від трагічних та руйнівних для таких усталених суспільних інституцій як родина, процесів. До прикладу, Ю. І. Ковалів вказує на екзистенційну орієнтацію твору [35, с. 232], О. В. Стогній зауважує про поєднання у «Пустці» стильових особливостей таких напрямів, як експресіонізм, символізм та екзистенціалізм [68, с. 95].

Для втілення художнього образу автор використовує прийом контрасту: тьмяна мертва пуста в реальності протиставляється світлій ідилічній картині успішної та щасливої родини, яка залишилася у спогадах. Трагічний ефект підсилюється зверненням до біблійних мотивів, зокрема, риторичним запитанням звідки і чому у такій чудовій родині – у такому «раю» – з'явився «дух злоби», «біблейський вуж-диявол» [5, Ч. 239]. Також С. Яричевський використовує елементи міфів Стародавньої Греції, місцевого фольклору, народних пісень тощо. Все це емоційно залучає читача, спонукає співпереживати трагічній долі зруйнованої сім'ї, співчувати її членам, яких вбила фізично і духовно жага володіння землею.

Проаналізувавши твори С. Яричевського, вміщені у «Буковині» протягом 1897-1898 років, можна погодитися із зауваженням О. М. Івасюк та В.Є.Бужинської, які поетику малої прози автора вбачають, зокрема, у використаній ним лексиці: палкій, емоційній, дещо «декоративній» та діалектично забарвленій та зазначають, що читаючи малі прозові твори С.Яричевського, можна доторкнутися до «ментального синтаксису» місцевої західноукраїнської інтелігенції кінця XIX-початку XX століття [80, с. 7]. Отже, мала проза С. Яричевського, оприлюднена на сторінках «Буковини» відрізняється емоційністю, екзистенційним спрямуванням, залучає читачів у світ глибоких та трагічних переживань.

Не менш цікавими були й надруковані у «Буковині» твори Євгенії Ярошинської, місцевої письменниці: «Липа на межі» [5, Ч. 124-125], «Єї повість» [5, Ч. 181-183] та «Вечірні думки» [5, Ч. 66-67].

Дослідники творчості Є. Ярошинської вказують, що вона розпочала творчу співпрацю ще з першим редактором часопису Ю. Федьковичем, який став її літературним наставником та спонукав писати українською. Як людина, що народилася у буковинському селі, проживала там майже все своє життя, працюючи на посаді сільської вчительки, Є. Ярошинська надзвичайно добре знала місцевий побут, їй були відомі та близькі особисто проблеми та хвилювання мешканців. Вона уважно вивчала звичаї та традиції буковинців, збирала зразки народної пісенної творчості та використовувала для створення

атмосфери у своїх оповіданнях. Крім селянської тематики, молоду письменницю цікавила жіноча проблематика: вона вивчала становище жінки на селі, жваво цікавилася та сама брала активну участь у феміністичному русі, у якому вбачала дієвий засіб покращення важкого положення буковинського жіноцтва [7, с. 3-4]. Отже, Є. Ярошинська, як і О. Кобилянська, була прикладом емансипованої буковинки того періоду, і це повною мірою відчувається у особливостях її письменства. У нарисі «Липа на межі» Є.Ярошинська втілила власне, досить реалістичне, бачення тих потворних побутових явищ, які, на жаль, мала змогу бачити чи не щодня і критичне ставлення до яких прагнула поширити [36, с. 23].

Одночасно авторка виявила і тяжіння до романтичної ідеалізації життєвих процесів. Скориставшись власними багаторічними спостереженнями за проблемами життя буковинського села, за взаєминами між сусідами, що часто ускладнюються та навіть руйнуються, переходять у стан ворожнечі через земельні питання, вона змалювала у нарисі «Липа на межі» достатньо типову ситуацію: дві родини, ділянки яких межують перетворилися на запеклих ворогів через прагнення довести власне право володіти, здавалося б, малоцінним з точки зору економічної користі для господарства об'єктом: липою, що вже багато десятиліть росте на межі.

Елемент романтизму простежується у способі, до якого авторка вдається щоб розв'язати конфліктні стосунки, що загострилися: це втручання «вищої сили», а саме блискавки, або, як вважають самі селяни «грому», що вдаряє у дерево і спалює його вщент. Ще одна рятівна сила – це місцева вчителька, яка втручається у взаємини сусідів і використавши хитрощі, врешті решт домагається злагоди між господарями.

Серед недоліків нарису літературознавці вказують на «надмірне багатослів'я», занадто сентиментальний вступ та на відверте моралізаторство [69, с. 12]. І в цьому з ними можна погодитися. Але твір має і низку художніх досягнень, серед яких, зокрема, звернення до джерел народної творчості, використання у нарисі скарбів буковинської пісні. Можна погодитися із Г.В.Морараш в тому, що використання фольклорних елементів є вдалим, надає

нарису емоційність та красу, сприяє популяризації народної творчості буковинського краю, виведенню української культури на вищий загальносвітовий рівень [44, с. 226].

Наступний з надрукованих на сторінках «Буковини» творів письменниці – новела «Єї повість». Сюжет доволі простий, побудований на історії дівчини, яка покохала молодого адвоката Романа, який, втім, одружився з її сестрою. Дівчина не здатна цього пережити, вона залишила по собі щоденник, з якого Роман вперше дізнався про її кохання. Попри нескладний лінійний сюжет, який, на думку літературознавців, авторка потрактує занадто мелодраматично та недостатню увагу до розкриття психологічного підґрунтя подій, схематичність образів героїв новели [69, с. 16], це – один зі зразків опрацювання Є. Ярошинською жіночої проблематики.

Сентиментальною історією кохання авторка зуміла проілюструвати вкрай пасивну та залежну роль, що відводилася в ті часи жінці у стосунках із чоловіками, показати її трагічні наслідки у звичайному повсякденному житті. Цікавим є також і те, що у цьому творі авторка змальовує життя іншого соціального прошарку тогочасного буковинського суспільства – міщан, інтелігенції. Можна також погодитися із Л. Козинським в тому, що письменниця у цій новелі втілила власне бачення людини, яке літературознавець вважає «романтично-піднесеним», власне захоплення людським благородством, гордістю та моральністю [36, с. 23].

Проблему становища жінки у родині та суспільстві Є. Ярошинська піднімає і в оповіданні «Вечірні думки». Головна героїня твору – самотня дівчина. Загальна атмосфера, у яку авторка занурює читача сумна, мінорна та навіть дещо розпачлива. У цьому творі відчувається зростання літературної майстерності авторки. Можна припустити, що вагому роль у сюжеті оповідання відіграють автобіографічні мотиви. Адже, відомо, що письменниця, як і її героїня, не була заміжною. Тому з високим ступенем ймовірності, можна стверджувати, що вона повною мірою відчувала на собі особливості такого становища жінки, ставлення до неї, а також, що їй були добре знайомі емоції та почуття, пов'язані із самотнім існуванням. В цьому нарисі вже достатньо чітко

відчувається стилістика модернізму із притаманним йому глибоким психологізмом, увагою до драматичних моментів життя персонажів, намаганням відшукати відповіді на складні філософські питання, лаконізмом викладу. Таким чином, попри зауваження, М. Тарнавської щодо менш вираженої літературної обдарованості Є. Ярошинської, порівняно із такими її сучасниками, як О. Кобилянська та Ю. Федькович [69, с. 5], літературний доробок цієї авторки є надзвичайно цікавим, характеризується наявністю елементів романтизму та загальним рухом у напрямку модернізму, пильною увагою до фольклорних скарбів Буковини, розробкою селянської тематики та проблеми складного становища буковинського селянського жіноцтва. Загалом, творчість Є. Ярошинської слід розцінювати в якості повноцінного внеску у процес розвитку української літератури на Буковині, складовою загальноукраїнського літературного процесу.

Висновки до третього розділу

Отже, узагальнюючи підсумки третього розділу, доходимо висновку, що протягом 1897 та 1898 років на сторінках «Буковини» вперше побачили світ твори буковинських літераторів С. Воробкевича, О. Кобилянської, О. Маковея, І. Синюка, С. Яричевського та Є. Ярошинської. Їх спільною рисою є локальна тематика, яка хвилювала на той час мешканців краю та громадянське звучання, хоча й виражене різною мірою, залежно від письменницького досвіду та задач, які ставив перед собою автор.

Проаналізовані новели, оповідання, нариси, поєднує також і чітка гуманістична спрямованість, те, що в них, здебільшого, представлена пересічна людина у тогочасних життєвих обставинах, здебільшого складних. Це – селяни, представники інтелігенції, духовенства, артисти та окрема група персонажів – буковинське жіноцтво, що лише починало на той час свій шлях до самоствердження, до володіння рівними із чоловіками правами. Всі вони прагнуть віднайти власне місце у системі соціально-політичних відносин, які стрімко змінюються і ставлять більшість із них на межу виживання, руйнують звичні для них сімейні, моральні та духовні цінності.

Популяризація творів молодих місцевих літераторів мала вагоме значення для розвитку української літератури, як на Буковині, так і на інших територіях, де мешкали наші співвітчизники. За відсутності чи, принаймні, слабого розвитку книговидавництва українською мовою чи інших інформаційних засобів, саме завдяки газеті, яка поширювалася світом, із творчістю українських буковинських письменників знайомилися у найвіддаленіших куточках різних імперій. Незаперечною заслугою авторів, твори яких друкувалися у часописі упродовж досліджуваного періоду, є те, що вони ознайомили широкий загальний загал із життям краю і цим наблизили Буковину до інших частин України, показали, що місцеві мешканці мають ті самі проблеми та прагнення, що й українці Наддніпрянщини та інших територій, сприяли формуванню та зміцненню почуття спільності українського народу.

РОЗДІЛ IV.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ
ОМЕЛЯНА ПОПОВИЧА В ШКОЛІ

Омелян Попович (1856-1930) – учитель, інспектор шкіл, член Буковинської Крайової Шкільної Ради, посол Буковинського сейму, редактор українських часописів, голова Буковинського Краєвого комітету Західноукраїнської Народної Республіки, громадсько-просвітницький діяч, автор шкільних підручників для народних шкіл, статей на педагогічні теми, художніх творів для дітей та дорослих [50, с. 3].

Він був відомою та авторитетною людиною, належав до числа суспільних діячів кінця ХІХ - початку ХХ століття, які доклали багато зусиль для розвитку української освіти в буковинському краї.

Народився Омелян Попович 18 серпня 1856 року в місті Ватра-Дорней, Герцогство Буковина, Австро-Угорщина, (сучасний Сучавський повіт, Румунія). Батько – Олександр Попович (1832–1870) був православним священиком. Отець Олександр був активним збирачем зразків усної народної творчості, хоча вірші й оповідання писав німецькою мовою. Помер молодим – на 39 році життя, залишивши в біді дружину та дітей.

Мама – Вікторія фон Байєр (Попович), походила з українського роду, була онучкою протоієрея Михайла Ганіцького. Її мати Марія Ганіцька-Дияконович була сестрою Анни Гординської – матері видатного поета Юрія Федьковича.

Омелян закінчив 2 класи початкової школи, в 9 років перейшов до 3 класу взірцевої православної німецькомовної школи в Чернівцях. Після закінчення школи Омелян Попович стає учнем Чернівецької гімназії, але через нестатки покидає гімназію і вступає на другий рік навчання в учительську семінарію. Тут він провчився чотири роки і у 1877 році успішно склав іспити .

Навчаючись у семінарії, починає писати вірші і разом із директором видає збірку «Слово до народу», де були видрукувані його вірші на патріотичну тематику і педагогічні статті. Брав активну участь у громадському житті краю

та студентської молоді: був членом таємного студентського товариства «Согласіє».

У 1877 році О. Попович розпочав педагогічну діяльність в одній з народних шкіл Чернівців. Працюючи учителем, вступив до товариства «Руська Бесіда», пізніше його обрали секретарем.

Не менш плідною та цінною є літературна діяльність О. Поповича. Значну частину його літературної спадщини займають педагогічні статті, в яких він висвітлював різноманітні проблеми буковинського шкільництва, порушував питання виховання дітей в сім'ї та школі, своїми порадами прагнув допомогти батькам і учителям у справі виховання підростаючого покоління на засадах загальнолюдських вартостей, знання й поваги до національної культури, рідної мови, рідного народу [78, с. 114].

У 1895 році Омелян Попович, перебуваючи на посаді інспектора крайових шкіл Буковини, надзвичайно багато робить для українського шкільництва – наполягає, щоб у кожному українському селі була відкрита рідномовна школа або клас. За період його перебування на цій посаді було відкрито більше 1000 українських класів та багато шкіл. На всі українські повіти були поставлені українські інспектори.

Новий час ставив нові завдання, тому 1908 року була створена «Українська поступова партія», інтелектуальним провідником якої став крайовий інспектор українських шкіл Омелян Попович. На той час він редагував «Буковину».

Помер громадський діяч 22 березня 1930-го року у місті Заліщиках Тернопільської області. Поховано буковинського педагога та письменника на міському кладовищі поряд із могилою свого побратима Осипа Маковея.

Заслуговує на увагу й літературна спадщина Омеляна Поповича. Він писав поетичні, прозові, публіцистичні, науково-популярні твори під різними псевдонімами та криптонімами (Мурашка, Омелян Олексів, Омелян Олександрів, О.П. та ін.). Є автором мемуарів «Відродження Буковини» (1933), надрукованих невеликим тиражем у львівському видавництві «Червона калина». Ці мемуари дають уявлення про розвиток суспільних процесів упродовж другої половини XIX – початку XX століття.

Висновки до четвертого розділу

У процесі вивчення життя і творчості Омеляна Поповича, доходимо висновку, що він цілком заслуговує на вивчення у закладах загальної середньої освіти. Літературний доробок письменника різноманітний за ідейно-тематичною спрямованістю, цікавий і багатий за змістом. Художньо-літературна спадщина митця представлена віршами, піснями, казками, оповіданнями, переказами, перекладами, мініатюрами. Коло читачів творчості Омеляна Поповича є надзвичайно широким – від дітей молодшого шкільного віку до дорослого, зрілого читача. Поетичні твори письменника можуть вивчатись учнями у 5 - 7 класах, а прозові – у 8 - 9 класах.

У поетичному доробку Омеляна Поповича вирізняються вірші з наскрізною темою патріотизму, виявом любові до Буковини («Рідний край», «Русе-мати»), любові та шаную до отчого дому («Рідна хата»), пошануванням рідного слова, рідної мови («До руської мови»), заклику до формування національної гідності («Живем, живем і житимем!») та ін. Тому пропонуємо їх вивчати у молодшому шкільному віці.

У прозових творах О. Поповича чітко простежується ідея моральної чистоти. Зі змісту творів, призначених для дитячого читання, випливає, що моральна культура – найголовніший компонент духовного життя людини, який передбачає оволодіння основами моралі як сукупності принципів, вимог, норм, правил, що регулюють поведінку в усіх сферах життя («Люби матір свою!», «Не роби другому, що тобі не мило», «В пригоді пізнати приятеля», «Добрі сусіди», «Милосердний Івась», «Рідне село» та ін.) .

Із прозової спадщини яскраво вирізняється оповідання «Громадський вихованець» (1894), в якому показано, як сирота з допомогою громади здобуває середню й вищу освіту, професію адвоката. Омелян Попович зображує важке становище соціально-незахищених сирітських дітей. Автор поділився з читачем «методикою» заснування шкіл на селі. Він обирає носієм мудрості саме громаду та вчителя.

Пропонуємо розробку поширеного уроку з літератури рідного краю з вивчення оповідання О. Поповича «Громадський вихованець» у 8 класі.

Тема: Омелян Попович – письменник, педагог та громадський діяч. Оповідання «Громадський вихованець».

Мета: дидактична: поглибити та систематизувати знання учнів про життєвий і творчий шлях буковинця О. Поповича; розкрити роль Буковини у долі письменника, її вплив на творчість; здійснити аналіз прозової спадщини, зокрема оповідання «Громадський вихованець»;

розвиваюча: розвивати читацький кругозір в учнів, вміння вільно висловлювати власну думку, робити висновки та узагальнення; стимулювати активну пізнавальну діяльність; створювати ситуації зацікавленості та позитивні емоції по відношенню до навчальної діяльності;

виховна: виховувати любов до рідного краю та його найкращих представників, інтерес до творчого доробку митця.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Обладнання: портрет письменника, публікації творів О. Поповича, ілюстрації до творів.

Епіграф:

Мій краю милий, дорогий!

Ти, люба Буковино,

Ти мого серця і душі,

І раю, і родино!

Сидір Воробкевич

Зміст і структура уроку

I. Організаційний момент (привітання, перевірка присутніх).

II. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Прошу Вас звернути свою увагу на епіграф до нашого уроку. Як Ви зрозуміли його зміст? Обґрунтуйте свою відповідь.

«Асоціативний куш». Запишіть на карточках свої асоціації до слова «Буковина» та прикріпіть їх на дошку.

III. Оголошення теми та мети уроку.

IV. Сприйняття та засвоєння нового матеріалу.

4.1. Слово вчителя: Юні буковинці, Омеляна Попович – це письменник, педагог, культурно-просвітницький діяч, який працював на педагогічно-освітянській ниві, у видавничій та політичній справі, а також – у сфері літератури. Він був представником творчої інтелігенції Буковини. Достойно продовжував ідеї Юрія Федьковича та Сидора Воробкевича.

4.2. Презентація роботи груп, які мали випереджувальне завдання («Біографи», «Літературознавці», «Дослідники»).

Завдання: слухаючи повідомлення однокласників, заповніть анкету письменника за категоріями:

Повідомлення «Біографів» про Омеляна Поповича.

Омелян Олександрович Попович народився 18 серпня 1856 року у місті Ватра-Дорней, Герцогство Буковина, Австро-Угорщина (сучасна Сучава, Румунія). Походив із родини православного священника Олександра Поповича, який був представником тогочасної інтелігенції, відомим як німецькомовний письменник, виступав у літературі під псевдонімом Rudolf Oskar Waldburg, помер у 39 років і залишив молоду дружину з двома дітьми на руках. Мати письменника походила з давнього українського роду, мала гарну освіту – навчалася у Чернівецькій дівочій гімназії, добре володіла українською, румунською, німецькою мовами і була великою прихильницею української культури – звичаїв, традицій, дуже любила народну творчість. Батько письменника, один рік служив священником у рідному селі, а згодом перейшов працювати на Північну Буковину – в українські села Сторонець-Путилів та Сергії. Саме у селі Сергії Омелян Попович розпочав своє навчання, а продовжив його у Чернівецькій православній хлопчачій школі. Згодом навчався в гімназії не українською, а румунською мовою. Навчаючись у шостому класі гімназії Омелян прийняв самостійне рішення і перевівся на навчання українською, рідною, мовою.

Омелян Попович змушений був покинути навчання в гімназії через сімейні обставини і у 1873-му році вступив до вчительської семінарії, де йому судилося вчитися чотири роки. У 1877 році, після закінчення вчительської семінарії, Омелян Попович працював учителем чотирикласної хлопчачої школи у Чернівцях, а пізніше – директором чернівецьких шкіл. А ще у цей час Омелян Попович укладає український буквар, який став кращим підручником на Буковині у 1884-му році.

Розпочавши вчительську діяльність, Омелян Попович вступив до товариства «Руська бесіда» яке було засноване у Чернівцях у 1869 році. Вступивши у 1878-му році до правління товариства, довгий час виконував функцію секретаря правління, а потім був очільником цієї організації. Будучи активним членом, секретарем та головою товариства «Руська бесіда», Омелян Попович мав змогу вести активну суспільно-громадську та культурно-просвітницьку діяльність, домагався того, щоб товариство було справжнім центром національного життя буковинців.

Відомо, що Омелян Попович працював як інспектором народних шкіл у Сереті, у Кіцмані, викладачем Чернівецької вчительської семінарії, а також увійшов в історію шкільництва як автор підручників та посібників для шкіл, читанок, граматик, словників.

Помер Омелян Попович 22 березня 1930-го року у місті Заліщики. Поховано буковинського педагога і письменника на міському кладовищі поряд із могилою свого побратима, письменника Осипа Маковея.

Повідомлення «Літературознавців».

Літературний доробок Омеляна Поповича є різноманітним за ідейно-тематичною спрямованістю, цікавим і багатим за змістом, різнобічним за наповненням та призначенням.

Художньо-літературна спадщина митця представлена байками, віршами (серед яких патріотична, інтимна лірика), піснями, «образками», казками, оповіданнями, переказами, перекладами, мініатюрами. Коло читачів, яким

адресований доробок Омеляна Поповича, – надзвичайно широкий – від дітей молодшого шкільного віку до дорослого, зрілого читача.

Усі твори Омеляна Поповича об'єднані духом патріотизму, любові до батьківщини, пошануванням української мови, культури і традицій рідного народу, його славного минулого, історії, підтримкою національного духу та відродження самостійної України.

Повідомлення «Дослідників».

Відомо, що свої твори Омеляна Попович не завжди підписував справжнім прізвищем, а й публікував під кількома псевдонімами, серед яких такі: Е. А. П., П., П. О., О. О., О. О. П., О. П., Э. А. П., Ол. Ом., Ом. Ол., Ом. П., Ом. По., О – о – о, О – ь П – ь, Поп. О., П ... ч, Ом., Александров, Мурашка, Ом., Олександрів, Омелян, Олексів, Ом. Олексів Омелян, Омелько, П.

4.3. Слово вчителя. Запишіть визначення у зошити.

Теорія літератури.

- Оповідання – це невеликий за обсягом прозовий твір, у якому зображується одна подія з життя одного, або двох сформованих персонажів.
- Ознаки оповідання:
  - невелике за обсягом;
  - нерозгалужений, однолінійний, чіткий за побудовою сюжету;
  - сформовані характери героїв;
  - мала кількість описів;

4.4 Виразне читання оповідання «Громадський вихованець».

V. Узагальнення та систематизація вивченого.

5.1. Обговорення змісту оповідання «Громадський вихованець». Фронтальна бесіда.

1. У якому році написано оповідання «Громадський вихованець»?
2. Чому автор звернувся в творі до теми соціально-незахищених сирітських дітей? Якою була їхня доля у суспільстві?

3. Які риси характеру допомогли хлопчикові Павлику досягти своєї мети і здобути професію адвоката – «щирого радника правного»?
4. Чи є в оповіданні негативні персонажі?
5. Омелян Попович поділився з читачем «методикою» заснування шкіл на селі? Якою вона була?
6. Що вас найбільше вразило в цьому оповіданні?

5.2 Обговорення теми та ідеї твору. Учні при допомозі вчителя доходять висновку.

VII. Підсумок уроку.

Метод «Незакінчене речення»:

- ✓ Оповідання «Громадський вихованець» допомогло мені зрозуміти...
- ✓ Життя і творчість Омеляна Поповича надихнули мене...

VIII. Домашнє завдання.

За хрестоматією «Письменники Буковини» ознайомитися із поезією Омеляна Поповича. («Рідний край», «Русе-мати», «Рідна хата», «Живем, живем і житимем!»).

ВИСНОВКИ

Газета «Буковина» стала першим чернівецьким україномовним періодичним виданням. Її створення було обумовлене суттєвою активізацією на теренах краю процесів національного відродження, що охопили у другій половині XIX століття народи Австро-Угорської імперії. Засновниками часопису виступили представники прогресивної української інтелігенції, громадські та літературні діячі, члени народовського товариства «Руська бесіда» О. Попович, Є. Пігуляк, С. Смаль-Стоцький, Ю. Федькович. На посаду першого редактора рішенням зборів товариства було призначено Ю. Федьковича. Перше число газети побачило світ 1 січня 1885 року. З середини січня 1910 року видання газети припинено і було відновлене лише 1 січня 1915 року у Відні, де «Буковина» виходила до травня 1918 року. У травні 1918 року після відходу з території краю російських військ газета повернулася до Чернівців. 10 грудня 1918 року окупаційна румунська влада заборонила подальший випуск україномовного видання.

Редакційна політика видання від першого числа була чітко спрямована відповідно до цілей та політичної програми народовського руху, хоча при цьому мусила залишатися лояльною до імперської влади. Перебування на посаді редактора Ю. Федьковича як досвідченого громадського діяча, літератора та журналіста, стало вагомим чинником успіху «Буковини», визначило на весь наступний період високий рівень видання. Період редакторства Ю. Федьковича позначився переважанням публіцистичних матеріалів на гострі суспільно-політичні теми, культурну та історичну тематику, регулярно друкувалися матеріали, присвячені подіям в зарубіжних країнах, зокрема висвітлювалося життя українців. Найбільш цікавий та яскравий період у розвитку часопису – це роки перебування на посаді редактора Осипа Маковея. Протягом 1895–1897 років йому вдалося суттєво розширити тематичні обрії видання, посилити літературно-художню та літературно-критичну складову, залучити до співпраці низку вже відомих на

Буковині та у Галичині літераторів, зокрема, Т. Галіпа, С. Канюка, І. Карбулицького, Д. Лукіяновича та інших, а також молодих українських авторів, які лише починали свій творчий шлях: О. Кобилянську, І. Синюка, Марка Черемшину, С. Яричевського, Є. Ярошинську та ін.

Вагому роль у вирішенні завдання часопису щодо поглиблення зв'язків між різними частинами штучно розділеного українського народу мало налагодження співробітництва з авторами із Наддніпрянщини: Б. Грінченком, М. Драгомановим та О. Кониським. Важливе значення для розвитку української літератури та, зокрема, літератури буковинської як її органічної складової, мала творчість галичанина за походженням О. Маковея. Крім безсумнівної літературно-художньої цінності, твори автора мали виражене ідеологічне спрямування, оскільки на їх сторінках він і як поет, і як прозаїк, послідовно та наполегливо відстоював думку, що українці – це самодостатня європейська нація, яка повинна мати власну державу, з власною славетною історією, багатими культурними традиціями. З кінця 1897 і до кінця 1898 року редакторами «Буковини» були Л. Турбацький, Л. Когут, І. Созанський, які продовжили друкувати твори буковинських, галицьких та наддніпрянських майстрів пера, вели на сторінках газети літературно-критичні дискусії і цим значною мірою посприяли розвитку української літератури. Як перше україномовне видання краю «Буковина» згуртовувала громаду, формувала світогляд буковинців і завдяки цьому сприяла становленню їх національної свідомості та вкоріненню ідеї єдності українського народу.

Вагому частину літературного доробку авторів, твори яких протягом 1897-1898 років друкувалися на сторінках «Буковини» складала поезія. Зокрема 1897 року у «Буковині» були надруковані поезії О. Маковея з циклу «Подорож до Києва», основним мотивом яких є утвердження української національної ідеї, думки про необхідність відродження української державності, роздуми про пошук шляхів об'єднання українського народу, штучно розділеного імперськими кордонами. Жанрова специфіка поетичних творів, надрукованих у часописі в досліджуваний період є яскраво вираженою – відчутно переважає жанр ліричного вірша, до якого належать: поезії О. Маковея з циклу «Подорож

до Києва»; поезії С. Бердяєва «Город і село», «Божий дар», «Українське Різдво», «Молода лікарка», «Паліївщина», «Огненна квітка», «Дві ниви» та «Розлука»; поезії С. Яричевського «Похорон», «Вічна панщина», «Над дунайською сагою», «Пісня перелому», «Похорон пана», «Страсний четвер» та «Часом заглядаю»; поезія Б. Лепкого «Думка поета», що є зразками лірики, сповненої громадянськими мотивами. До цієї групи належить і яскравий зразок української любовної лірики – вірш П. Куліша «Чолом доземній моїй же таки знаній». Суттєво урізноманітнив жанрову палітру поезій С. Яричевський, який представив читачам поеми «Чума», «Село та місто», «Крокодили», «Вічна панщина» та «Христос Воскрес!»; романтичну баладу «Модерна баляда»; елегію «В лавровім вінку» та сонет «Віра». У 1898 також був надрукований сонет С. Бердяєва «Сонети з марта» та вірш у прозі М. Черемшини «Плач квітів». Усього за 1897 - 1898 рр. в газеті «Буковина» надруковано 59 поетичних творів.

Вагомим був і прозовий доробок українських авторів. Значною мірою часопис сприяв розвитку української прози, зокрема завдяки підтримці місцевих письменників. У досліджуваній період на сторінках часопису вперше були надруковані прозові твори буковинських літераторів: С. Воробкевича, О. Кобилянської, О. Маковея, І. Синюка, С. Яричевського та Є. Ярошинської. Їх новели, оповідання та нариси характеризуються громадянськими мотивами, поглибленою увагою до долі буковинських українців, локальною тематикою, використанням елементів місцевого фольклору та гуманістичною спрямованістю. Герой буковинських прозаїків – це людина, яка діє у контексті тих соціальних процесів, що розгорталися протягом бурхливого періоду кінця ХІХ-початку ХХ століття. Це представники різних соціальних верств, селян, інтелігенції, духовенства, артистичного цеху. Досить чітко це помітно на прикладі жіночої прози О. Кобилянської та Є. Ярошинської, у якій відчувається вплив феміністичного руху, у прозових доробках С. Воробкевича, О. Маковея, І. Синюка та С. Яричевського, у яких звучить застереження щодо вкрай руйнівного цивілізаційного впливу на споконвічні устої буковинського селянства та щодо скрутного становища місцевої інтелігенції, що потрапляє за

межу виживання. У прозових творах, що друкувалися в «Буковині» протягом 1897-1898 років представлений широкий діапазон стильових напрямків: від романтизму з ознаками переходу до реалізму у С. Воробкевича, до модернізму, який відчутний вже у ранніх творах О. Кобилянської, Є.Ярошинської, та сецесіонізму у малих прозових формах С. Яричевського. Спільним для авторів часопису, твори яких були проаналізовані, є широке використання локальної лексики, високохудожніх описів природи, як гірських, так і урбаністичних пейзажів, які несуть змістовне навантаження, сприяють втіленню художнього задуму. Таким чином, «Буковина» протягом 1897-1898 років знайомила читачів із творчістю місцевих авторів, зі зразками української прози, які мали і мають донині значну художню цінність, яскраво ілюструють розвиток літературного процесу Західної України як єдиного загальноукраїнського.

Щодо вивчення питань освіти на шпальтах «Буковини», то це були в основному редакційні статті, дописи з різних куточків краю про стан українського шкільництва (відкриття шкіл, стан учительства, діяльність українських товариств, читалень тощо), про румунізацію українського населення священниками-вчителями. Частими в «Буковині» були оголошення про вихід у світ підручників для шкіл народних. Найчастіше серед авторів таких видань зустрічаємо ім'я Омеляна Поповича (автор «Читанки для шкіл народних», «Граматики для шкіл народних» та .....).

Як письменник Омелян Попович цілком заслуговує на вивчення в закладах загальної середньої освіти. Його поезія, проза виховує любов до рідної домівки, мови, вчить дітей любити свою землю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Белімова Т. Сецесія як філософсько-естетична модель модернізму кінця XIX – початку XX ст. URL : <https://probapera.org/publication/13/16585/setsesiya-yak-filosofsko-estetichna-model-modernizmu-kintsya-xix--pochatku-xx-st.html>.
2. Бикова Т. В. Гуцульщина як текст в українській літературі першої третини XX ст. : дис. ...докт. філол. наук : 10.01.01. Київ, 2016. 446 с.
3. Буковина : історичний нарис. / Ред. С. С. Костишин, В. М. Ботушанський, О. В. Добржанський, Ю. І. Макар, О. М. Масан, Л. П. Михайлина. Чернівці : Зелена Буковина, 1998. 416 с.
4. Буковина її минуле і сучасне : монографія / Ред. А. Жуковський, Д. Квітковський, Т. Бриндзан Париж, Філадельфія, Детройт : Зелена Буковина, 1956. 965 с.
5. Буковина. 1897. Ч.1–288.
6. Буковина. 1898. Ч.1–151.
7. Бурачинська Л. Одна з подвижниць (про Є. Ярошинську) // Наше життя. 1968. Липень-серпень. С. 3-4.
8. Василик Л. Є. Іван Франко і буковинська періодика кін. XIX – поч. XX ст. // Буковинський журнал. 2007. №1. С. 150-164.
9. Васильчук М. М. Новела Ольги Кобилянської «Некультурна» як складова гуцульського тексту // Science and Education a New Dimension. Philology. 2019. № VII (61). С. 77-80. URL : <https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2019-210VII61-15>.
10. Васильчук М. М. Письменство на Коломийщині. Друга половина 16 ст. – 1939 рік // Коломия : Народний Дім, 1993. 80 с.
11. Васильчук М. М. Художня візія Гуцульщини у малій прозі Івана Синюка // Українознавчі студії. 2011–2012. Вип. 13–14. С. 109–115.
12. Векуа О. Образ України в ліриці Осипа Маковея // Літературознавчі студії : Збірник наук. праць Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2018. Вип. 2(53). С. 8-14.

13. Гаєвська О. Особливості використання фольклорних жанрів у творчості Осипа Маковея // Літературознавчі студії : Збірник наук. праць Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2018. Вип. 2(53). С. 15-21.
14. Гнатюк М. Осип Маковей – письменник, редактор, літературознавець // Слово. 2013. С. 51-55.
15. Головай І. «Не наймичка вам Україна моя, настане й для неї час славної» (образ України у ліриці О. Маковея та І. Франка) // Літературознавчі студії : Збірник наук. праць Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2018. Вип. 2(53). С. 29-39.
16. Гонюк О. В. Модерністичні тенденції у збірці О. Маковея «Кроваве поле» // Таїни художнього тексту (до проблеми поетики тексту). 2012. Вип. 14. С. 24-30. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tkht_2012_14_5.
17. Гошуляк І. Тернистий шлях до соборності (від ідеї до Акту Злуки). Київ : ІНД імені І.Ф.Кураса НАН України, 2009. 467 с.
18. Гошуляк І., Кривошея В., Солдатенко В., Яремчук В. Соборність України: Від зародження ідеї до першої спроби реалізації. Київ, 2000. 148 с.
19. Гречанюк А. Газета «Буковина» та її роль у громадському й літературному житті краю // Науковий вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія. Вип. 87. Чернівці : Рута, 2000. С. 61–65.
20. Гречанюк А. Роль газети «Буковина» в загальноукраїнському літературному процесі кінця ХІХ – початку ХХ століття: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.01.01 / Прикарпатський ун-т ім. Василя Стефаника. - Івано-Франківськ, 2003. 20 с.
21. Гречанюк А. Роль газети «Буковина» в загальноукраїнському літературному процесі кінця ХІХ – початку ХХ століття: дис... канд. філол. наук: 10.01.01 / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці, 2003. 196 с.
22. Гриневич І. Фольклоризм художньої творчості Осипа Маковея в етноестетичному вимірі // URL : [http:// www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/dis_grynevych.pdf](http://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/dis_grynevych.pdf)

- 23.Гринів Н. Тема України в поезії О. Маковея // Спадщина Осипа Маковея в контексті української ідеї: Матеріали наук. конференції присвяченої 125-річчю від дня народження Осипа Маковея. Івано-Франківськ, 1992. С. 86-87.
- 24.Гундорова Т. Дискурсія раннього українського модернізму. Київ : СП «Часопис «Критика»». 440 с.
- 25.Дей О. І Українська революційно-демократична журналістика: Проблеми виникнення і становлення. Київ : АН УРСР, 1959. 492 с.
- 26.Дей О., Моторнюк І., Нечиталюк М. Історія української дожовтневої журналістики. Львів : Вища школа, 1983. 511 с.
- 27.Дмитрук В. Нарис історії української журналістики ХІХ ст. Львів, 1969. 145 с.
- 28.Животко А. Історія української преси / упоряд., авт. іст.-біогр. нарису та приміт. М. С. Тимошик. Київ : Наша культура і наука, 1999. 368 с.
- 29.Жмундуляк Д. Д. Суспільно-політична складова «міфу Чернівців» другої половини ХІХ – початку ХХ ст. (за документами Державного архіву Чернівецької області). Архіви України. 2011. № 5(275). С. 10-21.
- 30.Задорожна О. Національна ідея в творчості Осипа Маковея // Літературознавчі студії : Збірник наук. праць Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2018. Вип. 2(53). С. 87-93.
- 31.Ісаєнко К. П. Особливості авторської самопрезентації у пізній ліриці П. Куліша // Література та культура Полісся. Сер. : Філологічні науки. 2014. Вип. 77. С. 3-9.
- 32.Історія української літератури другої половини ХІХ століття / За ред. В. М. Поважної. Київ : Вища школа, 1979. 462 с.
- 33.Історія української літератури. Кінець ХІХ - початок ХХ ст. у 2 кн. / За ред. О. Д. Гнідан. Київ : Либідь, 2005. Кн. 1. 624 с.
- 34.Кобилянська О. Твори : у 5 т. Київ : Держлітвидав України, 1962. Т. 2. 480 с.
- 35.Ковалів Ю. І. Історія української літератури: кінець ХІХ – поч. ХХІ ст. у 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2013. Т. 2: У пошуках іманентного сенсу. 622 с.
- 36.Козинський Л. Жанрово-стильове багатство малої прози Євгенії Ярошинської. Київ : Інтеллект, 1999. 30 с.

37. Крижанівська Т. Пантелеймон Куліш – першорядна зірка української культури: письменник, видавець, редактор // Вісник Книжкової палати. 2009. № 8. С. 37-40.
38. Лях Т. О. Жанрово-стильова своєрідність поезій у прозі Марка Черемшини // Актуальні питання гуманітарних наук. 2013. № 6. С. 189-197.
39. Лях Т. О. Поезії у прозі як маргінальний жанр української літератури кінця XIX – початку XX століть // Питання літературознавства. 2017. № 95. С. 106-119.
40. Маковей О. Автобіографія // Письменники Буковини. Хрестоматія: у 2 томах / За ред. Б. Мельничука, М. Юрійчука. - Чернівці : Прут, 2001. Т. 1. 536 с.
41. Маковей О. Спогади про Івана Франка. Львів : Каменяр, 2011. 814 с.
42. Масан О. З літопису української преси на Буковині // Засоби масової інформації Чернівецької області: Довідник. Чернівці, 1996. С. 3-12.
43. Мольдерф О. Є. Іван Франко як критик і перекладач Пантелеймона Куліша німецькою мовою // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2019. Том 30 (69). № 3. Ч. 2. Перекладознавство. С. 53-59.
44. Морараш Г. В. Фольклорні елементи у мовотворчості Євгенії Ярошинської. Філологічні науки. 2013. Книга 4. С. 225-230.
45. Нахлік Є. П. Куліш в оцінці І. Франка // Літературознавство. Другий Міжнародний конгрес українців (Львів, 22 – 28 серпня 1993 р.): Доп. і повід. Львів, 1993. С. 114–121.
46. Осип Маковей. Детальна біографія. URL : md-eksperiment.org/post/20151220-biografiya-osipamakoveya.
47. Піддубний Г. Преса на Буковині: Матеріали до історії української преси // Червона преса. 1927. № 6. С. 25-30.
48. Погребенник В. Неофольклоризм поезії ранніх українських модерністів (Осип Маковей, Василь Щурат, Агатангел Кримський) // Міфологія і фольклор. 2009. № 1(2). С. 51-59.
49. Погребенник В. Провісник самостійності й злуки (Образ України в ліриці Осипа Маковея) // Слово і час. 1997. - № 8. – С. 30-36.

- 50.Платаш Л. Б. Педагогічні ідеї та освітня діяльність Омеляна Поповича (1856-1930) [Текст] : автореф... дис. канд. пед. наук. 13.00.01 / Платаш Лариса Броніславівна; Прикарпатський національний ун-т ім. В. Стефаника. – Івано-Франківськ, 2009. – 20 с.
- 51.Погребенник Ф. П. Юрій Федькович і газета «Буковина» // Рад. літературознавство. 1966. № 4. С. 41-46.
- 52.Попович О. Брати Воробкевичі в оцінці Осипа Маковея // Науковий вісник Чернівецького університету. Вип. 9. Слов'янська філологія: Збірник наук. праць. Чернівці : ЧДУ, 1997. С. 3-14.
- 53.Попович Ом. Відродження Буковини (спомини). Львів : видавнича кооператива «Червона калина», 1933. 120 с.
- 54.Попович О. О. Осип Маковей і Буковина // Спадщина Осипа Маковея в контексті української ідеї: Матеріали наук. конференції присвяченої 125-річчю від дня народження Осипа Маковея. Івано-Франківськ, 1992. С.74-75.
- 55.Попович О. Осип Маковей – редактор газети «Буковина» // Науковий вісник Чернівецького університету. Чернівці, 1998. Вип. 34. С. 3-8.
- 56.Попович Ю. О. Преса Північної Буковини у формуванні концепції національної соборності (1885-1930-ті рр.): дис. ... канд. наук із соціальних комунікацій. Київ, 2017. 200 с.
- 57.Попович Ю. О. Соборність як ключове поняття у редакційній політиці газети «Буковина» (1895–1897 рр.) // Комунікаційні практики у сучасному політичному дискурсі : зб. наук. праць за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф. 20 травня 2016 р., Чернівці. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2016. С. 49–54.
- 58.Приліпко І. Західноукраїнське духовенство кінця ХІХ – початку ХХ століття у творчій рецепції Осипа Маковея // Літературознавчі студії : Збірник наук. праць Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2018. Вип. 2(53). С. 172-182.
- 59.Рибась О. В. Специфіка художнього мислення Сильвестра Яричевського та її реалізація у новелістиці письменника // Літературознавчі студії: збірник

- наукових праць / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т філол. Вип. 42, част. 2. Київ: Київський університет, 2014. С. 233-240.
- 60.Рибась О. В. Шевченківські традиції у творчості Сильвестра Яричевського // Шевченкознавчі студії: збірник наукових праць / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т філол. Вип. 18. Київ : Київський університет, 2014. С. 650-658.
- 61.Романюк М. Українська преса Північної Буковини як джерело вивчення суспільно-політичного життя краю (1870-1940). Львів : Фенікс, 2000. 588 с.
- 62.Романюк Р. Діалоги про пресу: вибране із листування Осипа Маковея та Василя Лукича // Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства. Львів : НДІ пресознавства, 2011. С. 421-431.
- 63.Романюк Р. Осип Маковей – редактор, публіцист і дослідник української преси: трактування діяльності // Зб. пр. Н.-д. центру періодики. 2006. Вип. 14. С. 459-466.
- 64.Романюк Р. Пресознавчі матеріали з творчої спадщини Осипа Маковея / Роксолана Романюк // збірник праць науково-дослідницького центру періодики. – Львів, 2009. С. 557-565.
- 65.Сімович В. Праці в двох томах / упоряд. Л. Ткач, О. Івасюк, передмова Ф.Погребенника. Чернівці : Книги – XXI, 2005. Т. 2: Літературознавство. Культура. 904 с.
- 66.Сліпушко О. Обсервація українського буття у творчості Осипа Маковея // Літературознавчі студії : Збірник наук. праць Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2018. Вип. 2(53). С. 182-187.
67. Словник іншомовних слів. URL : <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Article=16599&action=show>.
- 68.Стогній О. В. Експериментальна проза Сильвестра Яричевського : наративні моделі : дис. ...канд. філол. наук : 10.01.01. Київ, 2017. 210 с.
- 69.Тарнавська М. Євгенія Ярошинська: Життя і творчість // Сучасність. Література, мистецтво, суспільне життя. 1976. Ч. 6 (186). С. 5-24.

- 70.Ткачук М. Художній дискурс лірики Осипа Маковея // Літературознавчі студії : Збірник наук. праць Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2018. Вип. 2(53). С. 204-214.
- 71.Українка Л. Зібрання творів у дванадцяти томах. Київ : Наук. думка, 1977. Т. 8. 320 с.
- 72.Фаріон А. О. Благословенні Маковеєм // Спадщина Осипа Маковея в контексті української ідеї: Матеріали наук. конференції присвяченої 125-річчю від дня народження Осипа Маковея. Івано-Франківськ, 1992. С. 41-42.
- 73.Франко І. Поетичні переклади та переспіви //Твори: у 50 т. Т. 11. Київ, 1980. 439 с.
- 74.Франко І. Літературно-критичні праці (1897-1899) //Твори: у 50 т. Т. 31 Київ, 1981.
- 75.Челбарах В. В. Жанрово-стильові домінанти малої прози Сильвестра Яричевського // Питання літературознавства. 2008. Вип. 7. С. 69–77.
- 76.Челбарах В. В. Поезія Сильвестра Яричевського та український передсимволізм рубежу ХІХ - ХХ віків // Вісник Маріупольського державного гуманітарного університету. Серія: філологія. 2008. Вип. 12 (1). С. 72-80.
- 77.Челбарах В. В. Творчість Сильвестра Яричевського в українському літературному процесі кінця ХІХ – початку ХХ століття: дис... канд. філол. наук: 10.01.01. Маріуполь : Маріуп. держ. гуманіт. ун-т., 2009. 194 с.
- 78.Юрійчук М. І. Омелян Попович (1856-1930) // Письменники Буковини. Хрестоматія: у 2 ч. / За ред. Б. Мельничука, М. Юрійчука. Ч. 1. Чернівці: Прут, 2001. 536 с.
- 79.Юрійчук М. І. Образки життя і любові : до 130-річчя від дня народження Івана Синюка // Молодий буковинець. 1996. № 19. С. 5.
- 80.Яричевський С. Твори / вступ. стаття О. М. Івасюк, В. Є. Бузинської. Чернівці : Букрек, 2009. 304 с.
- 81.Яричевський С. Твори : в 2-х т. / вступ. стаття М. Ласло-Куцюк. Бухарест : Критеріон, 1977. Т. 2. 509 с.

ДОДАТОК

**Газета «Буковина» (1897-1898 рр.).
Бібліографічний покажчик літературно-
мистецьких матеріалів**

1897 РІК**ПОЕЗІЯ**

1. [Б. а.] Єї образок // Буковина. 1897. Ч. 33. 11 (23) лютого.
[Ліричний вірш про світлину коханої жінки].
2. [Б. а.] Лев африканський і буковинський // Буковина. 1897. Ч. 53. 6 (18) лютого.
[Байка про буковинських жителів].
3. [Б. а.] Народний дім //Буковина. 1897. Ч. 56. 9 (21) березня.
[Ліричний вірш про Народний дім у Чернівцях].
4. [Б. а.] Чорноморська чарівниця // Буковина. 1897. Ч. 187. 23 серпня (4 вересня).
[Ліричний вірш, присвячений Карлові Біаджіольому].
5. Бердяєв С. Город і село //Буковина. 1897. Ч. 104. 11 (23) травня.
[Ліричний вірш про поневолених сільських робітників та місцеву інтелігенцію].
6. Бердяєв С. Паліївщина // Буковина. 1897. Ч. 110. 18(30) травня.
[Ліричний вірш про хороброго козака Палія].
7. Бердяєв С. Огненна квітка // Буковина. 1897. Ч. 138. 24 червня (6 липня).
[Ліричний вірш під Івана Купала, присвячений своїм синам].
8. Бердяєв С. Божий дар //Буковина. 1897. Ч. 166. 27 липня (8 серпня).
[Ліричний вірш, присвячений М. К. Заньковецькій].
9. Бердяєв С. Молода лікарка // Буковина. 1897. Ч. 187. 23 серпня (4 вересня).
[Ліричний вірш про молоду лікарку].
- 10.Бердяєв С. Українське Різдво// Буковина. 1897. Ч. 286. 25 грудня 1897 (6 січня 1898).
[Ліричний вірш про українське Різдво].
11. Варчин Ю. Шмуль і Малка //Буковина. 1897. Ч. 240. 28 жовтня (9 листопада).
[Гумореска про євреїв, які проживають на Буковині].

12. Куліш П. Чолом доземній моїй же таки знаній // Буковина. 1897. Ч. 33. 11 (23) лютого.
[Ліричний вірш про письменницю Ганну Барвінок].
13. Лепкий Б. В. Ішль М. Конопницької // Буковина. 1897. Ч. 35. 13 (25) лютого.
[Ліричний вірш про вечірній дзвін].
14. Маковей О. В дорозі // Буковина. 1897. Ч. 251. 11 (23) листопада.
[Ліричний вірш патріотичного звучання про Україну. Із циклу « Подорож до Києва »].
15. Маковей О. Привіт Україні // Буковина. 1897. Ч. 251. 11 (23) листопада.
[Ліричний вірш. Із циклу « Подорож до Києва »].
16. Маковей О. Думка // Буковина. 1897. Ч. 251. 11 (23) листопада.
[Ліричний вірш. Із циклу « Подорож до Києва »].
17. Маковей О. Розмова з могилою // Буковина. 1897. Ч. 251. 11 (23) листопада.
[Ліричний вірш про козацькі могили. Із циклу « Подорож до Києва »].
18. Маковей О. Письмо до дому // Буковина. 1897. Ч. 252. 12 (24) листопада.
[Ліричний вірш про лист із Києва до дому. Із циклу « Подорож до Києва »].
19. Маковей О. Київляни // Буковина. 1897. Ч. 252. 12 (24) листопада.
[Ліричний вірш про жителів столиці України. Із циклу « Подорож до Києва »].
20. Маковей О. Мати городів руських // Буковина. 1897. Ч. 252. 12 (24) листопада.
[Ліричний вірш про історію України. Із циклу « Подорож до Києва »].
21. Маковей О. Нова думка // Буковина. 1897. Ч. 253. 13 (25) листопада.
[Ліричний вірш, у якому звучать роздуми над долею України, яку захопила Московщина. Із циклу « Подорож до Києва »].
22. Маковей О. Молитва // Буковина. 1897. Ч. 253. 13 (25) листопада.

- [Ліричний вірш про молитву в Києво-Печерській лаврі. Із циклу « Подорож до Києва»].
23. Маковей О. В лаврі // Буковина. 1897. Ч. 253. 13 (25) листопада.
[У ліричному вірші із циклу «Подорож до Києва» порушено проблему складної праці редактора-видавця газети та звучить критика на адресу українців, які влаштували зі своїх домівок «печери» і їх «не обходить всь світ і бідна якась Україна»].
24. Маковей О. У Нестора // Буковина. 1897. Ч. 253. 13 (25) листопада.
[Ліричний вірш про подорож до могили Нестора Літописця. Із циклу « Подорож до Києва»].
25. Маковей О. На Лисій горі // Буковина. 1897. Ч. 254. 14 (20) листопада.
[Ліричний вірш про Лису гору під Києвом, на якій давні слов'яни влаштовували свої святилища. Із циклу « Подорож до Києва»].
26. Маковей О. Пам'ятник Хмельницькому // Буковина. 1897. Ч. 254. 14 (20) листопада.
[Ліричний вірш про пам'ятник у Києві Богдану Хмельницькому. Із циклу « Подорож до Києва»].
27. Маковей О. Самсон // Буковина. 1897. Ч. 254. 14 (20) листопада.
[Ліричний вірш про українське козацтво, у якому розгортається мотив світової скорботи. Із циклу « Подорож до Києва»].
28. Маковей О. У Миколи // Буковина. 1897. Ч. 255. 15 (27) листопада.
[Ліричний вірш про великого українського композитора М. Лисенка. Із циклу « Подорож до Києва»].
29. Маковей О. Дніпро // Буковина. 1897. Ч. 255. 15 (27) листопада.
[Ліричний вірш про річку Дніпро. Із циклу « Подорож до Києва»].
30. Маковей О. Принципіально // Буковина. 1897. Ч. 255. 15 (27) листопада.
[Ліричний вірш про вдову, яку молоді хлопці не врятували під час повені через моральні принципи. Із циклу « Подорож до Києва»].
31. Маковей О. Вечір на Дніпрі // Буковина. 1897. Ч. 256. 16 (28) листопада.

- [У ліричному вірші звучать нотки критики щодо зросійщення українців. Із циклу « Подорож до Києва»].
32. Маковей О. Воскресенє // Буковина. 1897. Ч. 256. 16 (28) листопада.
[Ліричний вірш про біль поета за зросійщену Україну. Із циклу « Подорож до Києва»].
33. Маковей О. Прощанє // Буковина. 1897. Ч. 256. 16 (28) листопада.
[Ліричний вірш. Із циклу « Подорож до Києва»].
34. Яричевський С. Віра // Буковина. 1897. Ч. 262. 25 листопада (7 грудня).
[Сонет про віру в щастя].
35. Яричевський С. Модерна баляда. // Буковина. 1897. Ч. 257. 18 (30) листопада.
[Балада про Дона Педро – короля Кастилії в 1367 році].
36. Яричевський С. Похорон // Буковина. 1897. Ч. 262. 25 листопада (7 грудня).
[Ліричний вірш , який написаний поетом у Рогатині].
37. Яричевський С. Чума. // Буковина. 1897. Ч. 275. 12 (24) грудня.
[Поема з міфологічним мотивом].

ПРОЗА

1. [Б. а.] Болгарський паша // Буковина. 1897. Ч. 165. 26 липня (7 серпня).
[Оповідання про боротьбу проти соціалістів у Німеччині, гостину німецького цісаря в Росії та португальську революцію].
2. [Б. а.] Війна на Креті // Буковина. 1897. Ч. 67. 22 березня (8 квітня).
[Оповідання про відвагу повстанців, які обложили острів Кріт].
3. Бажанський І. Комісія // Буковина. 1897. Ч. 107. 15 (27) травня.
[Оповідання про бідну сім'ю, в якої суд забрав усе майно].
4. Бажанський І. Пригода на ярмарку. // Буковина. 1897. Ч. 257. 18 (30) листопада.
[Оповідання про те, як горів будинок на ярмарку де показували кіно].
5. [Б. а.] Король Сияму // Буковина. 1897. Ч. 130. 14 (26) червня.

- [Оповідання про приїзд короля Мана Чуляльонгкори із дружиною і міністрами до Відня].
6. [Б. а.] Нещастя в Парижі // Буковина. 1897. Ч. 90. 25 квітня (7 травня); Ч. 91. 26 квітня (8 травня).
- [Оповідання про катастрофу на паризькім базарі].
7. [Б. а.] Нещастя на залізниці // Буковина. 1897. Ч. 132. 17 (29) червня.
- [Оповідання про катастрофу на залізниці, де вагон перевернувся у воду].
8. [Б. а.] Окнерія Монаха // Буковина. 1897. Ч. 114. 24 травня (6 червня).
- [Оповідання про лісничого Венцеля Жачека].
9. [Б. а.] Порядки в Брідку // Буковина. 1897. Ч. 158. 18 (30) липня.
- [Оповідання про бідність селян].
10. Бар Г. Гарна жінка // Буковина. 1897. Ч. 111. 19 травня (1 червня); Ч. 112. 20 травня (2 червня).
- [Оповідання про гарну жінку, яке переповіла Дарія Михайлівна].
11. Берещанин О. Коротке щастя // Буковина. 1897. Ч. 83. 11 (23) квітня; Ч. 84. 13 (25) квітня; Ч. 85. 17 (29) квітня.
- [Оповідання про професора Івана Сердешного].
12. Будзиновський В. Як вона сміла! // Буковина. 1897. Ч. 87. 19 квітня (1 травня).
- [Оповідання про хлопця Льоля, який хотів женитися].
13. Будзиновський В. Як чоловік зійшов на пана // Буковина. 1897. Ч. 156. 16 (28) липня; Ч. 157. 17 (29) липня; Ч. 158. 18 (30) липня; Ч. 159. 19 (31) липня; Ч. 160. 20 липня (1 серпня); Ч. 161. 22 липня (3 серпня); Ч. 162. 23 липня (4 серпня); Ч. 163. 24 липня (6 серпня); Ч. 164. 25 липня (6 серпня); Ч. 166. 27 липня (8 серпня); Ч. 167. 29 липня (10 серпня); Ч. 168. 30 липня (11 серпня); Ч. 169. 31 липня (12 серпня); Ч. 170. 1 (13) серпня; Ч. 171. 2 (14) серпня; Ч. 172. 3 (15) серпня; Ч. 175. 8 (20) серпня; Ч. 176. 9 (21) серпня; Ч. 177. 10 (22) серпня.
- [Оповідання про сільське життя хлопця Стефана].
14. Варчин Ю. Моя кобилка // Буковина. 1897. Ч. 218. 1 (13) жовтня.
- [Оповідання про призначення худоби в селі].

15. Варчин Ю. Як я до парохії добивав ся ... // Буковина. 1897. Ч. 263. 26 листопада (8 грудня).
[Нарис про парохію в селі Пшеничники].
16. Висовский Р. Два товариші // Буковина. 1897. Ч. 192. 29 серпня (10 вересня); Ч. 194. 2 (14) вересня; Ч. 195. 3 (15) вересня; Ч. 196. 4 (16) вересня.
[Оповідання про гімназистів Ізидора та Володю].
17. Висовский Р. Реакція // Буковина. 1897. Ч. 9. 12 (24) січня.
[Оповідання про студента Славка, який спочатку кохає молоду дівчину Олю, а потім німкиню Резі з Відня].
18. Воробкевич І. Амброзій Остапкевич // Буковина. 1897. Ч. 187. 23 серпня (4 вересня); Ч. 188. 24 серпня (5 вересня); Ч. 189. 26 серпня (7 вересня); Ч. 190. 27 серпня (8 вересня).
[Оповідання про Лаврентія Остапкевича та його родину].
19. Воробкевич І. Хто винен? // Буковина. 1897. Ч. 211. 23 вересня (5 жовтня); Ч. 212. 25 вересня (7 жовтня).
[Новела про гуцульське село над Черемошем].
20. Гербхард Е. Останні години з життя Іуди Іскаріота // Буковина. 1897. Ч. 79. 6 (18) квітня; Ч. 80. 8 (20) квітня; Ч. 81. 9 (21) квітня.
[Оповідання німецького письменника у перекладі Олександра Кониського].
21. Гримач М. Про пам'ятник Котляревському // Буковина. 1897. Ч. 154. 13 (25) липня.
[Оповідання про відкриття пам'ятника Котляревському].
22. Дмитров Н. Мої ваканції // Буковина. 1897. Ч. 206. 17 (29) вересня.
[Нарис із життя емігрантів].
23. Дмитров Н. Пан професора за морем // Буковина. 1897. Ч. 216. 28 вересня (10 жовтня); Ч. 217. 30 вересня (12 жовтня).
[Образок з еміграційного життя].
24. Дмитров Н. Руска Пасха а французький ксьондз // Буковина. 1897. Ч. 113. 23 травня (5 червня).

- [Оповідання про життя емігрантів. Із циклу «Свободи»].
25. Золя Е. Банкрот // Буковина. 1897. Ч. 273. 9 (21) грудня.
[Нарис у перекладі з французької мови Марка Черемшини].
26. Кобилянська О. Некультурна // Буковина. 1897. Ч. 198. 6 (18) вересня; Ч. 199. 7 (19) вересня; Ч. 200. 11 (23) вересня; Ч. 201. 12 (23) вересня; Ч. 202. 13 (24) вересня; Ч. 203. 14 (25) вересня; Ч. 204. 15 (26) вересня; Ч. 205. 16 (28) вересня.
[Новела про гуцулку Параску, яка стала культурно розвиненою].
27. Кониський О. На кримських виноградниках. Дорогі устриці // Буковина. 1897. Ч. 10. 14 (26) січня; Ч. 11. 15 (27) січня.
[Оповідання про царство Крим Хана Гирея, яке поневолила Росія. Запровадження перших податків у Криму].
28. Куччері А. Прощай // Буковина. 1897. Ч. 264. 27 листопада (9 грудня); Ч. 265. 28 листопада (10 грудня); Ч. 266. 29 листопада (11 грудня); Ч. 267. 30 листопада (12 грудня); Ч. 268. 2 (14) грудня; Ч. 269. 3 (15) грудня; Ч. 270. 4 (16) грудня; Ч. 271. 5 (17) грудня; Ч. 272. 6 (18) грудня.
[Оповідання італійської письменниці про життя князів та графів, яке переклав Лев Турбацький].
29. Ленців С. Любов // Буковина. 1897. Ч. 174. 6 (18) серпня.
[Оповідання про любов Дарка до панночки Олі].
30. Лопатинський Л. Будник // Буковина. 1897. Ч. 24. 30 січня (11 лютого).
[Оповідання про чоловіка Степана та його дружину].
31. Лопатинський Л. Збиточники // Буковина. 1897. Ч. 178. 12 (24) серпня; Ч. 179. 13 (25) серпня; Ч. 180. 14 (26) серпня.
[Оповідання про гурток хлопців-бешкетників].
32. Маковей О. Вуйко Дарко // Буковина. 1897. Ч. 150. 9 (21) липня; Ч. 151. 10 (22) липня; Ч. 152. 11 (23) липня; Ч. 153. 12 (24) липня; Ч. 154. 13 (25) липня; Ч. 155. 15 (27) липня.
[Оповідання з галицького життя, про селянина Дарка].
33. Маковей О. Заліссе // Буковина. 1897. Ч. 33. 11 (23) лютого; Ч. 34. 12 (24) лютого; Ч. 35. 13 (25) лютого; Ч. 36. 14 (26) лютого; Ч. 37. 15 (27) лютого;

Ч. 41. 20 лютого (4 березня); Ч. 42. 21 лютого (5 березня); Ч. 43. 22 лютого (6 березня); Ч. 44. 23 лютого (7 березня); Ч. 45. 25 лютого (9 березня); Ч. 46. 26 лютого (10 березня); Ч. 47. 27 лютого (11 березня); Ч. 48. 28 лютого (12 березня); Ч. 49. 1 (13) березня; Ч. 50. 2 (14) березня; Ч. 51. 4 (16) березня; Ч. 52. 5 (17) березня; Ч. 53. 6 (18) березня; Ч. 55. 8 (20) березня; Ч. 56. 9 (21) березня; Ч. 57. 11 (23) березня; Ч. 58. 12 (24) березня; Ч. 59. 13 (25) березня; Ч. 60. 14 (26) березня; Ч. 61. 15 (27) березня; Ч. 62. 16 (28) березня; Ч. 64. 19 (31) березня; Ч. 65. 20 березня (1 квітня); Ч. 66. 21 березня (2 квітня); Ч. 67. 22 березня (3 квітня); Ч. 69. 25 березня (6 квітня); Ч. 70. 27 березня (8 квітня); Ч. 71. 28 березня (9 квітня); Ч. 72. 29 березня (10 квітня); Ч. 73. 30 березня (11 квітня); Ч. 74. 1 (13) квітня; Ч. 75. 2 (14) квітня; Ч. 76. 3 (15) квітня; Ч. 77. 4 (16) квітня; Ч. 78. 5 (17) квітня; Ч. 88. 22 квітня (4 травня); Ч. 89. 23 квітня (5 травня); Ч. 90. 25 квітня (7 травня); Ч. 91. 26 квітня (8 травня); Ч. 92. 27 квітня (3 травня); Ч. 93. 29 квітня (11 травня); Ч. 94. 30 квітня (12 травня); Ч. 95. 1 (13) травня; Ч. 96. 2 (14) травня; Ч. 99. 6 (18) травня; Ч. 100. 7 (19) травня; Ч. 101. 8 (11) травня; Ч. 102. 9 (12) травня; Ч. 103. 10 (22) травня; Ч. 105. 13 (25) травня; Ч. 106. 14 (26) травня; Ч. 108. 16 (28) травня; Ч. 109. 17 (29) травня; Ч. 110. 18 (30) травня.

[Повість про село Залісся в східній Галичині].

34. Невтішний С. На рівні з мужчиною // Буковина. 1897. Ч. 115. 26 травня (8 червня); Ч. 116. 27 травня (9 червня).

[Образок із життя робітниці з села Каськи].

35. Потапенко І. На кризі // Буковина. 1897. Ч. 286. 25 грудня 1897 (6 січня 1898); Ч. 287. 29 грудня 1897 (11 січня 1898).

[Оповідання про дівчину Олену та її родину у перекладі з російської мови Лева Турбацького].

36. П'ятка С. Лапка на тхорі // Буковина. 1897. Ч. 59. 13 (25) березня; Ч. 60. 14 (26) березня; Ч. 61. 15 (27) березня; Ч. 62. 16 (28) березня; Ч. 63. 18 (30) березня; Ч. 64. 19 (31) березня; Ч. 65. 20 березня (1 квітня); Ч. 66. 21

березня (2 квітня); Ч. 67. 22 березня (3 квітня); Ч. 68. 23 березня (4 квітня).

[Оповідання про святкування Великодня в сім'ї Козодіїв].

37. Сидорацький В. Вона утєкла // Буковина. 1897. Ч. 208. 19 вересня (1 жовтня).

[Оповідання про молоду дівчину Ксеню Александрівну, яка повісилась через недобрі вісті з листа].

38. Синюк І. Баль на провінції // Буковина. 1897. Ч. 31. 8 (20) лютого.

[Оповідання про бал, який відвідували поважні люди на провінції].

39. Синюк І. Образки з природи // Буковина. 1897. Ч. 104. 11 (23) лютого.

[Оповідання про подорож горами, трагедію у лісі та материнську любов птаха до природи].

40. Синюк І. Явдоха // Буковина. 1897. Ч. 191. 28 серпня (9 вересня).

[Оповідання про жінку Явдоху в якій згоріла хата і все господарство].

41. Сторожівна А. Сестра Юлія // Буковина. 1897. Ч. 2. 3 (15) січня; Ч. 4. 5 (17) січня; Ч. 5. 6 (18) січня; Ч. 6. 9 (21) січня; Ч. 7. 10 (22) січня; Ч. 8. 11 (23) січня; Ч. 16. 21 січня (2 лютого); Ч. 17. 22 січня (3 лютого); Ч. 18. 23 січня (4 лютого); Ч. 19. 24 січня (5 лютого); Ч. 20. 25 січня (6 лютого); Ч. 21. 26 січня (7 лютого); Ч. 22. 28 січня (9 лютого); Ч. 23. 29 січня (10 лютого); Ч. 24. 30січня (11 лютого); Ч. 25.1 (13) лютого; Ч. 26. 2 (14) лютого; Ч. 27. 4 (16) лютого; Ч. 28. 5 (17) лютого; Ч. 29. 6 (18) лютого; Ч. 30. 7 (19) лютого; Ч. 31. 8 (20) лютого; Ч. 32. 9 (21) лютого.

[Повість про молоду дівчину Юлію (Юзю)].

42. Турбацький Л. Почтова щадниця // Буковина. 1897. Ч. 261. 23 листопада (5 грудня).

[Оповідання про заробітки чоловіків].

43. Цеглинський Г. Мати // Буковина. 1897. Ч. 184. 20 серпня (1 вересня); Ч. 185. 21 серпня (2 вересня); Ч. 186. 22 серпня (3 вересня).

[Оповідання про дуже бідну сім'ю, у якій помер батько].

44. Яричевський С. Білявиночка моя!.. // Буковина. 1897. Ч. 274. 11 (25) грудня.

- [Оповідання про помічницю, яку господар називав білявиночкою].
45. Яричевський С. Пан суддя // Буковина. 1897. Ч. 262. 25 листопада (7 грудня).
- [Оповідання про судову систему на Буковині. З циклу «Чорні душі»].
46. Яричевський С. Пустка // Буковина. 1897. Ч.239. 26 жовтня (7 листопада).
- [Оповідання про кріпацьку сім'ю].
47. Яричевський С. Циганська оборона // Буковина. 1897. Ч. 274. 11 (25) грудня.
- [Билиця про циганський народ].
48. Ярошинська Є. Єї повість // Буковина. 1897. Ч. 181. 15 (27) серпня; Ч. 182. 17 (29) серпня; Ч. 183. 19 серпня (1 вересня).
- [Новела про любов Романа Маляцкого до дівчини Малени].
49. Ярошинська Є. Липа на межі // Буковина. 1897. Ч. 124. 7 (19) червня; Ч. 125. 8 (20) червня.
- [Нарис про стару липу, яку багач М. Загірний погодився продати. Через липу сусіди посварилися. Але Бог розв'язав цю проблему під час грози, грім ударив і спопелив липу. Сусіди помирилися]

ПУБЛІЦИСТИКА

- [Б. а.] Вибори в Галичині // Буковина. 1897. Ч. 38. 16 (28) лютого.
[Стаття про виборчий рух на Галичині].
- [Б. а.] Вибори на Буковині // Буковина. 1897. Ч. 28. 5 (17) лютого.
[Стаття про вибори на Буковині].
- [Б. а.] Виховання селян.// Буковина. 1897. Ч. 94. 30 квітня (12 травня).
[У стаття порушена проблема виховання].
- [Б. а.] Війна в Тесалії // Буковина. 1897. Ч. 77. 4 (16) квітня.
[Стаття про вибори 6-го квітня, день роковин грецького повстання за віру і волю 1821 року].
- [Б. а.] Віче в Хебі // Буковина. 1897. Ч. 145. 3 (15) липня.
[Стаття про заборону німцям проводити віче в чеському місті Хеб].

6. [Б. а.] Город сільського учителя // Буковина. 1897. Ч. 138. 24 червня (6 липня); Ч. 139. 26 червня (8 липня).
[Стаття про здобутки сільського учителя].
7. [Б. а.] Гостина нашого цісаря в Петербурзі // Буковина. 1897. Ч. 86. 18 (30) квітня.
[Стаття про візит цісаря Франц-Йосифа до царя Миколи II].
8. [Б. а.] Еміграційний рух на Буковині // Буковина. 1897. Ч. 15. 19 (31) січня.
[Стаття про поширення еміграції на Буковині].
9. [Б. а.] З учительських кругів // Буковина. 1897. Ч. 76. 3 (15) квітня.
[Допис у «Буковині» про зміну ставлення населення до вчителів].
10. [Б. а.] З учительської практики // Буковина. 1897. Ч. 79. 6 (18) квітня.
[Стаття про учительський досвід та його обов'язки]
11. [Б. а.] Мужичька одежа // Буковина. 1897. Ч. 151. 10 (22) липня.
[Стаття про користь та вигоду одежі для людей].
12. [Б. а.] Неприродна спілка. Причинок до осуду приготовлень галицьких Русинів до виборів // Буковина. 1897. Ч. 8. 11 (23) січня.
[Стаття про нові вибори до ради державної].
13. [Б. а.] Пискаті патріоти // Буковина. 1897. Ч. 122. 5 (17) червня.
[Стаття про патріотів, які виїхали до Канади заробляти гроші].
14. [Б. а.] Польща а Україна // Буковина. 1897. Ч. 7. 10 (22) січня.
[Стаття про відносини Польщі та Росії. Вплив цих відносин на Україну].
15. [Б. а.] Про погром жидів в Шполії // Буковина. 1897. Ч. 86. 18 (30) квітня.
[Стаття про погром євреїв у Ходорові].
16. [Б. а.] Православний релігійний фонд // Буковина. 1897. Ч. 6. 9 (21) січня.
[Суперечка посла Стефановича з міністром Ледебурою про інтереси громади].
17. [Б. а.] Про вибори до ради державної . Пояснення для несвідомих // Буковина. 1897. Ч. 17. 22 січня (3 лютого).

- [Ознайомлення селян з умовами проведення виборів до ради державної].
18. [Б. а.] Русини в Бразилії // Буковина. 1897. Ч. 121. 4 (16) червня.
[Стаття про українську колонію Прудентополіс в Бразилії].
19. [Б. а.] Телеграма до цісаря // Буковина. 1897. Ч. 52. 5 (17) березня.
[Телеграма про український краєвий комітет в Галичині].
20. [Б. а.] Чи Чехи, чи Мазури? // Буковина . 1897. Ч. 61. 15 (27) березня.
[Стаття про еміграцію людей з Чернівців до Канади].
21. [Б. а.] Що зробила рада державна для селян ? // Буковина. 1897. Ч. 15. 19 (31) січня.
[Стаття про прийняття законів для порятунку селян від бідності].
22. [Б. а.] Що зроблено в раді державній для руського народу ? // Буковина. 1897. Ч. 17. 22 січня (3 лютого).
[Стаття про досягнення українців з 1891 по 1897 рік].
23. Гайдамака. Гайдамаки // Буковина. 1897. Ч. 154. 13 (25) липня.
[Стаття про господарські і суспільні відносини краю Буковина].
24. Кордуба М. Наші партії політичні і їх будучність // Буковина. 1897. Ч. 171. 2 (14) січня.
[Стаття про українців на Галичині та їх партії].
25. Кримський А. Листи з Сирії // Буковина. 1897. Ч. 70. 27 березня (8 квітня); Ч. 71. 28 березня (9 квітня).
[Стаття про християнство у Сирії, байдужість і нечесність турецьких властей].
26. Маковей О. Листи до читателів// Буковина.1897. Ч. 16. 21 січня (2 лютого).
[Стаття про читачів газети «Буковина»].
27. Маковей О. На милування нема силування // Буковина. 1897. Ч. 211. 23 вересня (5 жовтня).
[Стаття про відносини Румунії та України].
28. Маковей О. На сторожі // Буковина . 1897. Ч. 115. 26 травня (8 червня).
[Стаття про життя українців в півдавстрійській частині України].

29. Маковей О. Праця // Буковина. 1897. Ч. 84. 13 (25) квітня.
[Стаття про нову українську газету для буковинських селян].
30. Маковей О. Туга за краєм // Буковина. 1897. Ч. 19. 24 січня (5 лютого).
[Осудження емігрантів, які виїхали за межі рідного дому].
31. Масляк В. Галицько-руська агресивність // Буковина. 1897. Ч. 17. 22 січня (3 лютого).
[Стаття-заклик до освітніх українців, які повинні писати та розмовляти однією мовою].
32. Православний. З життя. [Рубрика] // Буковина. 1897. Ч. 48. 28 лютого (12 березня).
[Єзуїти на Буковині].
33. Січовик. Консолідація чи прострація ? // Буковина. 1897. Ч. 122. 5 (17) червня.
[Стаття про засідання історичної та філологічної секції в Науковому товаристві імені Т. Г. Шевченка].
34. Смаль-Стоцький С. Буковинська Русь. Культурно історичний образок // Буковина. 1897. Ч. 126. 10 (22) червня; Ч. 127. 11 (23) червня; Ч. 128. 12 (24) червня; Ч. 129. 13 (25) червня; Ч. 130. 14 (26) червня; Ч. 131.15 (27) червня; Ч. 132. 17 (29) червня; Ч. 133. 18 (30) червня; Ч. 134. 19 червня (1 липня); Ч. 135. 20 червня (2 липня); Ч. 136. 21 червня (3 липня); Ч. 137. 22 червня (4 липня); Ч. 138. 24 червня (6 липня); Ч. 139. 26 червня (8 липня); Ч. 140. 27 червня (9 липня); Ч. 141. 28 червня (10 липня); Ч. 142. 29 червня (11 липня); Ч. 143. 1 (13) липня; Ч. 144. 2 (14) липня; Ч. 145. 3 (15) липня; Ч. 146. 4 (16) липня; Ч. 148. 6 (18) липня; Ч. 149. 8 (20) липня.
[Стаття у якій розповідається про історію життя та побут українців Буковини].
35. Смаль-Стоцький С. До буковинських русинів // Буковина. 1897. Ч.16. 21 січня (2 лютого).
[Звернення до інтелігентної української громади про правильний вибір заступника до ради державної].
36. С. Позична мудрість // Буковина. 1897 Ч. 10. 14 (26) січня.

[Стаття про те, яким повинен бути справжній політик. Ставлення людей до успіхів політиків].

37. Студент. Старі а молоді // Буковина. 1897. Ч. 14. 18 (30) січня.

[Стаття про руську молодь на Буковині, яка почала займатися літературою та громадською справою].

38. Учитель. З учительської практики // Буковина. 1897. Ч. 86. 18 (30) квітня.

[Стаття про народні школи на Буковині].

39. Ярошинська Є. Як має школа призвичаювати дітей до правди // Буковина. 1897. Ч. 247. 5 (17) листопада.

[Стаття про обов'язки вчителів]

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

1. [Б. а] Батько українського театру // Буковина. 1897. Ч. 10. 14 (26) січня.

[Стаття про святкування 25-літніх роковин акторської діяльності славного артиста і драматурга Марка Кропивницького, батька нашого українського театру].

2. [Б. а.] Наші театри // Буковина. 1897. Ч. 119. 31 травня (12 червня).

[Стаття про українські театри в Галичині, та театри в Росії].

3. [Б. а.] Федькович як політик і педагог // Буковина. 1897 Ч. 169. 31 липня (12 серпня).

[Стаття про політичні та педагогічні погляди видатного письменника Юрія Федьковича].

4. Гнатюк В. Світлі духи на Угорській Русі. Порозуміймо ся ! // Буковина. 1897. Ч. 87. 19 квітня (1 травня).

[Літературно-критична стаття про праці Д. Жатковича та Я. Стрипницького].

5. Маковей О. З'їзд письменників // Буковина. 1897. Ч. 156. 16 (28) липня.

[Стаття про організацію з'їзду українських письменників].

6. Маковей О. О крилах квочки Росії // Буковина. 1897. Ч. 223. 7(19) жовтня

[Публіцистична стаття про праці К. Маркса щодо панславистичний рух в Австрії до 1850-го року].

МИСТЕЦЬКА ХРОНІКА

1. [Б. а.] Друкарня «Руської ради» в Чернівцях // Буковина. 1897. Ч. 56. 9 (21) березня.
[Оголошення про першу на Буковині друкарню в Народному домі при вулиці Петровича ч. 2, яка приймає друкарські роботи в мовах українській, польській та німецькій].
2. [Б. а.] Прекрасна повість Ольги Кобилянської «Царівна» вийшла накладом «Буковини» окремою книжкою, котра має 424 сторін вісімки і коштує лише I зр. 20 кр. . Купити можна в редакції «Буковина» // Буковина. 1897. Ч. 17. 22 січня (3 лютого).
[Оголошення про вихід повісті Ольги Кобилянської «Царівна»].
3. [Б. а.] «Руська бесіда» у Чернівцях має на складі ілюстровану бібліотеку, редаговану Омеляном Поповичем // Буковина. 1897. Ч. 8. 11 (23) січня.
[Оголошення літературного товариства «Руська бесіда» про серію ілюстрованої бібліотеки для молоді, міщан та селян, редагованої О.Поповичем].

1898 РІК

ПОЕЗІЯ

1. Бердяєв С. Дві ниви // Буковина. 1898. Ч. 67. 7 (19) червня.
[Ліричний вірш, пейзажна лірика].
2. Бердяєв С. Розлука // Буковина. 1898. Ч. 10. 23 січня (4 лютого).
[Ліричний вірш присвячений другові Миколі Мукалу].
3. Бердяєв С. Сонети з марта // Буковина. 1898. Ч. 51. 1 (13) травня.
[Сонет про теплу весну].
4. Далекий М. До земляків моїх // 1898. Ч. 151. 20 грудня (1 січня).
[Поема. Із рубрики «Малий Фейлетон»].
5. Канова О. *Suclamen euoraeum* // Буковина. 1898. Ч. 44. 15 (27) квітня.
[Поезія в прозі в перекладі з італійської мови Марка Черемшини].

6. Костецький І. В молочарні // Буковина. 1898. Ч. 58. 17 (29) травня; Ч. 59. 20 травня (1 червня).
[Гумореска про академіка, який ходив на молочарню за молоком].
7. Лепкий Б. Думка поета // Буковина. 1898. Ч. 59. 20 травня (1 червня).
[Ліричний вірш із рубрики «Малий Фейлетон»].
8. Мурава М. На полю широкім // Буковина. 1898. Ч. 111. 18 (30) вересня.
[Ліричний вірш про панщину].
9. Немирич. На Різдво // Буковина. 1898. Ч.153. 25 грудня 1898 (6 січня 1899).
[Ліричний вірш про Різдво].
10. Ренард Ж. Лебідь // Буковина. 1898. Ч. 44. 15 (27) квітня.
[Поезія в прозі у перекладі з французької мови Марка Черемшини].
11. Устиянович К. Україні // Буковина. 1898. Ч. 127. 25 жовтня (6 листопада).
[Ліричний вірш в день ювілею Котляревського «Енеїда»].
12. Черемшина М. Плач квітів // Буковина. 1898. Ч. 44. 15 (27) квітня.
[Поезія в прозі про весну].
13. Яричевський С. Вічна панщина // Буковина. 1898. Ч. 28. 6 (18) березня.
[Поема, у якій критикується панщина на Буковині].
14. Яричевський С. В лавровім вінку // Буковина. 1898. Ч. 10. 23 січня (4 лютого).
[Елегія про рай і пекло].
15. Яричевський С. Крокодили // Буковина. 1898. Ч. 57. 14 (26) травня.
[Поема із рубрики «Малий Фейлетон»].
16. Яричевський С. Над дунайською сагою // Буковина. 1898. Ч. 153. 25 грудня 1898 (6 січня 1899).
[Ліричний вірш про дунайські береги].
17. Яричевський С. Пісня перелому // Буковина. 1898. Ч. 73. 21 червня (3 липня).
[Співанка про старий і новий час].
18. Яричевський С. Похорон пана // Буковина. 1898. Ч. 67. 7 (19) червня.

- [Ліричний вірш про похорон пана].
19. Яричевський С. Село а місто // Буковина. 1898. Ч. 26. 1 (13) березня.
[Поема про село і місто. Написана у Відні].
20. Яричевський С. Страсний четвер // Буковина. 1898. Ч. 40. 3 (15) квітня.
[Ліричний вірш про страсний четвер перед Великоднем].
21. Яричевський С. Христос Воскрес! // Буковина. 1898. Ч. 128. 28 жовтня (9 листопада).
[Поема. Із рубрики «Малий Фейлетон»].
22. Яричевський С. Часом заглядаю // Буковина. 1898. Ч. 73. 21 червня (3 липня).
[Ліричний вірш, пейзажна лірика].

ПРОЗА

- 1.[Б. а.] Бубцьо // Буковина. 1898. Ч 89. 29 липня (10 серпня).
[Оповідання про «артиста-маляра церковного» Стефана Маляркевича].
- 2.Балуцкий М. Декадент // Буковина. 1898. Ч. 20. 15 (27) лютого; Ч. 21. 18 лютого (2 березня). Ч. 22. 20 лютого (4 березня). Ч. 23. 22 лютого (6 березня).
[Образок з натури перекладений з польської мови Левом Турбацьким].
- 3.[Б. а.] Папугай сватам // Буковина. 1898. Ч. 49. 26 квітня (8 травня).
[Оповідання перекладене з німецької мови Галею К.].
- 4.[Б. а.] Штудерний Собко // Буковина. 1898. Ч. 27. 4 (16) березня.
[Оповідання, яке переповів Н. Дмитрів].
- 5.Баранцевич К. Забутий лист // Буковина. 1898. Ч. 116. 30 вересня (12 жовтня).
[Оповідання у перекладі з російської мови Лева Турбацького].
- 6.Берещанин О. Жебрачок // Буковина. 1898. Ч. 57. 14 (26) травня.
[Оповідання про семилітнього хлопчика, який жебракував].
7. Берещанин О. Потішились // Буковина. 1898. Ч. 24. 25 лютого (9 березня); Ч. 25. 27 лютого (11 березня).
[Оповідання про небіжника Володьку в якого померла кохана жінка].

8. Глиньський. Із споминів павука // Буковина. 1898. Ч. 80. 8 (20) липня.
[Оповідання у перекладі з російської мови Лева Турбацького].
9. Дмитрів Н. З Галіфакс до Вінніпег // Буковина. 1898. Ч. 104. 2 (14) вересня.
[Оповідання про портове місто на півострові Нова Шотландія в якому знаходяться емігранти з Вінніпегу].
10. Дмитрів Н. Образки з Канади // Буковина. 1898. Ч. 12. 28 січня (9 лютого).
[Оповідання про життя українців-емігрантів у Канаді].
11. Дмитрів Н. Образки з Канади. Старий батько за морем // Буковина. 1898. Ч. 15. 4 (16) лютого.
[Оповідання про життя українців-емігрантів у Канаді].
12. Золя Е. Жаба. // Буковина. 1898. Ч. 102. 28 серпня (9 вересня); Ч. 103. 29 серпня (10 вересня).
[Нарис у перекладі з французької мови Івана Франка, який взятий із Вкнижки Літературно-наукового вістника].
13. Єлінка Б. Дідусь // Буковина. 1898. Ч. 76. 28 червня (10 липня).
[Оповідання у перекладі з російської мови Марка Черемшини].
14. Кобилянська О. Покора // Буковина. 1898. Ч. 73. 21 червня (3 липня).
[Художній нарис в центрі якого постала доля молодого артиста].
15. Коваленко Г. Панич // Буковина. 1898. Ч. 120. 9 (21) жовтня; Ч. 121. 11 (23) жовтня; Ч. 122. 14 (26) жовтня.
[Оповідання про Нечипіра Ключного].
16. Конопницька М. Онуфрій. // Буковина. 1898. Ч. 77. 1 (13) липня; Ч. 78. 3 (15) липня; Ч. 79. 5 (17) липня.
[Оповідання у перекладі з польської мови Лева Турбацького].
17. Костецький І. На обзоринах // Буковина. 1898. Ч. 93. 6 (18) серпня; Ч. 97. 15 (27) серпня; Ч. 98. 19 (31) серпня; Ч. 99. 21 серпня (2 вересня).
[Оповідання про молодого музиканта, який співає для панночок].
18. Костецький І. Родина шевця // Буковина. 1898. Ч. 68. 10 (22) червня; Ч. 69. 12 (24) червня; Ч. 70. 14 (25) червня; Ч. 71. 17 (20) червня.

- [Оповідання про родину старого шевця Журка].
19. Крушельницький А. По слові // Буковина. 1898. Ч. 153. 25 грудня 1898 (6 січня 1899).
- [Нарис про сироту Івана].
20. Лепкий Б. Мати // Буковина. 1898. Ч. 60. 21 травня (2 червня).
- [Оповідання про матір , яке написане на основі народного повір'я].
21. Лепкий Б. Оповіданє дяка // Буковина. 1898. Ч. 61. 24 травня (5 червня).
- [Оповідання про молодого дяка, який вчився у Титли].
22. Лепкий Б. Над ставом // Буковина. 1898. Ч. 64. 31 травня (12 червня).
- [Оповідання про історію Матвійка та Маринки].
23. Лепкий Б. Гусій // Буковина. 1898. Ч. 65. 2 (14) червня.
- [Оповідання, у якому розповідається про головного героя Гринюню, який помер від болячок].
24. Лепкий Б. Нездала п'ятка // Буковина. 1898. Ч. 81. 10 (22) липня.
- [Нарис про похорон старого діда Онуфрія].
25. Лепкий Б. Настя // Буковина. 1898. Ч. 83. 15 (27) липня.
- [Оповідання про сватання Насті не з коханим Миколою, а зі старшим заможним чоловіком].
26. Лепкий Б. Різдвяна свічка // Буковина. 1898. Ч. 84. 17 (29) липня.
- [Оповідання про Федорка Скорого, який в селі Горничах торгував свічками].
27. Лук'янович Д. З присілка на село // Буковина. 1898. Ч. 107. 8(20) вересня; Ч. 108. 8 (20) вересня; Ч. 109. 13 (25) вересня; Ч. 110. 16 (28) вересня; Ч. 111. 18 (30) вересня.
- [Оповідання про дівчину сиротину Марту].
28. Потапенко І. Шпіон // Буковина. 1898. Ч. 18. 11 (23) лютого.
- [Оповідання про молодого студента Літвіцького].
29. Род Е. Тенорист // Буковина. 1898. Ч. 91. 2 (14) серпня; Ч. 92. 5 (17) серпня.

- [Оповідання із щоденника молодої панночки, яке переповів М. Догомиля].
30. Рязанцев П. Житє // Буковина. 1898. Ч. 112. 20 вересня (2 жовтня).
[Ескіз у перекладі Лева Турбацького].
31. Салтикова М. Як людська совість загубила ся...// Буковина. 1898. Ч. 117. 2 (14) жовтня; Ч. 118. 4 (16) жовтня; Ч.119. 7 (19) жовтня; Ч. 120. 9 (21) жовтня.
[Сатиричне оповідання про людську совість].
32. Синюк І. Образки з життя // Буковина. 1898. Ч. 100. 23 серпня (4 вересня) Ч.101. 26 серпня (7 вересня).
[Описання з життя природи].
33. Сальоцький В. Ізза поцілуя // Буковина. 1898. Ч. 87. 24 липня (5 серпня); Ч. 88. 26 серпня (7 серпня).
[Оповідання у перекладі з малярського Лева Турбацького].
34. Стріндберг А. Докори совісті // Буковина. 1898. Ч. 127. 25 жовтня (6 листопада); Ч. 128. 28 жовтня (9 листопада); Ч. 129. 30 жовтня (14 листопада); Ч. 130. 1 (13) листопада; Ч. 131. 4 (16) листопада; Ч. 132. 6 (18) листопада; Ч. 133. 8 (20) листопада; Ч. 135. 13 (25) листопада; Ч. 136. 15 (27) листопада; Ч. 137. 18 (30) листопада.
[Оповідання про пана фон Бдяйхродена у перекладі зі шведської мови Лева Турбацького].
35. Франко І. Притча про красу // Буковина. 1898. Ч. 124. 18 (30) жовтня.
[Притча із збірки поезій Івана Франка «Мій Ізмарагд»].
36. Фуллер А. Сватанє літератора // Буковина. 1898. Ч. 30. 11 (23) березня; Ч. 31. 13 (25) березня; Ч. 32. 15 (27) березня; Ч. 33. 18 (30) березня; Ч. 34. 20 березня (1 квітня); Ч. 35. 22 березня (3 квітня); Ч. 37. 27 березня (8 квітня); Ч. 38. 29 березня (10 квітня); Ч. 39. 1 (13) квітня.
[Американське оповідання у перекладі з англійської мови].
37. Х. До пари // Буковина. 1898. Ч. 153. 25 грудня 1898 (6 січня 1899).
[Різдвяне оповідання].

38. Цеглинський Г. Хоч раз в життю ситий // Буковина. 1898. Ч. 41. 5 (17) квітня.
[Великодне оповідання].
39. Черемшина М. Нечаяна смерть // Буковина. 1897. Ч. 11. 26 січня (7 лютого).
[Ескіз із життя в столиці Австрії].
40. Чехов А. Нещастє // Буковина. 1898. Ч.42. 19 квітня (1 травня); Ч. 48. 23 квітня (5 травня).
[Оповідання про дружину нотаря Любянцева – Софію Петровну].
41. Штаммера Л. Мужицка драма // Буковина. 1898. Ч. 144. 4 (16) грудня; Ч. 145. 6 (18) грудня; Ч. 146. 9 (21) грудня; Ч. 147. 11 (23) грудня; Ч. 148. 13 (25) грудня; Ч. 150. 18 (30) грудня; Ч. 151. 20 грудня (1 січня).
[Оповідання про український побут].
42. Яричевський С. Боднариха // Буковина. 1898. Ч. 105. 4 (16) вересня.
[Оповідання про гарну неодружену жінку. Із циклу «Чорні душі»].
43. Яричевський С. Едукована // Буковина. 1898. Ч. 51. 1 (13) травня.
[Оповідання про молоді літа].
44. Яричевський С. Ненавистю до любови // Буковина. 1898. Ч. 26. 1 (13) березня.
[Новела присвячена Амелії Цімковській].
45. Яричевський С. Палій // Буковина. 1898. Ч. 115. 27 вересня (9 жовтня).
[Оповідання присвячене другуві Олександру Кулачковському. Із циклу «Чорні душі»].
46. Яричевський С. Христини // Буковина. 1898. Ч. 152. 23 грудня 1898 (4 січня 1899).
[Оповідання про христини в літературі].
47. Ярошинська Є. Вечірні думки // Буковина. 1898. Ч. 66. 5 (17) червня; Ч. 67. 7 (19) червня.
[Оповідання про самотню дівчину].

ПУБЛІЦИСТИКА

1. [Б. а.] Братня боротьба // Буковина. 1897. Ч. 13. 30 січня (11 лютого).
[Стаття про боротьбу двох народних партій на Буковині].
2. [Б. а.] Буковинське товариство культури краюї // Буковина. 1898. Ч. 134. 11 (23) листопада.
[Стаття про значення літературних товариств на Буковині].
3. [Б. а.] Ври та знай міру // Буковина. 1898. Ч. 29. 8 (20) березня.
[Стаття про брехливість і крутарство].
4. [Б. а.] Дещо про чуму // Буковина. 1898. Ч. 123. 16 (28) жовтня.
[Стаття про страшну хворобу чуму].
5. [Б. а.] Народне віче // Буковина. 1898. Ч. 63. 29 травня (10 червня).
[Стаття про проведення віче у Чернівцях].
6. [Б. а.] Підвищення платні учительської // Буковина. 1898. Ч. 10. 23 січня (4 лютого).
[Стаття про зарплату сільського вчителя].
7. [Б. а.] Церков а народність // Буковина. 1898. Ч. 12. 28 січня (9 лютого).
[Стаття про православні церкви в Австрії].
8. [Б. а.] Чума у Відні // Буковина. 1898. Ч. 122. 14 (26) жовтня.
[Стаття про жертви від чуми у Відні].
9. [Б. а.] Ювілей відродин українсько-руської літератури в Чернівцях // Буковина. 1898. Ч. 140. 25 листопада (7 грудня).
[Стаття про святкування ювілею відродин української літератури, яке проходилося у Чернівцях].
10. [Б. а.] Язиковий закон русин // Буковина. 1898. Ч. 47. 21квітня (3 травня).
[Стаття про становище української мови].
11. Комаренко В. Ювілей Котляревського в Києві. // Буковина. 1898. Ч. 143. 2 (14) грудня.
[Стаття про ювілей в пам'ять І. Котляревському, який відбувся в Києві].

12. Франко І. Русько-українська література // Буковина. 1898. Ч.131. 4 (16) листопада; Ч. 132. 6 (18) листопада; Ч. 133. 8 (20) листопада; Ч. 134. 11 (23) листопада.

[Характеристика нової української літератури, її відмінності від «старо-руської» і від старшої «південно-руської» літератури, її найвидатніші представники в Україні та Галичині].

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

1. [Б. а.] Літературні замітки // Буковина. 1898. Ч. 16. 6 (18) лютого.
[Літературно-критична стаття другої книжки літературно-наукового вістника].
2. Кміт Ю. В столітні роковини видання Енеїди Котляревського // Буковина. 1898. Ч. 74. 24 червня (6 липня); Ч. 75. 26 червня (8 липня).
[Стаття, в якій вшановується пам'ять Івану Котляревському].
3. Кобилянська О. «Залісе» - Осипа Маковея // Буковина. 1898. Ч. 70. 14 (26) червня.
[Рецензія на твір О. Маковея «Залісе»].
4. Смаль-Стоцький С. Котляревський і його «Енеїда». // Буковина. 1898. Ч. 139. 21 листопада (3 грудня); Ч. 140. 25 листопада (7 грудня).
[Історико-літературна стаття професора С. Смаль-Стоцького на науковій академії у Львові 1-го листопада 1898 року].
5. Смаль-Стоцький С. Чим єсть для нас Котляревський? // Буковина. 1898. Ч. 141. 27 листопада (9 грудня); Ч. 142. 29 листопада (11 грудня); Ч. 143. 2 (14) грудня.
[Промова професора С. Смаль-Стоцького на науковому зібранню в Чернівцях 3-го грудня 1898 року].
6. Сонішник Б. Свекруха. // Буковина. 1898. Ч. 19. 13 (25) лютого.
[У статті висловлено критичні погляди на нову комедію в 3-ох актах Л. Лопатинського «Свекруха»].
7. Турбацький Л. Нові драматичні твори // Буковина. 1898. Ч. 6. 14 (26) січня; Ч. 7. 16 (28) січня.

- [Стаття про нові драматичні твори Цеглинського, Чайченка, Маковського, Франка та інших].
8. Турбацький Л. Мордовців про руську мову // Буковина. 1898. Ч. 19. 13 (25) лютого.
[Критична стаття про Д. Л. Мордовцева].
9. Турбацький Л. В п'ятдесяті роковини смерті В. Г. Белінського // Буковина. 1898. Ч. 51. 1 (13) травня; Ч. 53. 6 (18) травня.
[Стаття про російського критика В. Г. Белінського. З рубрики «Літературний Фейлетон»].
10. Турбацький Л. Іван Франко // Буковина. 1898. Ч.123. 16 (28) жовтня; Ч. 124. 18 (30) жовтня; Ч. 125. 21 жовтня (2 листопада).
[Стаття про святкування 25-літнього ювілею літературної діяльності І. Франка].
11. Шемет В. Література й життя // Буковина. 1898. Ч. 47. 21 квітня (3 травня).
[У статті йдеться про публікацію Д. Лівобічного щодо Літературно-наукового вісника. Із рубрики «Малий Фейлетон»].

МИСТЕЦЬКА ХРОНІКА

1. [Б. а.] В друкарні товариства «Руська Рада» в Чернівцях вийшла книжка «Бесіди про часи козацькі на Україні» // Буковина. 1898. Ч. 1. 2 (14) січня.
[Оголошення про вихід книги].

Анотація

У магістерській роботі окреслено історію видання чернівецької газети «Буковина». Розглянуто українську поезію Осипа Маковея, Богдана Лепкого, Сильвестра Яричевського, Марка Черемшини та інших поетів на сторінках видання за період 1897-1898 років, окреслено основну проблематику, ідейно-художню своєрідність та жанрову специфіку. Досліджено тематику, жанрові особливості та ідейне спрямування прозових творів Ольги Кобилянської, Осипа Маковея, Івана Синюка, Євгенії Ярошинської, Сидора Воробкевича та інших письменників, які друкувалися на сторінках газети «Буковина» за період 1897-1898 років. Розроблено методичні рекомендації щодо вивчення творчості Омеляна Поповича у закладах загальної середньої освіти.

Ключові слова: газета, поезія, проблематика, жанр, ідея, тема, проза, творчість, методика.

Annotation

The master's thesis outlines the history of the Chernivtsi newspaper «Bukovyna». The Ukrainian poetry of Osip Makovei, Bohdan Lepky, Sylvester Yarychevsky, Mark Cheremshyna and other poets published in the period of 1897-1898 is reviewed; its main issues, ideological and artistic originality and genre specificity are described. The themes, genre peculiarities and ideological direction of prose works of Olga Kobylyanska, Osip Makovei, Ivan Sinyuk, Yevhenia Yaroshynska, Sidor Vorobkevych and other writers published in the newspaper «Bukovyna» in the period of 1897-1898 are studied. Methodical recommendations for studying the work of Omelyan Popovych in general secondary education institutions have been developed.

Keywords: newspaper, poetry, issues, genre, idea, theme, prose, work, methodology.

